

Helga Maureen Gylfadóttir
Anna Lísu Guðmundsdóttir
Guðný Gerður Gunnarsdóttir

Vatnsmýri – Seljamýri – Öskjuhlíð

Byggðakönnun
Fornleifaskrá og húsakönnun

Reykjavík 2013

Minjasafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 161

Unnið að beiðni Umhverfis- og skipulagssviðs.

Ljósmyndir: Helga Maureen Gylfadóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, Minjasafni Reykjavíkur.

Kort og loftmyndir ásamt skýringartexta: Anna Lís Guðmundsdóttir, Minjasafn Reykjavíkur.

Skýrslur Minjasafns Reykjavíkur – Árbæjarsafns.
Ábyrgðarmaður: Guðný Gerður Gunnarsdóttir borgarminjavörður.

© Minjasafn Reykjavíkur.

Mynd á forsíðu:
Loftmynd. Séð yfir Reykjavíkurflugvöll vorið 1946. Ljósmyndari ókunnur. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, ÁBS LS 31-67.

Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn
Skýrsla nr. 161
Reykjavík 2013
Öll réttindi áskilin.

Efnisyfirlit

Formáli.....	1
1. Byggðakönnun	2
1.1 Skildinganes.....	4
1.2 Nauthóll.....	4
1.3 Víkursel.....	6
1.4 Landamerki Skildinganes	7
1.5 Grjótnám í Öskjuhlíð	9
1.6 Vatnsmýrin.....	11
1.7 Gullholan.....	14
1.8 Hlíðarendi	16
1.9 Pólarnir.....	17
1.10 Tívolí í Vatnsmýrinni.....	18
1.11 Reykjavíkurlflugvöllur.....	21
3. Fornleifaskrá og húsakönnun.....	32
3.1 Almennt um verndun menningarminja; fornleifa, húsa og mannvirkja.....	32
3.2 Tilgangur og aðferðafræði skráningar menningarminja; fornleifa, húsa og mannvirkja	35
3.3 Skrá yfir fornleifar og yngri minjar	37
3.3.1 Skráning svæðis 1	38
3.3.2 Skráning svæðis 2	45
3.3.3 Skráning svæðis 3	50
3.3.4 Skráning svæðis 4	55
3.4 Húsakönnun	59
3.4.1 Svæði 1 – hús og mannvirki við Nauthólsveg	61
3.4.2 Svæði 2 – hús og mannvirki við Flugvallarveg	75
3.4.3 Svæði 3 – hús og mannvirki í Nauthólsvík.....	81
3.4.4 Svæði 4 – flugskýli við Nauthólsvík.....	89
3.4.5 Svæði 5 – hús og mannvirki við Skeljanes	94
3.4.6 Svæði 6 – Fluggarðar og nærliggjandi svæði	98
4. Varðveislumat og niðurstöður.....	128
4.1 Varðveislumat fyrir fornleifar og yngri minjar	128
4.2 Varðveislumat fyrir hús og mannvirki	130

4.3 Niðurstöður	132
5. Heimildaskrá	133
6. Myndaskrá.....	137
Viðauki 1.....	142

Formáli

Hér fer á eftir rannsókn byggðar og skrá yfir menningarminjar í Vatnsmýri, sem afmarkast í suður af Fossvogi, í austur af Fossvogskirkjugarði og Öskjuhlíð, í norður af Hringbraut og í vestur af Njarðargötu, Þorragötu, Suðurgötu, Einarsnesi og Skeljanesi. Reykjavíkurlflugvöllur er innan þessa svæðis og hafa minjar frá hernámsárunum verið skráðar ásamt fornleifum, húsum og mannvirkjum. Árið 2002 var gerð húsakönnun á staðgreinireitum 1.62 og 1.628, sem nær til Valsvæðisins og umhverfis þess og er sá reitur innan núverandi rannsóknarsvæðis.¹

Fornleifaskráningin byggir að hluta til á eldri skráningu: skýrslu Helga M. Sigurðssonar *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri* frá 1991; skýrslu Bjarna F. Einarssonar *Fornleifaskrá Reykjavíkur* frá 1995; skráningu Birnu Gunnarsdóttur *Skýrsla um menningarminjar í landi Reykjavíkurlflugvallar* frá 1996; skráningu Önnu Lísu Guðmundsdóttur *Fornleifaskráning lóðar Háskólans í Reykjavík, hluti Öskjuhlíðar og Nauthól* frá 2006,² auk þess sem stuðst er við skráningu á náttúru- og sögumunum í Öskjuhlíð sem unnin var í tengslum við deiliskipulagsgerð Öskjuhlíðarinnar 1993.³ Öll þessi rit fjalla að hluta eða að öllu leyti um núverandi rannsóknarsvæði. Einnig fór fram fornleifarannsókn á rúst á bæjarstæði *Nauthóls* árið 2007 áður en Háskólinn í Reykjavík var byggður en þar reyndust vera leifar húss og girðingar frá síðari hluta 19. aldar.⁴ Elstu fornleifarnar er að finna í Öskjuhlíð en þær minjar sem helst einkenna þetta svæði eru herminjar.

Skoðað hefur verið hvaða hús og mannvirki hafa risið á svæðinu í gegnum árin og þau metin sem enn standa. Sú rannsókn er nauðsynleg til að átta sig á samhengi byggðarinnar og þróun svæðisins. Elsta hús á rannsóknarsvæðinu er frá árinu 1927 en það yngsta frá 2006.

Við mat á varðveislugildi húsa eru metnir fjórir þættir: *Listrænt gildi, menningarsögulegt gildi, umhverfisgildi og upprunaleg gerð. Varðveislugildi húsa* byggist síðan á innbyrðis mati á vægi hvers þáttar og vega þar þyngst gildi byggingarlistar, menningarsögu og umhverfis. Við mat á varðveislugildi húsa og mannvirkja er stuðst við endurskoðaða varðveisluflokka Húsverndarskrár Reykjavíkur sem er hluti af borgarverndarstefnu sem lögð hefur verið fram sem hluti af Aðalskipulagi Reykjavíkur 2010-2030, og er nú í skipulagsferli.

október 2013,

Guðný Gerður Gunnarsdóttir, borgarminjavörður
Minjasafni Reykjavíkur.

¹ Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir: *Húsakönnun. Valsvæði og umhverfi. Hringbraut, Bústaðavegur, Flugavallarvegur og Hlíðarfótur*. Reykjavík 2002.

² Anna Lísa Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning lóðar Háskóla Reykjavíkur, Öskjuhlíð - Nauthóll*. Reykjavík 2006.

³ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*. Reykjavík 1993.

⁴ Oscar Aldred: *Excavations at Nauthóll 2007*. Reykjavík 2007.

1. Byggðakönnun

Hér fer á eftir söguleg rannsókn á því skipulagssvæði sem nefnt er Vatnsmýri, en hér er verkheitið „Vatnsmýri – Seljamýri – Öskjuhlíð“ notað. Könnunin tekur til Reykjavíkurflugvallar og nágrennis hans. Gerð er grein fyrir þekktum fornleifum á svæðinu auk yngri minja með áherslu á herminjar. Til herminja teljast öll mannvirki og leifar þeirra sem setuliðið, bæði breska og bandaríska, byggði á árum síðari heimstyrjaldar, frá hernámi Breta árið 1940. Þá eru skráð hús og mannvirki sem er að finna á rannsóknarsvæðinu og lagt mat á varðveislugildi þeirra.

Rannsóknarsvæðið afmarkast í suður af Fossvogi, í austur af Fossvogskirkju-
garði og Öskjuhlíð, í norður af Hringbraut og í vestur af Njarðargötu, Þorragötu,
Suðurgötu, Einarsnesi og Skeljanesi. Svæðið nær yfir hluta hinna fornu jarða
Skildinganes og Reykjavíkur og er um 2,3 km² að stærð. Innan svæðisins er hluti af
Vatnsmýri og Öskjuhlíð auk Seljamýrar (**mynd 1**).

Mynd 1. Jarðamörk Reykjavíkur og Skildinganes árið árið 1839.⁵

Á þessu svæði var áður beitiland Reykjavíkurbænda með tilheyrandi mannvirkjum svo sem seljum, fjárhúsum og stekkjum. Auk þess var í Vatnsmýrinni góður mótökustaður. Í landi Skildinganes voru sex kot og var Nauthóll eitt þeirra.

⁵ Einar S. Arnalds: *Reykjavík. Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls. 6. – Kort: Úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Örnefni á svæðinu eru ekki mörg, en þau sem hér birtast eru fengin úr örnefnaskrá og af eldri kortum. Vatnsmýrin var stór mýrarfláki í landi Reykjavíkur sem náði frá Tjörninni í norður í átt að Seljamýri í suður. Vatnsmýrarhóll er klapparhóll sem stendur uppúr Vatnsmýrinni. Á þessum hól var fyrsti flugturninn ("kontróltturninn") staðsettur árið 1942 og var þá hóllinn nefndur Flugstjórnarhóll. Flugturninn á hólnum var gerður úr kassa undan Hurricane-vél en var notaður í skamman tíma. Enn í dag (2013) má sjá steiptar tröppur sem liggja upp á hólinn. Seljamýri sem er sunnan Vatnsmýrarinnar var öll í landi Skildinganes en hún dregur nafn sitt af seli í Öskjuhlíð. Skólavörðuholt og Öskjuhlíð afmarka mýrarnar í austur en Skildinganesmelar og -hólar í vestur. Undirhlíðar eru í suður- og vesturhlíð Öskjuhlíðar. Býlin Skildinganes og Nauthóll eru við suðurströnd Fossvogs. Suðurströndin er enn að miklu leyti eins og frá náttúrunnar hendi nema við suðurenda flugbrautarinnar en þar er mikil uppfylling sem og suðvestan við Olústöðina. Á mynd 2 hafa þessi örnefni verið færð inn ásamt staðsetningu herskálahverfanna sem risu á svæðinu á árum seinni heimsstyrjaldar.

Mynd 2. Helstu örnefni á rannsóknarsvæðinu.⁶

⁶ Einar S. Arnalds: *Reykjavík. Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls. 170 – 171 – Eggert Þór Bernharðsson: *Undir bárujárnsboga*, bls. 24-25 – Þór Whitehead: *Ísland í hers höndum*, bls. 224-225 – Kort: Úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

1.1 Skildinganes

Skildinganes er fyrst getið í svonefndu Setbergsbréfi sem gert var í Skildinganesi þann 6. júní 1523 að talið er.⁷ Skildinganes var í eigu Skálholtskirkju árið 1556 en þann 3. júlí það sama ár fóru fram jarðaskipti, þannig að Gísli Jónsson Skálholtsbiskup skipti við Bessastaðavaldið á nokkrum jörðum, þar á meðal Skildinganesi. Skálholtsbiskup fékk þá í staðinn Bjarnarnesjarðir.⁸

Samkvæmt Jarðabók Árna og Páls frá 1703 var tvíbýli í Skildinganesi.⁹ Þegar túnakortið fyrir Skildinganes var tekið saman árið 1916 var þar einnig tvíbýli, nefnt Austurbýlið og Vesturbýlið eða „Austurbær og Vesturbær“. Vesturbærinn stendur enn, reistur skömmu eftir 1870, en þó endurbyggður að miklu leyti. Talið er að Austurbærinn hafi verið rifinn að hluta og steinhlaðið hús reist á sama stað sem nefnist Reynisstaður. Í Jarðabók Árna og Páls er getið Litla-Skildinganes sem var „...hjáleiga undir yfirráðum heimabændanna og byggir hálfu hver.“ Á hjáleigunni var tvíbýlt.¹⁰ „Tveir ábúendur eru nefndir, Margrét og Halldór og gætu þetta verið sömu kotin og síðar voru nefnd Margrétarkot og Halldórskot.“¹¹

Sigurður Jónsson í Görðum segir í æviminningum sínum að um 1870 hafi sex kot verið í landi Skildinganes. Þau hétu Margrétarkot, Harðarkot, Austurkot, Nauthóll, Þormódsstaðir og Lambhóll. Um naustin segir Sigurður: „Í mínu ungdæmi voru naust upp af vörunum, hlaðin úr grjóti, og þangað voru skipin sett og geymd örugglega fyrir veðrum, sérstaklega á vetrum og í stórstraumi. En sviptivindsamt er við Skerjafjörð og man ég mörg slík veður þegar allt ætlaði um koll að keyra og bændum varð tíðfarið til naustanna til þess að gæta að skipum sínum. Að sjálfsögðu stóðu naustin fyrir ofan allt flóðfar og var því allöng setning, að minnsta kosti þegar fjara var.“¹² Stór hluti af Skildinganesjörðinni er undir Reykjavíkurlflugvelli, en bæjarhóllinn er þó utan hans.

1.2 Nauthóll

Nauthóll var eitt af sex kotum Skildinganes sem komið var í byggð um 1850. Bærinn stóð skammt norður af samnefndri vík, Nauthólsvík. Hann var við vegarslóða sem fyrrum var allfjölfarinn og lá hann með Fossvogsbökkum (sjónum) frá Fossvogsdal yfir í Skildinganes. Um aldamótin 1902 mun taugaveiki hafa stungið sér niður í Nauthóli og var bærinn þá brenndur að ráði Guðmundar Björnssonar landlæknis. Síðan þá hefur aldrei verið búið þar.

Ýmsar minjar frá búsetu í Nauthóli hafa varðveist, bæði húsarústir, garðar og brunnar. Tvö kort eru til sem sýna hvernig byggingar í Nauthóli voru í stórum dráttum, annað frá árinu 1903 (**mynd 3**) en hitt frá 1933 (**mynd 4**). Með hjálp þeirra er hægt að glöggva sig á rústunum. Hóllinn, Nauthóll, er einnig á sínum stað, þrátt fyrir tilhneingingu setuliðsins á árunum 1940-1945 til að slétta land á þessum slóðum.

⁷ *Diplomatarium Islandicum*, IX. bindi, 144-147.

⁸ *Diplomatarium Islandicum*, XIII. bindi, 138-139.

⁹ Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín*, II. bindi, bls. 230.

¹⁰ Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín*, II. bindi, bls. 232.

¹¹ Örnefnaskrá Guðlaugs R. Guðmundssonar fyrir Skildinganes.

¹² Örnefnaskrá Guðlaugs R. Guðmundssonar fyrir Skildinganes.

Kortin sýna nánast það sama en síðari mælingin er nokkuð nákvæmari en þá var bærinn löngu farinn í eyði.

Mynd 3. Nauthóll og nágrenni árið 1903. Græna svæðið er túnið við bæinn, rauðu strikin sýna vegar-slóðana sem lágu þarna norður með Öskjuhlíð og í vestur til Skildinganes. Mógafirnar eru fyrir norðan og norðvestan bæinn, þær eru bláar þar sem þær eru fullar af vatni.¹³

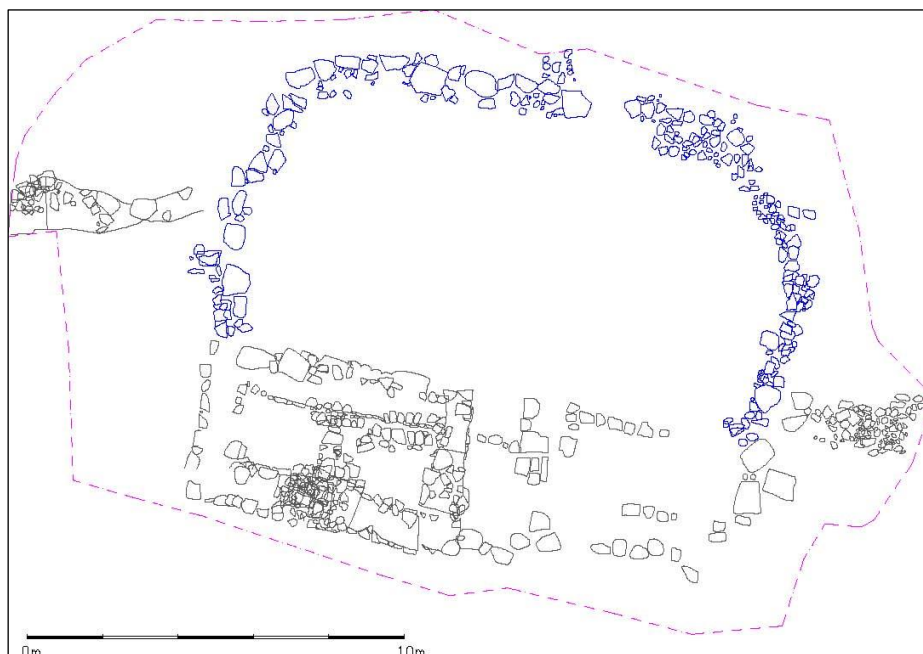
Mynd 4. Korti af Nauthóli frá 1933¹⁴ hefur verið varpað yfir loftmynd frá 2012 úr LUKR. Staðsetning húsanna og matjurtagarðanna er nokkuð ljós. Númer eiga við fornleifaskrá, rauðir punktar eru fornleifar en bláir punktar eru herminjar.

¹³ Nauthóll: kort Landmælingadeild Herforingjaráðs 1903, handrit. Landmælingar Íslands.

¹⁴ Hluti af korti Bolla Thoroddsen af Reykjavík 1932-1933, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á kort úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Sigurður Jónsson í Görðum segir í æviminningum sínum að í *Nauthóli* hafi verið tvíbylí. Bæjarhúsin voru byggð hvort sínu megin við allmikið bjarg og myndaði bjargið sameiginlegan gafl húsanna.¹⁵ Á stríðsárunum, 1940-1945, setti setuliðið upp mastur með steyptri undirstöðu þar sem aðalbæjarhúsin höfðu staðið, svo að nær ekkert er eftir af tóftum þeirra. Bjargið sem Sigurður í Görðum minntist á er enn (2013) á sínum stað.¹⁶ Á bæjarhólnum voru nokkur útihús og matjurtagarðar (**mynd 4**). Greinilegt er að rústunum hefur verið breytt frá því að þær voru mældar upp 1933. Bæjarhúsin sjálf eru horfin og má það trúlega rekja til hersetunnar á svæðinu.

Vegna byggingar Háskólans í Reykjavík fór fram fornleifarannsókn á hluta af bæjarhólnum við Nauthól árið 2007. Rannsókuð var rúst 220-107 og reyndust þar vera leifar útihúss og girðingar frá seinni hluta 19. aldar.

Mynd 5. Rúst 220-107, útihús (gráir steinar) og girðingar (bláir steinar) við Nauthól.¹⁷

1.3 Víkursel

Vestan í Öskjuhlíðinni er merkilegur staður sem nefnist Víkursel (5-159). Nafngiftin bendir til seljabúsakapar þar. Helgi M. Sigurðsson sagnfræðingur rannsakaði sögu selsins og ritaði eftirfarandi:

Elsta ritaða heimild um seljabúskap Reykjavíkurbænda er eignaskrá, öðru nafni máldagi, frá 1379. Er selið þar sagt vera í Víkurholti, sem gæti verið eldra nafn á Öskjuhlíð en einnig eru getgátur um að það hafið verið Skólavörðuholt. Staðsetning selsins framan af er þannig óljós. Selin gætu raunar hafa verið fleiri en eitt og vísast hafa þau verið flutt til í aldanna rás.

¹⁵ Örnefnaskrá Guðlaugs R. Guðmundssonar fyrir Skildinganes.

¹⁶ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 27.

¹⁷ Hér tekið eftir: Oscar Aldred: *Excavations at Nauthóll 2007*, bls. 6.

Í máldögum frá 1397 og 1505 er ekki getið um selið. Ekki er þó ástæða til að álykta að seljabúskapur hafi legið niðri á því tímabili, því máldagarnir er mjög fáorðir um búskaparefni.

Víkursel kom við sögu atburða sem gerðust nálægt aldamótum 1600 og vörðudu tildrög hjúskapar. Séra Gísli Einarsson, hálfbróðir Odds biskups, „fékk lítilmótlega giftingu, átti mörg börn, en erfitt bú og hjónaband.“ Kona hans var Þórey Narfadóttir bónda í Reykjavík. Frá því er greint að Gísli, þá óvígður, hafi átt leið um Mosfellsheiði og náttað í Víkurseli. Var Þórey í selinu en smalamaður fór heim um nóttina og tilkynnti Narfa bónda mannkómuna. Hann brá við skjótt og var kominn snemma næsta morgun til selsins að óvörum komumanni, gekk hart fram og neyddi Gísla til að taka Þóreyju að sér og ekta hana. Klemens Jónsson, skrásetjari Reykjavíkursögu 1929, dró þá ályktun af frásögn þessari að selið hafi verið undir Mosfellsheiði. En hann hefur í raun ekki á miklu að byggja í því efni.

Elsta heimildin sem með vissu greinir frá því að Víkursel hafi verið í Öskjuhlíð er Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín frá 1703. Selsins er getið á eftirfarandi hátt: „Selstaða er jörðinni eignuð þar sem heitir Víkursel undir Undirhlíðum; sumir kalla það gamla Víkursel; þar hefur jörðin brúkað hris til eldiviðar fyrir selsins nauðsyn.“ Undirhlíðar voru Öskjuhlíð sunnan- og vestanverð. Athyglisvert er að hér er talað um „gamla Víkursel.“ Það styður þá ályktun að löng hefð hafi verið fyrir selinu á þessum stað.

Skýrasta lýsingin á staðsetningu Víkursels er frá upphafi 19. aldar, um það leyti sem það var lagt niður. Kona að nafni Elín Þórðardóttir, Sighvatssonar í Hlíðarhúsum, var síðasta selráðskonan í Víkurseli. Árið 1828 var hún beðin að gefa vitnisburð um landamerki milli Reykjavíkur og Skildinganes og sagði þá meðal annars: „Sel hafði faðir minn og allir hans forfeður vestan og sunnan undir Öskjuhlíð...“ Þessi vitnisburður færir okkur talsvert áleiðis.¹⁸

Bjarni F. Einarsson fornleifafræðingur skráði í fornleifaskrá Reykjavíkur Víkursel,¹⁹ en hann taldi fornleifarnar vera ógreinilegar og ekki hægt með vissu að skera úr um hvort um sel væri að ræða. En það sem styrkir þá tilgátu að þetta sé Víkursel eru umhverfisaðstæður, það er að segja lækurinn og beutilandið sem hefur verið gott þarna í kring, auk þess sem stekkur er ekki fjarri. Í dag (2013) er selið hulið barrtrjám sem þarf að fjarlægja.

1.4 Landamerki Skildinganes

Landamerkjasteinn er í Öskjuhlíðinni (5-160) en hann er kominn til vegna deilna um landamerki á milli jarðanna Reykjavíkur og Skildinganes. Þegar þessi deila leystist var ákveðið að merkja þrjá steina á landamerkjum með “Landmerke” og ártalinu 1839 í Öskjuhlíð, Skildinganesshólum og Lambhóli.²⁰

Af gömlum heimildum varðandi landamerki Reykjavíkur má ráða að jörðin Skildinganes hafi upphaflega byggst úr landi hennar.²¹ Ekki er vitað með vissu hvenær byggð hófst á Skildinganesi en Skildinganesjarðarinnar er fyrst getið í

¹⁸ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 23-24.

¹⁹ Bjarni F. Einarsson: *Fornleifaskrá Reykjavíkur*.

²⁰ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 26.

²¹ Um er að ræða tvo vitnisburði. Annar er frá því um 1500 og lýsir landamerkjum Reykjavíkur á alla vegu. Hann er að finna í *Íslenzku fornbréfasafni VII*, bls. 458. Hinn er frá árinu 1605 og greinir frá landamerkjum milli Reykjavíkur og Laugarness sbr. Ólafur Lárusson: *Byggð og saga*, bls.105. Í báðum þessum vitnisburðum er Skildinganes talið með Reykjavíkurlandi.

heimildum, svo sannmerkt sé, í konungsbréfi frá 1553.²² Þar er hún lögð skólameistararum í Skálholti til uppeldis ásamt níu öðrum jörðum. Ekki stóð þessi ráðstöfun lengi því með konungsbréfi frá 1556 gekk jörðin til konungs ásamt öðrum jörðum Skálholtsstóls á Álftanesi.²³

Þótt ljóst þyki að Skildinganes hafi um miðbik 16. aldar verið orðin sjálfstæð jörð þá er hún engu að síður talin með Reykjavíkurlandi fram til 1786. Þá fékk Reykjavík kaupstaðarréttindi og var bæjarlandið útmælt í tengslum við það. Sýslumaður hafði það verk á hendi og kvaddi til alla næstu jarðeigendur eða umboðsmenn þeirra. Í útmælingunni voru landamerki milli Skildinganess og Reykjavíkur talin vera sunnan frá Skerjafirði við Lambhól upp í Skildinganeshóla, þaðan austur í vörðu við Öskjuhlíð og þaðan í Skerjafjörð við Hangahamar.²⁴ Land austan þessa hamars og inn að Hanganda í Fossvogi var hinsvegar í eigu Reykjavíkur. Þar með var Skildinganesjörðin í fyrsta sinn afmörkuð svo vitað sé.

Mynd 6. Landamerkjasteinn í Öskjuhlíðinni.²⁵

Stuttu seinna keypti Guðmundur Jónsson lögréttumaður jörðina af konungi og lét hann þinglesa lögfestu fyrir henni á árunum 1800-1802. Hann taldi að landamerki jarðarinnar væru ekki við vörðuna í Öskjuhlíð heldur þar sem vegir kæmu saman í Öskjuhlíð. Með því var nær öll Vatnsmýrin í landi Skildinganess. Einnig taldi hann að Skildinganesland næði austur undir stað sem hann nefndi Votaberg eða Míganda „...eða að Þrísteinum sem þar eru nálægt“. Þar sem grunur lék á að hann vildi með þessu teygja landamerki allt inn að botni Fossvogs mótmælti Lodvik Erichsen amtmaður þessari lögfestu eindregið.²⁶ Út af þessu landamerkjamáli spannst mikill ágreiningur sem leystist ekki fyrr en með sáttagerð árið 1839. Hún var í flestu

²² *Diplomatarium Islandicum*, bindi. XII, bls. 524-525. Skildinganes kemur reyndar fyrst fram í bréfi frá 1523 en það bréf þykir ekki áreiðanlegt.

²³ *Diplomatarium Islandicum*, bindi. XIII, bls.138.

²⁴ Klemens Jónsson: *Saga Reykjavíkur*, bls.15.

²⁵ Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

²⁶ Klemens Jónsson: *Saga Reykjavíkur*, bls. 15.

samhljóma útmælingunni frá árinu 1786 því samkvæmt henni voru landamerkin milli Reykjavíkur og Skildinganes talin vera frá Skerjafirði við Lambhól til suðaustasta hólsins af svonefndum Skildinganeshólum, þaðan í stein í Öskjuhlíð og frá honum til Skerjafjarðar við Hangahamar.²⁷ Samkvæmt þessum landamerkjum var nær öll Vatnsnýrin í landi Reykjavíkur en Seljamýrin sem næst öll í landi Skildinganes. Til að taka af öll tvímæli voru landamerkin höggvin í ákveðna steina við Lambhól, í Skildinganeshólum og í Öskjuhlíð. Á þá var höggvið orðið „landamerke 1839”. Við þessa staði voru landamerki Skildinganesjarðarinnar og Reykjavíkur miðuð lengst af en Skildinganes heyrði undir Seltjarnarneshrepp til ársins 1932 er það var lagt undir lögsagnarumdæmi Reykjavíkur.²⁸

1.5 Grjótnám í Öskjuhlíð

Þegar á 19. öld var hafið grjótnám í Öskjuhlíð. Þá unnu steinsmiðir við að höggva til hleðslugrjót með handverkfærum sínum og seldu steinana til húsagerðar.²⁹ Í lestrarsal Landsbókasafnsins, sem reist var árið 1909, er meðal annars að finna fagrar súlur úr íslensku grágrýti sem höggvar voru til úr efni sem sótt var í Öskjuhlíðina. Talið er að steinsmiðirnir Guðni Hreiðar Þorkelsson og Guðni Einarsson eigi heiðurinn af gerð þeirra.³⁰

Mynd 7. Hér má sjá gufukrana lyfta upp grjóti í Öskjuhlíðinni um 1913.³¹

²⁷ Klemens Jónsson: *Saga Reykjavíkur*, bls. 15. Þetta er líklega sami klettur og var nefndur Hangrahamar í útmælingu frá 1787.

²⁸ Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur, nr. 69, 8. september 1931.

²⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 31.

³⁰ *Safnhúsið 1909-2009*, bls. 31.

³¹ Hér tekið eftir: Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar*. Fyrri hluti, bls. 322.

Árið 1913 var hafin vinna við gerð Reykjavíkurhafnar og hófst þá stórfellt grjótnám undir norðurtagli Öskjuhlíðarinnar. Til að flytja grjótið og mölina, sem þurfti til við hafnargerðina, var lögð 12 kílómetra löng járnbraut í hálfhring um bæinn. Með járnbrautinni var hægt að fara samtals 25 ferðir á dag með efni en vagnar í hverri lest voru 17-22 að tölu. Grjótið var sprengt úr grágrýtisklettunum og var upphaflega notast við handbora til að koma sprengiefninu fyrir. Síðar var tekin í notkun gufuknúin loftþjappa og tveir þrýstiloftsborar. Stórvirk vinnutæki voru fengin til landsins, meðal annars tveir gufuknúir lyftikranar Mjólnir og María notaðir við að hlaða járnbrautarvagnana og gufuknúin ámokstursvél til að moka mölinni.³²

Mynd 8. Lega járnbrautarinnar frá tíma hafnargerðarinnar sett á kortagrunn frá 2013, rauða línan sýnir leið járnbrautanna.³³

³² Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar*. Fyrri hluti, bls. 324-324 – Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 31.

³³ Samsett mynd úr grunni LUKR og korti úr *Járnbrautin í Reykjavík: hafnargerð í Reykjavík og járnbrautir á Íslandi*, Árbæjarsafn 1982.

Á árunum síðari heimsstyrjaldarinnar fór fram stórfelldasta grjótnámið í Öskjuhlíðinni. Þar sem mest var tekið myndaðist geil í hlíðina þar sem Keiluhöllin stendur nú. Grjótið var mulið og notað sem undirburður í flugbrautirnar í Vatnsmýrinni. Snæbjörn Pálsson verkamaður lýsti grjótnáminu: „Stærð geilarinnar vitnar um hve mikil framkvæmd flugvallargerðin var. ... Fyrst var sprengt úr berginu. Síðan stóðu menn með sleggjur við að mylja grjótið í vélarnar. Hnullungarnir voru stundum hnöttóttir og illir viðureignar. Allt efni var keyrt í vögnum á spori.“³⁴

Mynd 9. Yfirlitsmynd yfir vesturhluta Öskjuhlíðar tekin í mars 1946. Fremst á myndinni má sjá hitavatnsgeymana. Grjótnámurnar má sjá fyrir miðri mynd og niðurgrafna eldsneytisgeyma vinstra megin við þær. Braggapýrpingar eru við rætur hlíðarinnar við Flugvallarveg. ³⁵

1.6 Vatnsmýrin

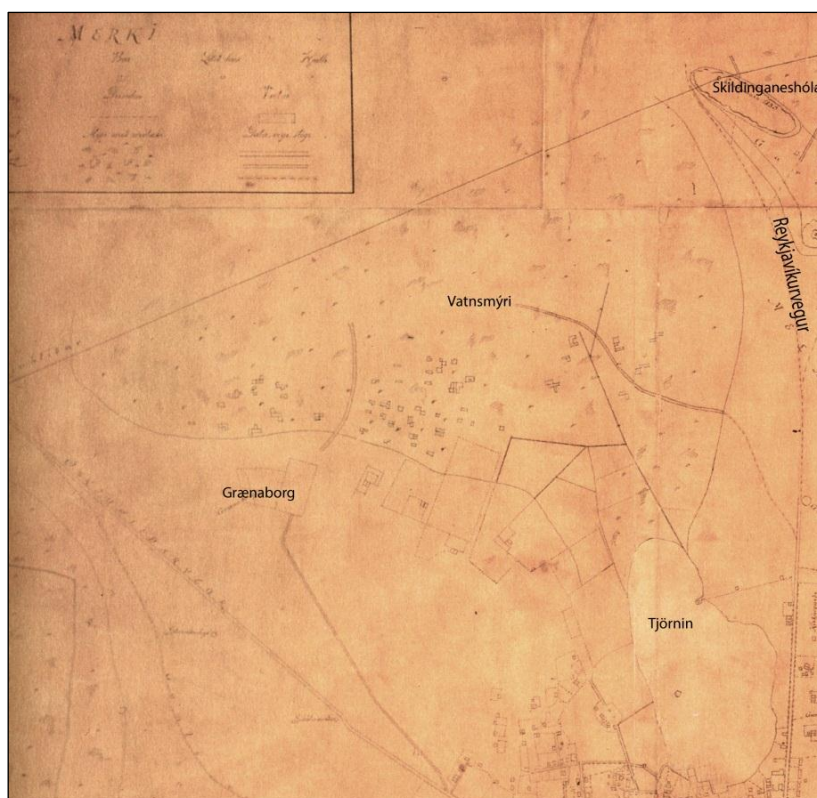
Vatnsmýrin er mýrlendi sem liggur suður af Tjörninni, vestan Öskjuhlíðar. Á korti eftir Björn Gunnlaugsson frá árinu 1850³⁶ má sjá að Vatnsmýrin hefur gengið í boga frá Tjarnarendanum að landmerkjum við Skildinganes suður í Skildinganes-hólum og eru það tæpir 500 faðmar (942 m) frá Tjarnarenda. Þaðan lá hún í beina línu í norðanverða Öskjuhlíð, um 800 faðma (1506 m) vegalengd, og endaði mýrin þar í rana nálægt því sem Hlíðarendi er nú. Síðan lá hún meðfram Skólavörðuholti að Tjarnarendanum, um 730 faðma (1375 m).³⁷

³⁴ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 38.

³⁵ Ljós. Sigurhans E. Vignir. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, ÁBS LS 33-44.jpg.

³⁶ Eintak af kortinu er varðveitt á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni.

³⁷ *Tjörninn. Saga og lífríki*, bls. 43.

Mynd 10. Vatnsmýri 1887. Grænaborg er þar sem í dag er Landspítali. Á kortinu eru merktir inn mótökustaðirnir í Vatnsmýrinni og vegirnir að þeim.³⁸

Á korti Björns frá 1850 eru mýrarnar í nágrenni Kvosarinnar vel merktar og þar á meðal Vatnsmýrin. Á þeim tíma voru kol ekki enn komin til sögu sem eldsneyti og því mikil þörf á mó til eldiviðar. Þar sem Vatnsmýrin lá næst bænum var hún mikið notuð til mótekju þó svo að aðrar mýrar í nágrenninu væru ef til vill betur til þess fallnar. Mótekja í Vatnsmýrinni fór aðallega fram á tímabilinu 20. maí fram til Jónsmessu og hafði fjöldi fólks atvinnu af því að taka upp mó og selja hann. Árið 1858 lét Bernhöft bakari leggja móveg yfir sunnanvert Skólavörðuholt og fékk sér hestvagn til að flytja móinn í bæinn. Einnig voru lagðar svokallaðar brýr út í sjálfa mýrina og var það gert á þann hátt að hlaðinn var um tveggja metra breiður hryggur úr torfi þannig að hægt væri að komast þurrum fótum út í mitt mýrlendið. Út í bakara-grafirnar í austanverðri Vatnsmýrinni lá Bakarabruin og síðan var önnur brú lögð að vestan út í mýrina suður fyrir Tjörn. Á korti Sveins Sveinssonar af Reykjavík frá 1887 má sjá þessar svokölluðu brýr (sjá mynd 10). Mótekja var nær aflögð í Vatnsmýrin um aldamótin 1900 vegna innflutnings á steinkolum sem komu í stað mósins sem aðaleldsneyti bæjarbúa.³⁹

Túnrækt hófst í Vatnsmýrinni um 1890 en um 1935 var hún nánast fullræktuð. Árið 1909 var farið að úthluta erfðafestulöndum í mýrinni en áður hafði verið reynt að halda henni óskertri fyrir hagagöngu kúa.⁴⁰ Markmiðið með útteilingu erfðafestulanda var að gefa bæjarbúum kost á landi til ræktunar og búrekstrar. Einkum voru mýrarnar vinsælar, þar sem holtin voru grýtt og melarnir harðir. Blettirnir voru afhentir til eignar gegn árlegri leigu, en erfðafestuhafar voru þó skyldaðir til að láta af

³⁸ Hluti af korti Sveins Sveinsson 1887. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

³⁹ *Tjörnin. Saga og lífríki*, bls. 43 og 47

⁴⁰ *Tjörnin. Saga og lífríki*, bls. 47

hendi byggingarlóðir úr erfðafestulöndum sínum, ef á þyrfti að halda, gegn niðurfærslu á árgjaldinu.⁴¹ Á erfðafestulöndum (Vatnsmýrarblettum) í Vatnsmýrinni var um áratugaskeið eitt helsta matjurtagarðasvæði Reykvíkinga.

Mynd 11. Kort sem sýnir erfðafestulöndin og byggðina sem hvarf undir flugvöllinn.⁴²

Eggert Briem var einna stórtækastur er kom að því að ræsa mýrina fram. Á árunum 1911 til 1913 tók hann allan miðhluta Vatnsmýrar að vestanverðu til erfðafestu og ræktaði um 25 hektara töðuvöll í gömlu mógrafamýrinni. Á þessu túni lenti fyrsta flugvélin í Reykjavík árið 1919 og einnig var reist þar lítið flugskýli. Eggert reisti einnig 40 kúa fjós, Briemsfjós, ásamt stórrí hlöðu í jaðri Vatnsmýrarinnar á horni Njarðargötu og Smáragötu á árunum 1911-1913. Fjósið var rífið árið 1938.⁴³

Árið 1916 birtist greinarkorn í Morgunblaðinu þar landinu í kringum bæinn er lýst. Þar segir að Vatnsmýrin sé á góðri leið með að verða öll að túni.⁴⁴ Fyrsta nýbýlið í Vatnsmýrinni var reist árið 1916 og kallað Hlíðarendi. Í austurhluta mýrarinnar reis á næstu árum fjöldi húsa og þar á meðal Pólarnir sem voru bráðabirgðahúsnæði fyrir fátækar fjölskyldur. Öskuhaugar bæjarins voru við suðurenda Tjarnarinnar og þá var unnið að gerð Hringbrautarinnar. Árið 1940 var svo enn gengið á Vatnsmýrina þegar breski herinn hóf gerð flugvallar í mýrinni. Á árunum eftir stríð var gerð mikil

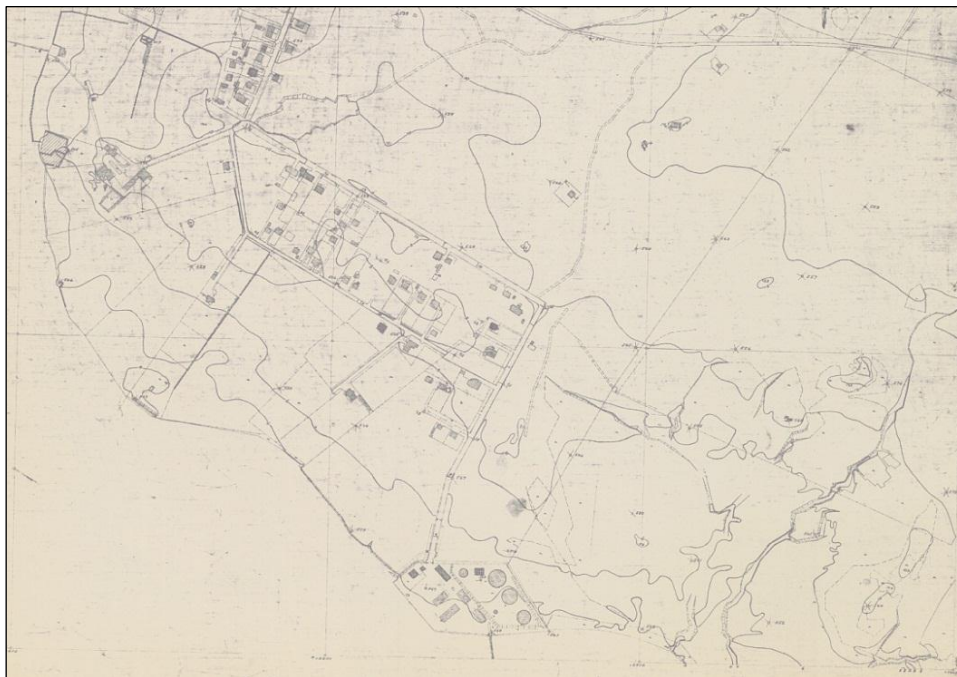
⁴¹ Páll Líndal: *Reykjavík. Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H-P), bls. 126 – Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar*. Fyrri hluti, bls. 47-49.

⁴² Kort sem sýnir erfðafestubletti í Reykjavík, teiknað af Þorleifi Kristóferssyni, 5. apríl 1955. Hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni.

⁴³ *Tjörnin*. *Saga og lífríki*, bls. 47 – Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 1. bindi, bls. 104.

⁴⁴ *Morgunblaðið*, 26. júní 1916, bls. 1.

uppfylling sunnan við götustæði Hringbrautar, milli Háskólalóðar og Njarðargötu og var ekið þangað mold úr húsgrunnum á þetta svæði um margra ára skeið.⁴⁵

Mynd 12. Kort sem sýnir Skildinganes og Seljamýri frá því um 1933.⁴⁶

1.7 Gullholan

Eitt af því sem stóð Reykjavík fyrir þrifum á uppvaxtarárum hennar var vatnsskortur. Þegar farið var að ráðgera að leggja vatnsveitu í Reykjavík kom mönnum til hugar að hagkvæmasta lausnin væri að bora eftir vatni í Vatnsmýrinni. Það var svo árið 1904 að hafist var handa við boranir norðan undir Öskjuhlíðartaglinu en þær báru ekki ætlaðan árangur. Þann 31. mars 1905 tók málið óvænt nýja stefnu. Þá var borunarmaðurinn kominn niður á 118-120 feta dýpi. Hann tók þá eftir því að borinn hafði þar komið við einhvern glóandi málmgull og sýndist á bornum gullslitur eða skán. Blöðin gripu fréttin á lofti og daginn eftir var því slegið upp að gull hefði fundist í Vatnsmýrinni. Þó svo að fréttin um gullfundinn hafi birst þann 1. apríl í blöðum bæjarins var ekki um aprílgabb að ræða. Sannkallaða gullæði greip um sig í bænum og munu lóðir hafa snarhækkað í verði. Áður en vika var liðin var búið að stofna hlutafélag til að vinna gull, en félagði nefndist *Málmur* og var Sturla Jónsson kaupmaður forsprakki þess. Þegar farið var að rannsaka sýnin betur kom í ljós að um kopar var að ræða. Borað var um skeið eftir gulli en ekkert fannst og lögðust borarnir brátt niður.⁴⁷

⁴⁵ *Tjörnin. Saga og lífríki*, bls. 47

⁴⁶ Kort frá 1933. Bolli Thoroddsen, Öskjuhlíð, kort 1, blað 424, 1933, Mælingadeild Rvk.

⁴⁷ Árni Óla: *Reykjavík fyrri tíma*, 1. bindi, bls. 457-462.

Mynd 13. Mikið var fjallað um gullfundinn í Vatnsmýrinni í blöðum bæjarins.⁴⁸

Önnur tilraun til finna gull í Vatnsmýrinni var gerð á árunum 1922-1924 og var fenginn til þess bor frá Þýskalandi, svonefndur haglabor sem var afar kraftmikill. Það var fyrirtækið Málmleit sem stóð fyrir þessari tilraun. Byrjað var að bora rétt suðvestan við Pólana, nálægt því sem gatnamót Hringbrautar og Bústaðavegar eru í dag (5-421) og borað dýpra en áður. En gullið lét á sér standa og borunum var hætt. Málmleit seldi Rafmagnsveitu Reykjavíkur borinn og hóf hún árið 1927 borun eftir heitu vatni í tilraunaskyni við Þvottalaugarnar í Reykjavík. Sú tilraun leiddi til þess að heitt vatn var lagt úr Laugardalnum árið 1930 í Austurbæjarskólann og var frárennslisvatn nýtt í Sundhöll Reykjavíkur.

Mynd 14. Leitað eftir gulli í Vatnsmýrinni árið 1907.⁴⁹

⁴⁸ *Reykjavík*, fregnmiði, 1. apríl 1905.

⁴⁹ Ljós. Magnús Ólafsson. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, MAÓ 746.

Gullborinn var notaður víða um Reykjavík en síðast var borað með honum árið 1965.⁵⁰ Borinn var fluttur á Árbæjarsafn árið 1977 þar sem hann er almenningi til sýnis. Einu ummerki um gulleitina í Vatnsmýrinni í dag er heitið „Gullhola“ sem merkt er inn á kort⁵¹ rétt fyrir neðan hina nýju Hringbraut nálægt Hlíðarenda.

1.8 Hlíðarendi

Um og eftir aldamótin 1900 var það áhugamál margra embættis- og fyrimanna í Reykjavík að fá erfðafestuland til ræktunar í næsta nágrenni bæjarins. Réði þar oftast áhugi manna á að taka land til ræktunar sem mikil þörf var á og einnig áhugi margra á landbúnaðarmálum. Þann 31. desember 1914 gaf Knud Zimsen borgarstjóri í Reykjavík, út erfðafestubréf til Jóns Kristjánssonar (1855-1918) prófessors fyrir 5,5 hektara lands í norðausturhorni Vatnsmýrarinnar. Jón gaf landinu nafnið Hlíðarendi og reisti þar íbúðarhús, fjós og hlöðu árið 1916. Eflaust hefur það einkum verið áhugi Jóns á landbúnaðarmálum, sérstaklega þó kúarækt, sem var þess valdandi að hann hóf ræktunarstarf að Hlíðarenda.

Mynd 15. Bæjarhúsin að Hlíðarenda um 1939.⁵²

Knattspyrnufélagið Valur keypti Hlíðarenda 9. maí 1939 og var kaupverðið 30.000 kr. og útborgun 5.000 kr. Með kaupunum var 28 ára hrakningasaga Vals á enda og hafði hann eignast sitt eigið heimili. Hlíðarendi er fimmti Valsvöllurinn frá stofnun félagsins 1911 en Valur er annað af tveimur íþróttafélögum í Reykjavík sem eignuðust félagssvæði sitt fyrir eigið fé. Starfsemi Vals hófst á Hlíðarenda níu árum eftir að félagið festi kaup á býlinu. Félagsheimilið var tekið í notkun 3. júní 1948 en þá hafði fjósi og hlöðu verið breytt og byggt við í norðurátt. Fyrsti malarvöllurinn var tekin í notkun 3. september 1949 og tók séra Friðrik Friðriksson, stofnandi Vals, upphafsspurnuna. Árið 1953 tóku Valsmenn formlega í notkun sinn eigin grasvöll og voru þeir meira að segja á undan Reykjavíkurborg að koma upp graskeppnisvelli.⁵³

⁵⁰ Árni Óla: *Reykjavík fyrri tíma*, 1. bindi, bls. 464-465 – Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 1. bindi, bls. 137.

⁵¹ Kort frá 1933. Bolli Thoroddsen, Öskjuhlíð, kort 1, blað 424, 1933, Mælingadeild Rvk.

⁵² Hér tekið eftir: *Valur vængjum þöndum*, bls. 44.

⁵³ *Valur vængjum þöndum*, bls. 44 og 55-58.

Fyrsta íþróttahúsið, 600 fermetrar að stærð, var tekið í notkun 9. nóvember 1958. Það var teiknað af Skarphéðni Jóhannessyni arkitekt.

Mynd 16. Frá vígslu Valsvallar árið 1949. Séra Friðrik Friðriksson tekur upphafsspyrnuna.⁵⁴

Árið 1978 var gerður nýr gras- og keppnisvöllur á Hlíðarenda⁵⁵ og 1981 hóf Valur, fyrst íslenskra knattspyrnufélaga, að leika heimaleiki í knattspyrnu á eigin félagssvæði. Annað íþróttahús Vals var tekið í notkun í september 1987, ásamt vallarhúsi og félagsheimili.⁵⁶ Árið 1993, er 125 ár voru liðin frá fæðingu séra Friðriks Friðrikssonar (1868-1961), var Friðrikskapella vígð á Hlíðarenda. Kapellan er sjálfseignarstofnun, reist af Samtökum um byggingu Friðrikskapelli sem að stóðu Valur, KFUM, KFUK, karlakórinn Fóstbræður og Skátasamband Reykjavíkur. Það var Nikulás Úlfar Másson arkitekt sem teiknaði kapelluna.

1.9 Pólarnir

Á sjöunda áratug 20. aldar hurfu hinir svokölluðu Pólar (5-213) sem stóðu þar sem mislægu gatnamótin við Bústaðarveg og Hringbraut eru nú (2013). Það var árið 1916 sem fátækranevnd Reykjavíkur ákvað að láta byggja bráðabirgðahúsnæði vegna þess neyðarástands sem var orðið í húsnæðismálum í Reykjavík. Þrjú timburhús voru reist á árunum 1916-1918 og var afar lítið til þeirra vandað. Í þeim voru 46 íbúðir, flestar ekki nema eitt herbergi og eldhús. Pólarnir voru frá upphafi bitbein í umræðunni um bæjarmál í Reykjavík og sættu harðri gagnrýni. Eins og áður segir var ekki vandað til bygginganna og sést það meðal annars á því að ekki hefur þótt taka því að fá húsnæðið samþykkt hjá byggingarnefnd. Húsin voru illa einangruð og köld. Það sem hrjáði mjög Pólabúa voru kakkalakkarnir sem ekki var nokkur leið að losna við hvernig sem reynt var. Samkvæmt skýrslu frá 1925 bjuggu á þriðja hundrað manns í Pólunum og hafa þrengsli verið gífurleg.⁵⁷

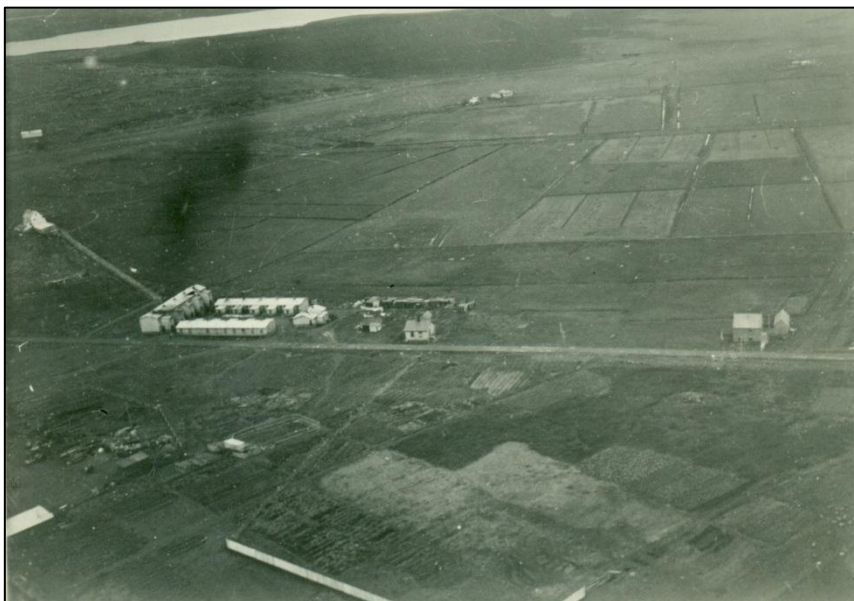
⁵⁴ Hér tekið eftir: *Valur vængjum þöndum*, bls. 57.

⁵⁵ *Valur vængjum þöndum*, bls. 95.

⁵⁶ Vefur. Valur. Vefslóð: <http://www.valur.is> → Valur → Saga → Flutningar að Öskjuhlíð. Sótt 12. desember 2012.

⁵⁷ Páll Línal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 2. bindi, bls. 196-197.

Pólarnir samanstóðu af fjórum húsum: Efri- og Neðripól, Stórapól og Kálfakoti. Stóripóll var einnig kallaður Austurpól. Kálfakot hafði verið flutt úr Mosfellssveit. Stórt port var á milli húsanna og í því miðju stóðu 10 kamrar sem þjónuðu þeim fjölskyldum sem bjuggu í Pólunum. Kamrarnir skiptust í fimm hús og stóðu á stórum palli. Gengið var inn í hvert í hús frá tveimur hliðum og inni í hverju húsi voru tveir kamrar en ekkert skilrúm. Menn sátu því oft þannig með bak í bak á kamrinum. Vatn þurfti að sækja í vatnspóst sem stóð í portinu því ekkert rennandi vatn var að hafa. Frá póstinum lá opið ræsi niður með Stórapól og í skurð fyrir neðan Neðripól. Það kom oft fyrir á vetrum að vatnið í póstinum fraus þannig að íbúar Pólanna gátu orðið vatnslausir dögum saman.⁵⁸

Mynd 17. Séð yfir Suðurpólana um árið 1930.⁵⁹

Samheiti yfir þessi fjögur hús var Suðurpóll en það var fyrsta húsið sem reis í Pólunum kallað. Húsbyggjandanum Flosa Sigurðssyni hefur trúlega þótt mega jafna fjarlægðina þangað úr miðbænum við heimskautaleiðangur og einnig að húsi sem nefnt var Norðurpóllinn og stóð að Hverfisgötu 125. Fljótlega var þó farið að kalla þyrpinguna Pólana.⁶⁰

1.10 Tívolí í Vatnsmýrinni

Tívolí var rekið í Vatnsmýrinni um 18 ára skeið. Tívolíið var í jaðri rannsóknarsvæðisins en fjallað verður um það hér engu að síður.

Í ársbyrjun 1946 var stofnað hlutfélagið Tívolí en markmið þess var að bæta og auka fjölbreytni skemmtanalífsins í Reykjavík og veita bæjarbúum á öllum aldri aðgang að hollum og góðum skemmtunum. Félaginu var úthlutað tveggja hektara lóð

⁵⁸ Sigurður G. Magnússon: *Lífshættir í Reykjavík 1930-1940*, bls. 137.

⁵⁹ Ljósm. ókunnur. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn, I – 801.

⁶⁰ Páll Línal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 2. bindi, bls. 197.

í Vatnsmýrinni við Njarðargötu og hófust þegar framkvæmdir. Framræsla landsins og þurrkun gekk afar vel og brátt var farið að koma leiktækjunum fyrir á lóðinni. Útiskemmtigarðurinn Tívolí var síðan opnaður almenningi klukkan átta að kvöldi 9. júlí 1946. Nafn sitt dró garðurinn af hinum þekktu skemmtigarði í Kaupmannahöfn.⁶¹

Mynd 18. Hér má sjá staðsetningu Tívolí síns árið 1953.⁶²

Í fyrstu var Tívolíið opið frá því um miðjan maí fram í endaðan september frá klukkan tvö til hálf-tólf á kvöldin. Fljótlega var þó aðeins opið á kvöldin á virkum dögum en lengur um helgar. Frá og með árinu 1956 var aðeins opið í Tívolí um helgar og á hátíðisdögum. Aðsóknin í Tívolíið var mjög mikil fyrstu árin og sóttu um 100 þúsund manns garðinn hvert sumar fyrstu þrjú árin. Alls höfðu rúmlega milljón gestir sótt garðinn heim á tíu ára afmæli hans vorið 1956.⁶³

Fyrstu leiktæki í garðinum voru ný af nálinni og keypt í Englandi. Aðalinnangangur var frá Njarðargötu, nokkurn veginn á miðju svæðinu. Það fyrsta sem blasti við gestum var um sextán metra hátt Parísarhjól. Til vinstri mátti svo sjá svokallaðan áttfótung sem einnig var kallaður vitleysingurinn. Þetta var stór hringekja með átta löngum stálörmum, sem snerust hratt, og á endanum voru körfur sem snerust síðan öfugan hring af sjálfu sér. Hinum megin við Parísarhjólíð var svo bílahúsið með 38 metra langri bílabraut og 20 rafknúnum bílum. Einnig var á svæðinu lítil tjörn þar sem hægt var að sigla lystibátum. Í tímans rás bættust við fleiri leiktæki til dæmis ýmiss konar hringekjur.⁶⁴

⁶¹ Eggert Þór Bernharðsson: *Saga Reykjavíkur*, síðari hluti, bls. 168.

⁶² Hluti af korti Mælingadeildar Reykjavíkur frá 1953. Reykjavík 1:2000 bl. 22. Hér tekið eftir eintaki á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni.

⁶³ Eggert Þór Bernharðsson: *Saga Reykjavíkur*, síðari hluti, bls. 169.

⁶⁴ Eggert Þór Bernharðsson: *Saga Reykjavíkur*, síðari hluti, bls. 169-171.

Mynd 19. Góðviðrisdagur í Tívolí um 1946-1951. Fremst á myndinni er hringekjan og til vinstri er bátatjörmin. Bak við hringekjuna sér í skemmtistaðinn Vetrargarðurinn en fyrir framan hann er speglasalurinn.⁶⁵

Nokkrar byggingar voru í Tívolí þar á meðal braggar sem í voru ýmis leiktæki. Þar var boðið upp á hina svokölluðu automata, skotbakka og ýmsar gestaþrautir. Einnig var að finna draugahús og speglasal á svæðinu. Þá var og rekinn vinsæll veitinga- og dansstaður í Tívolí sem var nefndur Vetrargarðurinn. Í norðausturhluta garðsins var upphækkaður pallur sem notaður var sem leiksvið. Þar sýndi fjöldinn allur af innlendum sem og erlendum skemmtikröftum listir sínar og kættu áhorfendur.⁶⁶

Aðsókn í Tívolí fór dvínandi á miðjum sjötta áratugnum og var þá grípið til þess ráðs að laða fólk í garðinn með nýjum tækjum og öðrum nýjungum. Komið var upp gæfuhjólí, sérstakt tjald fyrir bingó var reist í garðinum, míníolf kynnt til sögunnar og komið upp kaffibar. Sumarið 1957 var síðan sett upp lítið kvikmyndahús. Helsta breytingin var þó sumarið 1956 þegar komið var upp vísi að dýragarði í Tívolí. Dýrin komu frá Danmörku og mátti meðal annars sjá apa, leðurblökur, skrautfiska, skjaldbökur og fleira. Á næstu árum komu til landsins ljón, tígrisdýr og slöngur sem sýnt voru við góðan orðstír í garðinum.⁶⁷

Árið 1952 keypti Íþróttafélag Reykjavíkur, ÍR, eignir Tívolís og tók að sér rekstur garðsins og veitingahússins. Lengst af var reksturinn leigður út og rann afraksturinn til greiðslu á kaupverði eignanna sjálfra annars vegar og til íþróttastarfsemi félagsins hins vegar. Síðasta starfsumar Tívolísins var 1962 en það sama ár var einungis veitt bráðabirgðaleyfi til veitingareksturs í Vetrargarðinum. Í mars 1964 seldi ÍR skipafélaginu Hafskip svæðið. ÍR reyndi að selja leiktækin en fáir höfðu not

⁶⁵ Ljósm. Karl Christian Nielsen. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, KAN 001 047 1-2.

⁶⁶ Eggert Þór Bernharðsson: *Saga Reykjavíkur*, síðari hluti, bls.172-173 – Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 3. bindi, bls. 113.

⁶⁷ Eggert Þór Bernharðsson: *Saga Reykjavíkur*, síðari hluti, bls. 173-174.

fyrir þau og enduðu flest þeirra því á haugunum. Parísarhjólíð var þó selt til Danmerkur.⁶⁸

Mynd 20. Fjör í bátatjörnninni á sjötta áratug 20. aldar. Í baksýn má sjá íbúðarhús í Litla-Skerjó.⁶⁹

1.11 Reykjavíkurflugvöllur

Flugsaga Íslands hófst miðvikudaginn 3. september árið 1919 kl. 17.00 þegar fyrsta íslenska flugvélin lyfti sér til flugs frá íslenskri grund. Flugvélin, sem var í eigu Flugfélags Íslands, var af breskri gerð og var flugmaðurinn kapteinn Cecil Faber. Völlurinn var í Vatnsmýrinni í Reykjavík.⁷⁰

Flugfélag Íslands var stofnað í Reykjavík í mars 1919. Eitt fyrsta mál á dagskrá hjá hinu nýstofnaða félagi var að finna heppilegan stað fyrir starfsemina. Félagið sendi bæjarstjórninni í Reykjavík eftirfarandi bréf þann 4. júní 1919:

„Flugfélag Íslands er stofnað til þess að undirbúa og koma á flugsamgöngum hér á landi, svo fljótt sem ástæður leyfa. Eitt hið fyrsta sem þarf að útbúa, eru tryggir og góðir landingastaðir fyrir flugvélnar og er auðsætt að ein helsta flughöfnin verður að vera hér í Reykjavík. Til hennar útheimtist svæði sem sléttast og grasi vaxið, með gott svigrúm til allra hliða, og liggja hún þó sem næst bænum.

Í samráði við Rolf Zimsen liðsforingja, flugmann úr danska hernum, sem nú er hér staddur, höfum vér athugað staði hér nærlendis, sem komið gætu til greina. Urðum vér ásáttir um, að heppilegast og kostnaðarminnst verði að útbúa góða flughöfn á túnblettum þeim er liggja í Vatnsmýrinni suðvestanverðri, því að á þeim er landrými gott og svigrúm nægilegt í kring, þar eð hvorki eru þar hæðir svo háar, né byggingar eða símar svo nærri, að flugið heftist.

⁶⁸ Ágúst Ásgeirsson: *Heil öld til heilla*, bls. 15-21.

⁶⁹ Ljós. Sigurður Úlfarsson. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, SIÚ S01 005 1-3.

⁷⁰ *Annálar íslenskra flugmála 1917-1928*, bls. 35.

Vér leyfum oss því hér með að óska þess að háttvirt bæjarstjórn útvegi Flugfélaginu til kaups svæði til flugvallar á þessum stað, helst eigi minna en 400x500 metra að stærð, eða tryggi félaginu á annan hátt sem varanlegust afnot af þessu svæði með sem aðgengilegustum kjörum.⁷¹

Málinu var vísað til fasteignanefndar og fjárhagsnefndar bæjarins. Fasteignanefnd Reykjavíkur taldi: „... helst tiltækilegt að taka til þessara afnota hæfilegan hluta af erfðafestulandi E. Briem í Vatnsmýrinni eins og stjórn félagsins hefir farið fram á, og leiga það til flugfélaginu ...“.⁷² Bæjarstjórn Reykjavíkur samþykkti síðan þann 26. júní 1919 ákvörðun fasteignanefndar og tók um 92.300 fermetra af túni Eggerts Briem til að nota sem lendingarstað handa flugvélum. Eggert fékk 15 aura fyrir hvern fermetra.⁷³ Samkvæmt lýsingu í Morgunblaðinu þá var inngangur að flugvöllinum af miðjum þeim vegi sem lá yfir Vatnsmýrina þvera frá Briemsfjósinu við Laufásveg og yfir að Loftskæptastöðinni.⁷⁴ En menn spurðu sig í blöðunum hvernig þeir færu að lenda á flugvél í Vatnsmýrinni þar sem í hugum manna var hún eitt forarfen. Í einu blaðanna segir: „En þeir sem nú þessa dagana hafa komið út á flugvöll, falla hreint í stafi. Svona stórar og skrudgrænar grasflesjur héldu þeir ekki að þarna væru til. Síðustu árin, eftir því sem skurðum hefir fjölgað, þá hafa þessi tún þornað og eru nú skráþurr, eins og önnur tún. ... Væri haldin hér þjóðhátíð, þá væri ómögulegt að hugsa sér fegurri stað í nánd við bæinn en flugvöllinn.“⁷⁵

Mynd 21. Forvitnir krakkar virða fyrir sér fyrstu íslensku flugvélinu.⁷⁶

Það var mikið líf og fjör í bænum í tengslum við fyrsta flugið og flyktist fólk á flugvöllinn til að fylgjast með. Samkvæmt lýsingu blaðamanns Morgunblaðsins þá

⁷¹ *Annálar íslenskra flugmála 1917-1928*, bls. 30.

⁷² *Annálar íslenskra flugmála 1917-1928*, bls. 30.

⁷³ *Annálar íslenskra flugmála 1917-1928*, bls. 31.

⁷⁴ *Morgunblaðið*, 30. ágúst 1919, bls. 4.

⁷⁵ *Morgunblaðið*, 3. september 1919, bls. 1.

⁷⁶ Ljósmynd. Magnús Ólafsson. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, MAÓ 978.jpg.

var fólkið „... í einhverri alveg nýrri „stemning“, er það horfði upp í himinblámann og sá nýjasta „galdraverk“ nútímans svífa loftsins vegu, laugað geislum sólarinnar, sem ekki náðu lengur til þeirra, er niðri voru.“⁷⁷ Almenningur gat keypt sér miða í útsýnisflug sem stóðu í um fimm mínútur en einungis var hægt að taka einn farþega í einu. Flugid var stundað til 25. september og voru farnar 146 ferðir.⁷⁸

Mynd 22. Margar auglýsingar birtust í blöðum bæjarins um fyrstu aðalflugsýninguna á Íslandi.⁷⁹

Rekstur Flugfélags Íslands stóð ekki undir sér og var flugvélin seld úr landi árið 1921. Árið 1928 var stofnað í Reykjavík nýtt flugfélag en þó með sama nafni og hið fyrra. Bækistöð þeirra var í Vatnagörðum þar sem félagið notaðist einkum við sjóflugvélar.⁸⁰ Félagið leigði þýska sjóflugvél af Junkers gerð og tók hún 5 farþega og var notuð til farþega-, póst-, sjúkra- og sildarleitarflugs. Vélin var skírð *Súlan* og ári síðar bættist *Veidibjallan* við. Rekstur félagsins stóð til ársins 1931 en varð þá að hætta sökum fjárskorts.⁸¹ Árið 1930 var flugvöllurinn í Vatnsmýrinni orðinn lélegur en á árunum 1932 og 1933 notuðu hollenskir flugmenn, sem voru hér við veðurathuganir, völlinn. Nokkru áður en þeir komu höfðu verið gerðar endurbætur á landinu, það sléttað og brýr settar á skurði. Þá var einnig reist flugskýli sem var síðar selt til niðurrifs eftir að rannsóknum hollensku flugmannanna lauk. Árið 1937 heppnaðist einnig fyrsta tilraun til svifflugs hér á landi og var það í Vatnsmýrinni.⁸²

Þó svo að starfsemi íslensku flugfélagana hafi lagst niður um tíma var Reykjavík vinsæll áningastaður flugvéla og sóttu margir þekktir flugmenn landið

⁷⁷ Morgunblaðið, 4. september 1919, bls. 1.

⁷⁸ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 19.

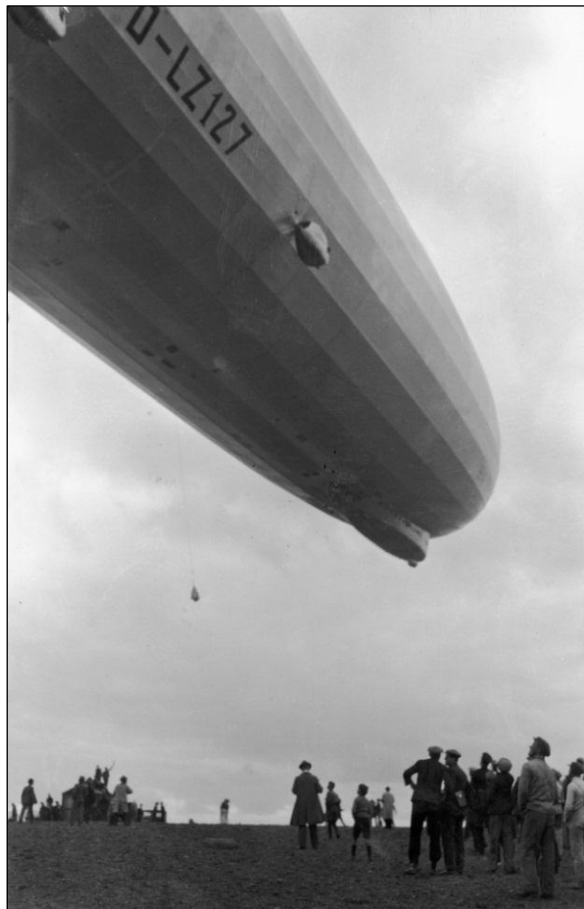
⁷⁹ *Vísir*, 4. september 1919, bls. 2.

⁸⁰ Arngrímur Sigursson: *Annálar íslenskra flugmála 1917-1928*, bls. 121.

⁸¹ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 46 og 51.

⁸² Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 60 – Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 3. bindi, bls. 20.

heim. Þar á meðal má nefna Balbo-leiðangurinn í júlí 1933, Charles Lindbergh og Ann Morrow í ágúst 1933, einflug John Grierson sumarið 1934 og hnattflug dr. Light og Wilsons í ágúst sama ár.⁸³ Flugförin sem áttu viðkomu í Reykjavík voru af ýmsum gerðum. Eitt þeirra var þýska loftskipið *Graf Zeppelin* sem flaug fyrst yfir Reykjavík í júlí 1930. Það átti síðan aftur leið yfir Reykjavík að morgni 1. júlí 1931 og fylgdust um 3000-4000 manns með því uppi á Öskjuhlíð þar sem það hafði stuttan stans og tók um borð fyrsta flugpóst frá Íslandi til Evrópu.⁸⁴ Morgunblaðið fjallaði ítarlega um komu Zeppelin greifa og hve Öskjuhlíðin þætti tilvalinn staður til að taka á móti flugpósti. Blaðamanni þótti hún einnig vera tilvalinn staður fyrir landingarturn og „... einnig mætti með litlum tilkostnaði gera þar landingarstað fyrir flugvélar. Hefir Öskjuhlíðin það til síns ágætis, að þar er ekki að óttast nein mannvirki.“⁸⁵

Mynd 23. *Graf Zeppelin* við Öskjuhlíðina. Neðan úr loftfarinu hangir pokinn sem pósturinn var settur í.⁸⁶

Árið 1937 var Flugfélag Akureyrar stofnað á Akureyri en nafni þess var breytt árið 1940 í Flugfélag Íslands og það flutt til Reykjavíkur. Félagið keypti sjóflugvél af Waco gerð sem var nefnd *TF-Örn* og tók 4 farþega. Þá hófust farþega- og póstflugferðir milli Akureyrar og Reykjavíkur. Flugfélagið reisti árið 1938 flugskýli við

⁸³ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 61 og 67-69.

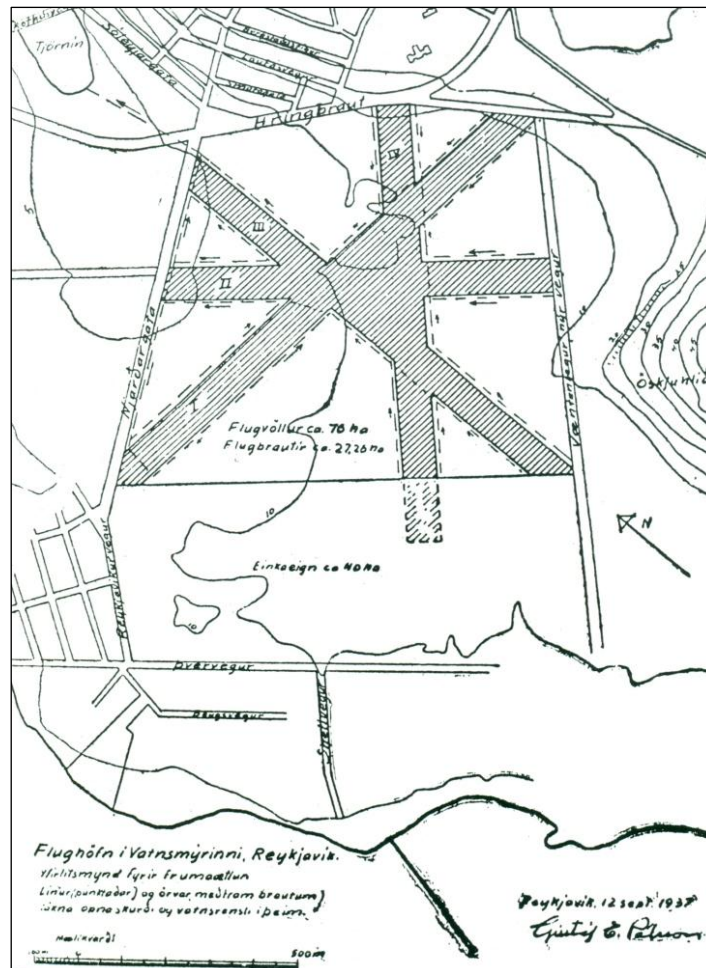
⁸⁴ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 44 og 50.

⁸⁵ *Morgunblaðið*, 2. júlí 1931, bls. 3.

⁸⁶ Ljósmynd. Sigurhans E. Vignir. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, VIG gamalt 001 2-2.

Skerjafjörð og var það ætíð nefnt sjóskýlið enda var það notað fyrir sjóflugvélar. Skylið brann árið 1940 og var annað reist í staðinn.⁸⁷

Um svipað leyti og Flugfélag Akureyrar var stofnað var mikið rætt um að gera varanlegan flugvöll í Reykjavík og var gildi góðs flugvallar jafnað við mikilvægi Reykjavíkurhafnar.⁸⁸ Nokkrir staðir sem komu til greina voru athugaðir. Það voru Kringlumýrin, hraunið fyrir sunnan Hafnarfjörð, Bessastaðanesið, Sandskeiðið, flatirnar austan Rauðhóla, við Ártún og að endingu Vatnsmýrin í Reykjavík.⁸⁹ Flugmálafélag Íslands, sem var stofnað árið 1936 í þeim tilgangi að ryðja flugi braut, barðist einkum fyrir gerð nothæfs flugvallar í Vatnsmýrinni. Í forsvari fyrir félagið var Agnar Kofoed-Hansens. Gústaf E. Pálsson verkfræðingur gerði meðal annars teikningu af Reykjavíkurflugvelli árið 1937 í samráði við Agnar.⁹⁰ Samkvæmt greinargerðs Gústafs sýnir teikningin 4 brautir sem ætlaðar eru til landingar og burtfarar flugvélum. Þær eru lagðar þannig að stefna þeirra er eftir helstu vindáttum í Reykjavík. Einnig er lega þeirra ákveðin að nokkru leyti eftir byggingum sem þegar voru á svæðinu umhverfis flugvöllinn.⁹¹

Mynd 24. Teikning Gústafs E. Pálssonar verkfræðings af flugvelli í Vatnsmýrinni frá árinu 1937.⁹²

⁸⁷ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 76 og 79-80.

⁸⁸ Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 3. bindi, bls. 20.

⁸⁹ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 89.

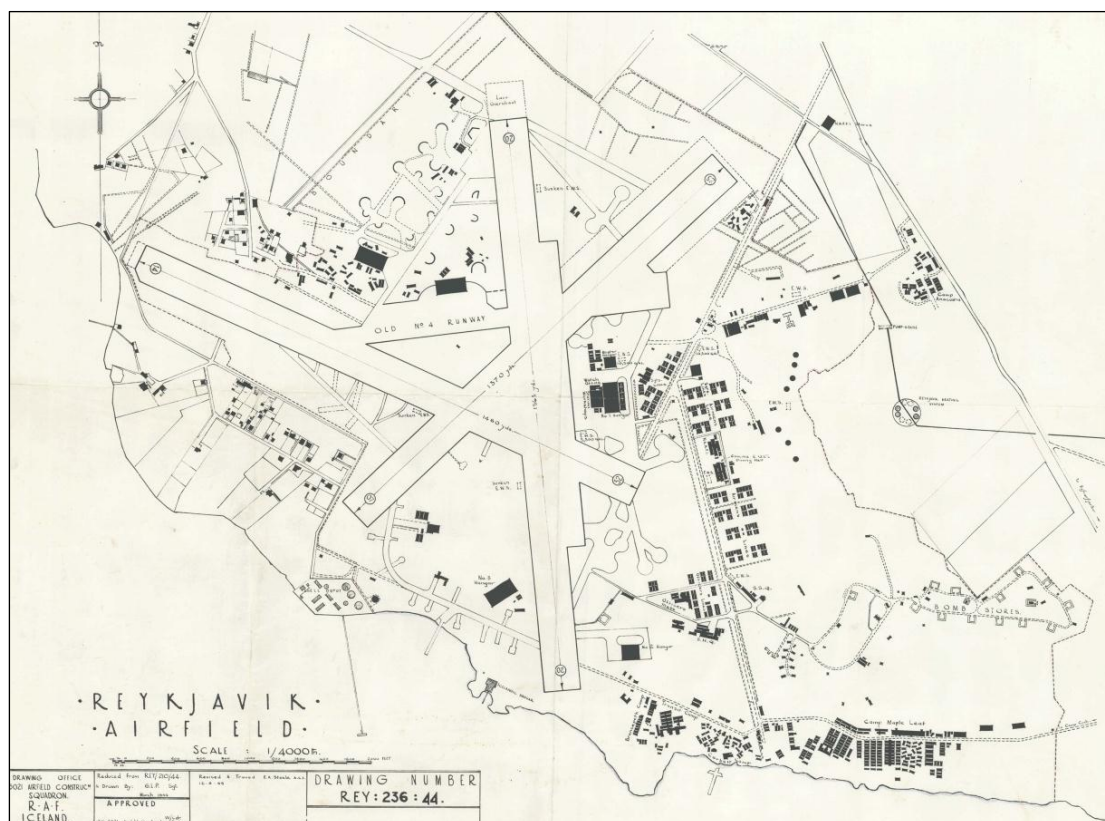
⁹⁰ Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 3. bindi, bls. 20.

⁹¹ *Annálar íslenskra flugmála 1936-1938*, bls. 79.

⁹² *Annálar íslenskra flugmála 1936-1938*, bls. 79.

Þegar umræður um varanlegan flugvöll stóðu sem hæst var búið að tengja saman þrjár landspildur í mýrinni með tveimur brúm og myndaðist þannig austur-vestur flugbraut. Brautin var þó talsvert blaut og beindu menn þá sjónum sínum að landinu suður með og vestur af Öskjuhlíð sem var þurrara. Það sem stóð í vegi fyrir að þar yrði sett niður flugbraut var að til stóð að þar yrði íþróttaleikvangur bæjarins. Fékkst þá leyfi til að setja niður tilraunaflugbraut vestan við þar sem gamli flugturninn stendur nú. Þar var gerður vísir að flugbraut sem var notaður um skamma hríð.⁹³ Með hernámi Breta árið 1940 komst skriður á framkvæmdir í Vatnsmýrinni fyrir alvöru og flugvöllurinn eins og við þekkjum hann í dag leit dagsins ljós.

Reykjavík var hernuminn þann 10. maí 1940 af bresku herliði. Breski herinn hóf að gera herflugvöll við Reykjavík í fyrri hluta október árið 1940. Þeir fundu flugvellinum stað á svipuðum stað vestan Öskjuhlíðar og flugvelli Reykjavíkur var ætlaður staður. Flugbrautirnar sneru að mestu eins þó að stærðir þeirra væru aðrar. Þegar ríkisstjórn Íslands varð ljóst að Bretum var alvara með gerð flugvallar á þessum stað ákvað hún að taka landið eignarnámi. Þann 16. nóvember 1940 voru gefin út bráðabirgðalög „... sem heimiluðu ríkisstjórninni að taka eignarnámi allt það land við Skerjafjörð sem þurfti undir flugvöllinn og greiða með því götu framkvæmdarinnar.“⁹⁴

Mynd 25. Kort af Öskjuhlíð og Reykjavíkurflugvelli árið 1944, gert af breska flughernum.⁹⁵

⁹³ Páll Líndal: *Reykjavík, Sögustaður við Sund*, 3. bindi, bls. 20.

⁹⁴ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 125.

⁹⁵ „Reykjavík Airfield.“ Kort af Reykjavíkurflugvelli. RAF (Royal Air Force), 1944. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Vinna við gerð vallarins hófst í fyrrihluta október 1940 og var fram haldið næsta vor. Fjöldi Íslendinga vann við flugvallargerðina auk hermanna. Byrjað var á miðjunni á þeim stað sem Íslendingar höfðu byrjað að gera flugvöll. Fyrst var „... grafin burt mold og aur og fyllt síðan upp með grjóti sem sótt var í Öskjuhlíðina. Ofan á þetta var jafnað rauðamöl sem tekin var úr Rauðhólunum austan Reykjavíkur. ... Síðan var rauðamölin völtuð og ofan á hana kom þykkt lag steinsteypu og ekkert til sparað. ... Steypt voru breið svæði í beinum línum ýmist norður/suður eða austur/vestur.“⁹⁶ Á meðan á vinnunni stóð gengu einar tíu til tólf steypuhræivélar á vellinum frá fimm á morgnana til tíu á kvöldin. Unnið var á tvískiptum vöktum fram til 1. september 1941 en þá var vaktavinnu hætt og unnið frá hálf sjö á morgnana til sex á kvöldin. Þá hafði flugvélum og mannvirkjum á vellinum fjölgað og var þá enn hert á eftirliti með vellinum og öllu því sem þar var.⁹⁷ Flugvöllurinn var formlega opnaður þann 4. júní 1941. Þá var haldin stutt athöfn til að fagna því að flugbraut nr. 1 var tilbúin til notkunar. Öllum verkamönnum og hermönnum á flugvellinum var boði að vera við athöfnina en Major General H.O.Curtis, yfirforingi breska setuliðsins, hélt stutta tölu. Hann þakkaði íslensku verkamönnum og gaf þeim eins dags kaup sem viðurkenningu fyrir dugnað og góða samvinnu. Að athöfninni lokinn gengu allir til vinnu sinnar.⁹⁸

Mynd 26. Samsett mynd, kort frá 1944 sett yfir loftmynd af rannsóknarsvæðinu.⁹⁹

⁹⁶ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 161.

⁹⁷ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 161 og 165.

⁹⁸ Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands*, bls. 174-175.

⁹⁹ Korti af Reykjavíkurflugvelli „Reykjavík Airfield.“ 1944, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Arbæjarsafni, varpað á lofmynd frá 2012 úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Við gerð vestasta hluta flugvallarins þurftu þónokkur íbúðarhús við Hörpugötu og Reykjavíkurveg sem tilheyrðu Skerjafirði að víkja. Þau voru sum hver flutt til innan Skerjafjarðar eða í Laugarneshverfið en önnur voru rifin. Þar sem þau höfðu staðið var lögð önnur af tveimur aðalflugbrautum Reykjavíkurflugvallar en hún þótti nauðsynleg í vestanáttinni. Auk flugvallarins reis á stríðsárunum fjöldinn allur af mannvirkjum á rannsóknarsvæðinu. Stór hluti þeirra er nú (2013) horfinn en þó má enn finna leifar mannvirkja e.o. skotbyrgja, stjórnbyrgi, skotgrafir, loftvarnabyrgi, varnarveggir fyrir eldsneytistanka, neðanjarðarvatnstankar, bryggjur, vegi, fjöldi gólfa og grunna undan bröggum og öðrum byggingum, akstursbrautir fyrir flugvélar o.s.frv.

Mynd 27. Hér má sjá vestari hluta flugvallarins árið 1942 og þau hús við Hörpugötu og Reykjavíkurveg sem þurftu að víkja.¹⁰⁰

Þá risu á því svæði sem hér er til umfjöllunar hundruð bragga og var braggabyggðin einna þéttust vestan í Öskjuhlíðinni og út með Fossvoginum. Nokkrir braggar standa enn við rætur Öskjuhlíðar og einn við gamla flugturninn. Einnig er hluta af flutningsbúðum eða *Transit Camp* að finna í Nauthólsvík. Á stríðsárunum hýstu búðirnar flugmenn og aðra sem áttu leið um Reykjavíkurflugvöll en eftir stríð var þar starfrækt flughótel á vegum flugmálastjórnar um margra ára skeið. Þá eru öll stærstu flugskýlin sem nú standa á Reykjavíkurflugvelli frá tíma setuliðsins. Nú (2013) hefur nær allt lauslegt frá stríðsárunum verið fjarlægt af rannsóknarsvæðinu eða orðið ryði að bráð. Á það einnig við gaddavírsgirðingar og sandpokavígi.

¹⁰⁰ Hluti úr þýskri nýsnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Mynd 28. Hér má sjá braggabyggðina við vestanverða Öskjuhlíð og í Nauthólsvík árið 1942.¹⁰¹

Herskálahverfin sem voru í kringum Reykjavíkflugvöll voru eftirtalin¹⁰² :

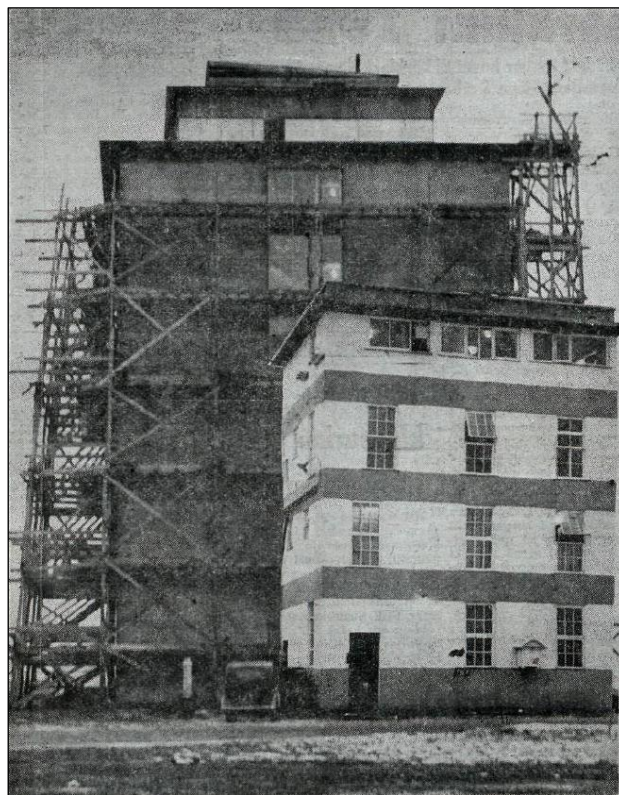
<i>Selkirk Camp</i>	Austan við horn Reykjavíkurvegjar í Skerjafirði og Njarðargötu þar sem síðar kallast Fossagata.
<i>Camp Wright</i>	Við Reykjavíkflugvöll austur af Selkirk, þar sem síðar reis vöruafgreiðsla Flugleiða.
<i>Three Inch Camp/Whitley</i>	Vestanvert svæðið milli Einarsness og Bauganess í Skerjafirði.
<i>Camp Edgewater</i>	Vestan við Shellveg, við flugvöllinn beint vestur af Olústöð Skeljungs (Shell).
<i>Brancepeth Camp</i>	Við flugbraut vestan Nauthólsvíkur.
<i>Camp Daniel Boone</i>	Vestan við Flugvallarbraut á mótis við enda norðaustur-suðvesturflugbrautar Reykjavíkflugvallar.
<i>Flugvallarvegur</i>	Stóra skálahverfið við Flugvallarveg þar sem enn standa fjórir birgðabraggar (2013).
<i>Nauthólsvegur</i>	Skálahverfið við Nauthólsveg/Hlíðarfót. Bústaður flugmanna og samkomuhús breska flughersins sem náðu þaðan sem síðar reis Hótel Loftleiðir og suður

¹⁰¹ Hluti úr þýskri nýsnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

¹⁰² Upplýsingar um herskálahverfin: Eggert Þór Bernharðsson: *Undir bárujárnsboga*, bls. 24-25.

	með öllum Nauthólsvegi á mót við flugskýli Landhelgisgæslunnar.
<i>Transit Camp</i>	Á milli Brancepeth Camp og Camp Corbett við Nauthólsvík. (?)
<i>Camp Corbett</i>	Í Nauthólsvík.
<i>Rockford Camp</i>	Ofan við Nauthólsvík austan við enda Nauthólsvegar/ Hlíðarfótar.
<i>Camp Maple Leaf</i>	Í Fossvogi, á bökkunum innan við Nauthólsvík neðan Nauthólsvegar. Nefndur um tíma óopinberlega <i>Camp Kwicherbellyakin</i> .

Eitt af þeim mannvirkjum sem enn standa á Reykjavíkurlugvelli og er frá tíma setuliðsins er gamli flugturninn. Bygging flugturnsins hófst árið 1941 og var hann tekinn í notkun árið 1942. Á stríðsárunum var umferð herflugvéla á Norður - Atlantshafi stjórnað úr turninum og eftir að Íslendingar tóku við flugvellingum varð hann miðstöð flugumferðarstjórnar á Íslandi og gegndi því hlutverki fram á 7. áratug 20. aldar. Turninn er vitnisburður um sérstakan tíma í sögu þjóðarinnar og hefur því ótvírætt menningarsögulegt gildi sem ómissandi þjóðminjar. Hann var friðaður þann 18. maí 2011 af mennta- og menningarmálaráðherra með vísan til 1. mgr. 4. gr. laga um húsafriðun, nr. 104/2001.¹⁰³ Friðunin nær til ytra byrðis turnsins og burðarvirkis hans. Árið 1961 var tekinn í gagnid nýr flugturn sem er enn í notkun.

Mynd 29. Tveir turnar.¹⁰⁴

¹⁰³ Flugturninn er nú friðlýstur samkvæmt lögum um menningarminjar nr. 80/2012.

¹⁰⁴ Hér tekið eftir: *Tíminn*, 21. janúar 1960, bls. 12.

Íslendingar tóku formlega við Reykjavíkflugvelli þann 6. júní 1946. Þann dag tók Flugmálastjórn Íslands við rekstri og viðhaldi flugvallarins. Við breytingar á skipulagi Flugmálastjórnar Íslands tóku Flugstoðir ohf. við rekstri og viðhaldi flugvallarins. Árið 2010 sameinuðust Flugstoðir og Keflavíkflugvöllur ohf. í Isavia sem tók við starfsemi beggja fyrirtækja.¹⁰⁵ Ummerki frá hernámsárunum afmást jafnt og þétt og í dag (2013) eru flugvélastæði, flugskýli, nokkrir braggar og gamli flugturninn við flugvöllinn ásamt minjum í Öskjuhlíð einn helsti vitnisburður um hernámsárin í Reykjavík. Reykjavíkflugvöllur er miðstöð innanlandsflugs á Íslandi og einn af fjórum alþjóðlegum flugvöllum landsins.

Mynd 30. Flugsýning á Reykjavíkflugvelli þann 15. september 1945. Bretar héldu flugsýninguna í tilefni af því að þá voru 5 ár liðin frá sigri þeirra í orrustunni um Bretland. Myndin er tekin úr gamla flugturninum og fremst á myndinni má sjá samtengda bragga þar sem fyrsta farþegaafgreiðslan var eftir að Íslendingar tóku formlega við vellið af Bretum 6. júní 1946.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Vefur. Isavia. Vefslóð: <http://www.isavia.is> → Flugvellir → Reykjavíkflugvöllur → Saga Reykjavíkflugvallar. Sótt 10. janúar 2013.

¹⁰⁶ Ljósm. Sigurhans E. Vignir. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn, abs I 648 – Gunnar M. Magnúss: *Virkið í norðri*, II. bindið, fyrsta myndasería eftir bls. 80.

3. Fornleifaskrá og húsakönnun

3.1 Almennt um verndun menningarminja; fornleifa, húsa og mannvirkja

Samkvæmt lögum um menningarminjar nr. 80/2012 fer mennta- og menningarmálaráðherra með yfirstjórn verndunar og vörslu menningarminja í landinu. Tilgangur laganna er að stuðla að verndun menningarminja og tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða. Lögin eiga jafnframt að tryggja eftir föngum varðveislu menningarminja í eigin umhverfi.

Minjastofnun Íslands, sem er ríkisstofnun undir yfirstjórn ráðherra, annast framkvæmd laganna. Samkvæmt 16. gr. laganna skal skrá fornleifar, hús og mannvirki áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi.¹⁰⁷

Menningarminjar teljast ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Lögin taka einnig til staða sem tengjast menningarsögu.

Um friðun og friðlýsingu er fjallað í 5. gr. laganna:

Friðun felur í sér sjálfkrafa verndun fornminja, húsa og mannvirkja á grundvelli aldurs þeirra, samkvæmt nánari fyrirmælum laga þessara. ... Friðlýsing fornleifa, húsa og mannvirkja getur falið í sér kvöð sem þinglýst er á fasteign og hefur þann tilgang að tryggja sem best varðveislu menningarminja.

Friðlýsing er síðan nánar útfærð í 18. gr. laganna en samkvæmt þeim skal Minjastofnun Íslands hafa samráð við skipulagsyfirvöld þess landsvæðis sem menningarminjar tilheyra þegar fjallað er um friðlýsingu þeirra.

Friðlýsa má fornleifar, skip og báta, svo og hús og mannvirki eða hluta þeirra, sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi. Friðlýsing getur náð til nánasta umhverfis hins friðlýsta minjastaðar, húss eða mannvirkis. Friðlýsa má samfelld svæði þar sem fleiri en einn minjastaður teljast hafa sérstakt menningarsögulegt gildi. Einnig má friðlýsa samstæður húsa sem hafa sama gildi og að framan greinir og gilda þá reglur friðlýsingar um hvert einstakt þeirra.

Samkvæmt lögum eru allar fornleifar friðhelgar og verndaðar gegn hvers kyns raski. Í 21. gr. laganna segir:

Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Þetta á við um allar fornleifar, kunnar sem ókunnar, samanber 24. grein:

¹⁰⁷ Lög um menningarminjar 2012 - nr. 80 - 29. júní. Tóku gildi 1. janúar 2013.

Finnist fornminjar sem áður voru ókunnar, t.d. undir yfirborði jarðar, sjávar, vatns eða í jökli, skal skýra Minjastofnun Íslands frá fundinum svo fljótt sem unnt er. Sama skylda hvílir á landeiganda og ábúanda er þeir fá vitneskju um fundinn.

Fornminjar njóta friðunar nema annað sé ákveðið af Minjastofnun Íslands. Fornminjar eru annars vegar forngrípír og hins vegar fornleifar. Fornleifar eru skilgreindar svo samkvæmt 3. gr. laganna:

Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- a. búsetulandslag, skruðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri,
- c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,
- d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
- e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
- f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast síðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
- h. haugar, dysjar og aðrir grefrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
- i. skipsflök eða hlutar þeirra.

Byggingararfur er skilgreindur í 4. gr. og teljast hús og önnur mannvirki og einstakir hlutar þeirra sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi til byggingaarfs þjóðarinnar:

- a. stök hús eða hlutar þeirra og húsasamstæður, hvort sem er til íbúðar eða menningar- og atvinnustarfsemi í þéttbýli eða dreifbýli, húsapýrpingar og götumyndir,
- b. kirkjur og bænhús, ásamt tilheyrandi mannvirkjum, svo sem klukkuturnum, garðhleðslum og sáluhliðum, klaustur, samkomuhús, skólahús og nánasta umhverfi þeirra, aðrar opinberar byggingar, íþróttamannvirki og sundlaugar,
- c. brýr og hvers konar samgöngumannvirki, virkjanir, stíflur, dælustöðvar og önnur orkumannvirki, hafnarmannvirki, vind- og vatnsmyllur, vitar, slippir, hjallar, manngerðir hellar og réttir.

Nánari ákvæði um verndun og varðveislu húsa og mannvirkja er að finna í 29. gr. laganna og samkvæmt henni eru öll hús og mannvirki sem eru 100 ára eða eldri friðuð:

Óheimilt er að raska friðuðum húsum og mannvirkjum, spilla þeim eða breyta, rífa þau eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Um verndun annarra húsa og mannvirkja sem ekki ná 100 ára aldri er kveðið á í 30. gr. :

Eigendum húsa og mannvirkja sem ekki njóta friðunar en byggð voru 1925 eða fyrr, svo og forráðamönnum kirkna sem reistar voru 1940 eða fyrr, er skylt að leita álits hjá Minjastofnun Íslands með minnst sex vikna fyrirvara ef þeir hyggjast breyta þeim, flytja þau eða rífa.

Eitt markmið skráningar menningarminja; fornleifa, húsa og mannvirkja, er að koma í veg fyrir að þær verði fyrir raski eða skemmdum að nauðsynjalausu. Það er hagur þeirra sem stýra framkvæmdum að til sé yfirlit yfir menningaminjar á tilteknum svæðum og það fæst með skráningu minjanna.

Fornleifaskráning minnkar líkur á því að óvænt finnist fornleifar á svæðinu sem nauðsynlega verður að rannsaka. Björgunaruppgröftur sem unninn er vegna framkvæmda og undir þrýstingi frá framkvæmdaraðilum er ekki æskilegur frá sjónarmiði fornleifafræðinnar. Fornleifaskráning sameinar því hagsmuni framkvæmdaraðila og fræðigreinarinnar. Almenn er æskilegast að framkvæmdum sé beint frá minjastöðum, því að þeir sem standa fyrir meiriháttar framkvæmdum bera kostnað af fornleifarannsóknum sem nauðsynlegar reynast þeirra vegna, samanber 28. grein:

Framkvæmdaraðili greiðir kostnað við þær rannsóknir á fornleifum sem Minjastofnun Íslands ákveður að séu nauðsynlegar vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Við allar umfangsmiklar framkvæmdir skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af nauðsynlegum rannsóknum og vettvangsskráningu fornleifa.

3.2 Tilgangur og aðferðafræði skráningar menningarminja; fornleifa, húsa og mannvirkja

Minjasafn Reykjavíkur heldur skrár yfir menningarminjar í Reykjavík, fornleifaskrá og húsaskrá sem eru rafrænar skrár.

Fornleifaskrá Reykjavíkur var fyrst gefin út árið 1995 og þá voru um 200 minjastaðir skráðir. Stöðugt er unnið að endurskoðun hennar og nú (2013) eru um 2100 minjastaðir skráðir. Fornleifaskráning er í raun skilyrði þess að hægt sé að vinna markvisst að varðveislu fornleifa. Allar fornleifar eru skráðar í Sarp – menningar-sögulegan gagnagrunn. Minjar eru skráðar eftir jörðum eins og jarðaskipting var um 1835-1845. Minjarnar fá þrískipt númer: í fyrsta lagi landsnúmer sem fasteignamat ríkisins úthlutar, næst kemur númer jarðarinnar samkvæmt Jarðabók Johnsens frá 1847 og þriðja talan er síðan hlaupandi tala innan jarðarinnar. Við skráningu þess rannsóknarsvæðis sem hér um ræðir eru minjar í landi jarðanna Skildinganes (181156-220) og Reykjavíkur (181285-5).

Við skráningu minja í Vatnsmýri var rýnt í örnefnaskrár, kort og aðrar ritaðar heimildir, auk þess sem vettvangsskoðun fór fram. Eldri minjastaðir kunna að hafa raskast eða jafnvel eyðst vegna framkvæmda setuliðsins á árunum 1940-1946. Enn geta þó leynst í jörðu fornleifar og ætti því að sýna aðgát við jarðrask nálægt minjastaðum.

Við skráningu menningarminja er sögu jarðanna gerð skil og varpað ljósi á þætti sem gefa upplýsingar um sögu byggðar og búskapar í nágrenninu. Þá er tegundum og hlutverki minja lýst. Ef minjar finnast ekki á yfirborði eru þær skráðar sem **heimild**, en á þeim stöðum eru líkur á því að minjar sé enn að finna í jörðu. Í lokin er vísað í þær heimildir sem hafa gefið tilefni til skráningar fornleifa.

Við staðsetningu á minjum er gömlum kortum og loftmyndum varpað (strekkt) á gildandi skipulagsupprætti, sem sóttir eru í Landsupplýsingakerfi Reykjavíkurborgar (LUKR) og minjarnar hnitsettar í kerfinu ISN 93 sem punktar.¹⁰⁸ Minjarnar eru flokkaðar eftir aldri. Elstu minjarnar eru fornleifar í rauðum flokki og eru þær friðaðar. Yngri minjar eru merktar með gulum og grænum lit, en herminjar eru flokkaðar sérstaklega og merktar bláum lit. Aldur minja er áætlaður út frá útliti og upplýsingum um sögu byggðar.

Tafla 1. Minjaflokkar

Flokkur	Tegundir minja	Litur flokks
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	Rauður
2	Minjar frá 1913-1930	Gulur
3	Minjar frá 1930 og yngri	Grænn
4	Herminjar yngri en frá 1940	Blár

Húsaskrá Reykjavíkur er gagnagrunnur um hús í Reykjavík. Megintilgangurinn með skránni er að safna á einn stað upplýsingum um hús í

¹⁰⁸ Vefur. Borgarvefsjáin. Vefslóð: <http://borgarvefsja.is>.

Reykjavík og varpa ljósi á byggingararf borgarinnar. Í húsaskránni má meðal annars finna upplýsingar um byggingarár húsa, hönnuði, upprunalega gerð, byggingarefni húsa, helstu breytingar sem gerðar hafa verið á viðkomandi húsum og annað sem lýtur að sögu þeirra.

Húsaskrá byggir á margvíslegum frumgögnum svo sem brunavirðingum, gögnum byggingarnefndar, teikningum, kortum og ljósmyndum en einnig prentuðum heimildum og vettvangskönnunum. Skráin er góður grunnur fyrir rannsóknir á byggingarsögu Reykjavíkur, þar sem í henni eru upplýsingar um hús sem byggð hafa verið í Reykjavík í gegnum tíðina, einnig þau sem hafa verið rifin. Húsaskráin er lögð til grundvallar við gerð húsakannana og hefur að geyma upplýsingar um varðveislumat húsa, sem horft er til þegar unnið er deiliskipulag í þegar byggðum hverfum.

Brunavirðingar eru mikilvægar heimildir um hús í Reykjavík. Eftir að Reykjavík fékk inngöngu í Brunabótafélag danskra kaupstaða árið 1874 voru öll hús bæjarins virt til brunabóta. Þá var húsunum lýst mjög nákvæmlega og verðmæti þeirra metið og skráð. Þessar brunavirðingar veita mikilvægar upplýsingar um byggingarár húsa og breytingar sem gerðar hafa verið á þeim. Byggingarnefnd tók til starfa í Reykjavík árið 1839. Á Borgarskjalasafni Reykjavíkur eru varðveitt öll skjöl byggingarnefndar frá upphafi svo sem umsóknir um nýbyggingar og breytingar, leyfisveitingar nefndarinnar og umsagnir ýmissa aðila. Ennfremur má sjá í veðmálabókum hvernig hús hafa gengið kaupum og sölum í Reykjavík í aldanna rás.

Teikningar og ljósmyndir veita mikilsverðar upplýsingar þegar rannsökuð er byggingarsaga húsa og þróun byggðar. Hjá byggingarfulltrúa Reykjavíkur eru varðveittar allar teikningar af húsum í Reykjavík sem sótt hefur verið um samþykki fyrir. Ljósmyndir koma sér vel við athugun á ýmsum atriðum, t.d. því hvernig gluggar húsa hafa tekið breytingum í gegnum tíðina, en slíkar breytingar eru yfirleitt ekki skráðar í skjallæg gögn. Ljósmyndir af húsum í Reykjavík eru varðveittar á Ljósmyndasafni Reykjavíkur og Þjóðminjasafni Íslands. Kort og uppdrættir eru einnig mikilvægar heimildir um þróun byggðar og meðal þeirra sem gagnast við rannsóknir á sögu Reykjavíkur eru ýmis frumkort af Reykjavík frá 18., 19. og 20. öld, sem og kort mælingadeildar Reykjavíkurborgar og skipulagsuppdrættir. Prentaðar heimildir eru til fjölmargar um sögu Reykjavíkur. Þær koma allar að góðum notum við gerð húsaskrárinnar hvort sem um frásagnir samtíðarmanna er að ræða eða sagan er skráð af eftirkomendum.

Með skoðun og ljósmyndun á vettvangi er unnt að meta ástand viðkomandi húss eða svæðis og þannig næst jafnframt heildaryfirsýn yfir gerð og efnisnotkun. Umhverfislegt mat og þar með varðveislugildi húss byggir síðan á samanburði á núverandi ástandi og skjallægum upplýsingum um upphaflega gerð húss.

3.3 Skrá yfir fornleifar og yngri minjar

Rannsóknarsvæðinu er skipt upp eftir flugbrautunum norður-suður og norðvestur-suðaustur í fjögur númeruð svæði 1, 2, 3 og 4 (sjá mynd 31). Skráðir voru 163 minjastaðir innan allra svæðanna og þeir flokkaðir í þrjá hópa eftir aldri auk þess sem herminjar eru flokkaðar sérstaklega, sjá töflu 1.

Mynd 31. Rannsóknarsvæðinu er skipt upp í fjögur svæði 1-4, eftir miðju norður-suður flugbrautar og norðvestur-suðaustur flugbrautar.¹⁰⁹

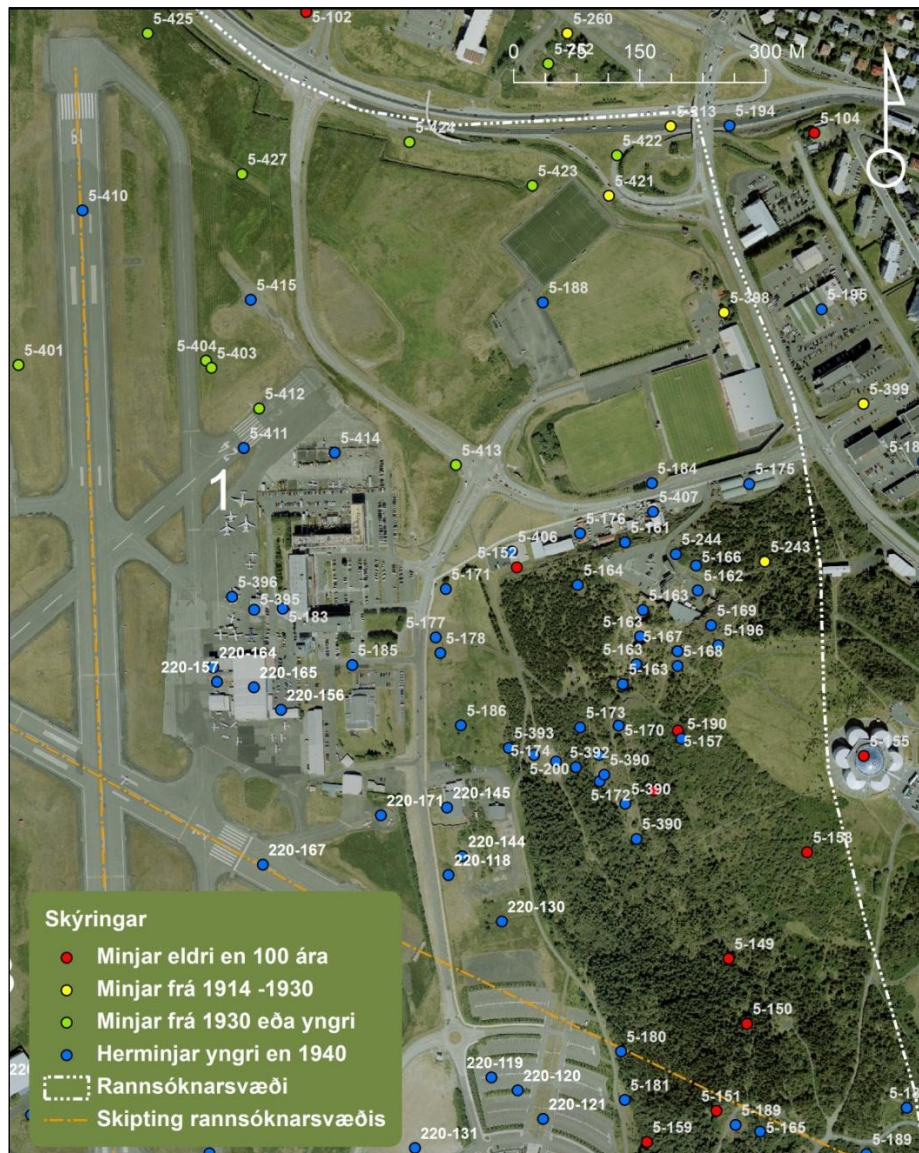
¹⁰⁹ Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

3.3.1 Skráning svæðis 1

Á rannsóknarsvæðinu eru samtals 67 minjastaðir skráðir, sjá töflu 2. Þar eru sex minjastaðir sem teljast til friðaðra fornleifa. Minjastaðir sem flokkast til minja frá árunum 1914–1930 eru fjórir og nú staðir teljast til minja sem eru yngri en frá árinu 1930. Skráðar herminjar eru 48, sjá mynd 32.

Tafla 2. Minjar á svæði 1.

Flokkur	Tegundir minja	Fjöldi
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	6
2	Minjar frá 1914-1930	4
3	Minjar frá 1930 og yngri	9
4	Herminjar yngri en frá 1940	48
	Samtals	67

Mynd 32. Afmörkun svæðis 1, minjar á svæðinu.¹¹⁰

¹¹⁰ Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Skráðar fornleifar á svæði 1 er allar að finna í eða við Öskjuhlíð, sjá töflu 3 og mynd 32. Fornleifarnar eru flestar frá síðari hluta 19. aldar. Þrír staðir tilheyrja gamla bændasamfélaginu, tveir stekkir og eitt fjárhús (5-149, 5-150 og 5-158). Þá var samkomustaður (5-157) skólapilta Lærða skólans í Öskjuhlíðinni. Samkomustað sinn kölluðu þeir Beneventum. Nafnið er latneskt og merkir: „Staður þar sem gott er að koma.“¹¹¹ Landamerki (5-160) sýnir eitt af tveimur landamerkjum Skildinganes. Náman við Flugvallarveg (5-152) er frá því er grjót var mulið úr Öskjuhlíðinni og flutt með lestum til uppbyggingar á nýrri höfn á árunum 1913-17.

Tafla 3. Fornleifar á svæði 1.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur
5-149	Skildinganesstekkur?	Stekkur	Tóft	Gott	Öskjuhlíð	~1850
5-150		Stekkur	Tóft	Gott	Öskjuhlíð	~1850
5-152		Náma	Náma	Slæmt	Flugvallarvegur	1913
5-157	Beneventum	Samkomustaður	Grasflöt	Ómetið	Öskjuhlíð	1850
5-158		Fjárhús	Tóft	Gott	Öskjuhlíð	1850
5-160		Landamerki	Áletrun	Gott	Öskjuhlíð	1839

Skráðir minjastaðir frá tímabilinu 1914-1930 eru fjórir á svæði 1. Þeir eru frá þeim tíma þegar byrjað var að breyta Vatnsmýrinni í ræktað land, auk þess sem Pólarnir voru byggðir við Laufásveginn, sem þá teygði sig í átt að Öskjuhlíð (sjá töflu 4).

Tafla 4. Minjar á svæði 1 frá tímabilinu 1914-1930.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Staðsetning	Aldur	Horfin
5-213	Pólarnir	Íbúðahverfi	Heimild	Ómetið	Bústaðavegur	1916-60	Já
5-243		Vegur	Vegur	Gott	Bústaðavegur	1933	Nei
5-398	Hlíðarendi, Vatnsmýrablettur 14	Býli	Jarðræktarsvæði	Gott	Bústaðarvegur	1914-2012	Nei
5-421	Gullholan	Borhola	Heimild	Ómetið	Hringbraut	1922	Já

Um 1930 var búið að öllu leyti búið að skipta Vatnsmýrinni upp í erfðafestulönd. Mýrinni var skipt upp frá Öskjuhlíð, vestur að Loftskýtastöð með vegi sem var nefndur Öskustígur. Mýrin var nýtt til ræktunar þar til að hún var tekin undir flugvöllinn árið 1940 (sjá töflu 5).

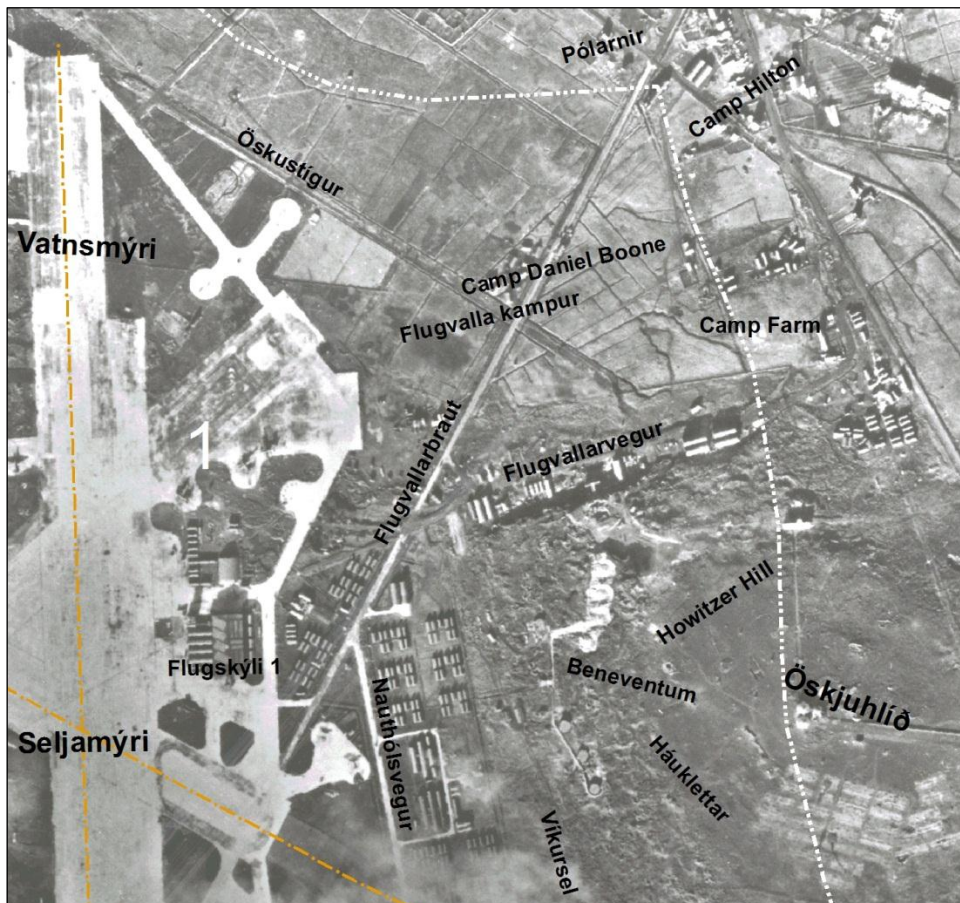
Tafla 5. Minjar á svæði 1 frá tímabilinu 1930 og yngri.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Staðsetning	Aldur	Horfin
5-403	Vatnsmýrablettur 21	Útihús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1930-1940	Já
5-404	Vatnsmýrablettur 21	Býli	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1930-1940	Já
5-412	Vatnsmýrablettur 17	Býli	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1930-1940	Já
5-413	Vatnsmýrablettur 18	Býli	Heimild	Ómetið	Flugvallarvegur	1930-1940	Já
5-422	Vatnsmýrablettur 3	Jarðrækt	Heimild	Ómetið	Nýja Hringbraut	1930-1940	Já

¹¹¹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 29.

5-423	Vatnsmýrablettur 16	Jarðrækt	Heimild	Ómetið	Nýja Hringbraut	1930-1940	Já
5-424	Vatnsmýrablettur 15	Jarðrækt	Heimild	Ómetið	Nýja Hringbraut	1930-1940	Já
5-425	Vatnsmýrablettur 7	Jarðrækt	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1930-1940	Já
5-427	Öskustigur-Öskuvegur	Vegur	Vegur	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1930-1940	Nei

Í flokki herminjar eru 48 minjastaðir skráðir á svæði 1, sjá töflu 6. Stór hluti minjanna er alveg horfinn með öllu og er þá helst að nefna fjöldann allan af herskálum eða bröggum og ýmsum húsum sem tilheyrðu starfsemi hersins. Má þar til að mynda nefna Flugvallarkamp (5-188), áður Camp Daniel Boone, sem var við enda á norðaustur-suðvestur flugbrautinni (sjá mynd 33) auk annars herskálaverfis sem var þar sem nú er starfsemi flugumferðarstjórnar (5-185) og herskálaverfið (5-186) sem var norðan við leikskóla Hjallastefnunnar. Öll þessi herskálaverfi innihéldu herskála í tuga tali (sjá mynd 33). Enn er hægt að sjá steipt braggagólf eða önnur merki (5-130) á svæðinu. Þeir herskálar sem eftir standa við Flugvallarveg eru: 5-175, 5-176 og 5-407, en braggar voru áður með allri vesturhlíð Öskjuhlíðar. Einn braggi er einungis eftir inn á flugvallarsvæðinu (220-157) þar var áður aðalflugvallarverkstæðið sunnan við Gamla flugturninn (220-164), auk þess er þar Flugskýli 1 (220-165) sem er eina flugskýlið á svæði 1, stórt og mikið mannvirki.

Mynd 33. Camp Daniel Boone, síðar Flugvallarkampur, stóð við Flugvallarbraut, auk stórra herskálaverfa austan við Flugskýli 1(5-185) og við Nauthólsveg (5-186).¹¹²

¹¹² Hluti úr þýskri nýsnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Flugbrautirnar sjálfar (5- 210, 5-211 og 220-167) voru allar endurnýjaðar á áunum 2000-2002 og er því lítið eftir af efninu úr gömlu flugbrautunum í þeim.¹¹³ Flugvélastæði hafa ekki öll verið endurnýjuð eða fjarlægð og hægt er að sjá leifar af steiptum stæðum frá upphafi, til dæmis (220-171), sem er sunnan við Flugskýli 7, flugvélastæði (5-411) sem er í dag (2013) geymslusvæði norðan við Hótel Natura (áður Hótel Loftleiðir) og leifar stæðis norðan við norðaustur-suðvestur flugbrautar (5-415). Efri grjótnáman (5-162) var í vestanverðri Öskjuhlíðinni en þar var unnið grjót sem var nýtt sem burðarefni í flugvöllinn. Inni í þeirri hvilft er Keiluhöllin í dag (2013).

Eldsneytisgeymar voru í Öskjuhlíðinni (5-163). Fjórir geymar voru staðsettir í berggryfjum, huldur með netum á sínum tíma, rétt sunnan við þar sem nú er Keiluhöllinni, og aðrir þrír (5-392) sunnar í hlíðinni. Búið er að fjarlægja sjálfa járngeymana en eftir eru varnarveggir byggðir úr tilhöggnu grágrýti (5-172) en þessir veggir áttu að koma í veg fyrir að eldsneytið dreifðist niður hlíðina. Þetta eru töluverð og vönduð mannviki.

Mynd 34. Horft í vestur eftir gryfjunum sem hýstu eldsneytistankanna (5-163).¹¹⁴

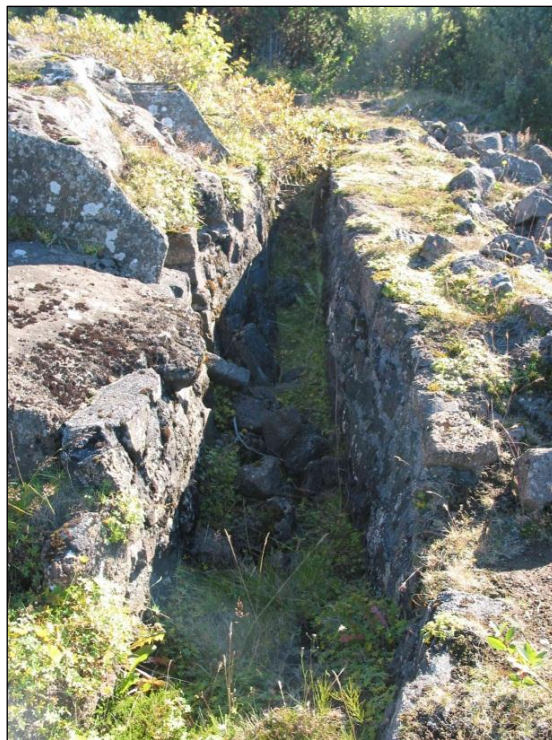
¹¹³ Vefur. Innanríkisráðuneytið. Vefslóð: <http://www.innanrikisraduneyti.is> → Útgáfa → Útgefið efni → Útgefið efni á sviði samgöngu og sveitastjórnarmála 1996-2010 → 1.6.2004 *Reykjavíkurflygvollur – lokaskýrsla*

¹¹⁴ Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg

Varnarmannviki voru í Howitzer Hill (5-169) sem mætti þýða sem fallbyssuhæð en Howitzer er ákveðin tegund af fallbyssum. Fallbyssuhæð var í brekkunni austur af Keiluhöllinni og er þar að finna tvö skotbyrgi (5-168 og 5-169) auk neyðarstjórnstöðvar (5-167). Skotgröf (5-164) er síðan að finna vestan við stóru gryfjuna (5-163).

Mynd 35. Dyrarop niður í neyðarstjórnstöð (5-167) og skotbyrgi (5-168).¹¹⁵

Mynd 36. Skotgröf (5-164) í Öskjuhlíð.¹¹⁶

¹¹⁵ Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

¹¹⁶ Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Tafla 6. Herminjar á svæði 1.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
5-161		Griðhleðsla	Hleðsla	Gott	Flugvallarvegur	1941	Nei
5-162		Náma	Náma	Vonlaust	Flugvallarvegur	1941	Nei
5-163		Eldsneytis-geymar	Gryfja	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-164		Skotgröf	Skotgröf	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-166		Jarðhús	Jarðhýsi	Gott	Flugvallarvegur	1941	Nei
5-167	Neyðarstjórnstöð	Stjórnstöð	Byrgi	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-168		Skotbyrgi	Skotbyrgi	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-169		Skotbyrgi	Skotbyrgi	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-170		Vatnsgeymir	Vatnsgeymir	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-171		Vatnsgeymir	Heimild	Ómetið	Flugvallarvegur	1941-06	Já
5-172		Veggur	Varnaveggur	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-173	Dælustöð	Dæluhús	Grunnur	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-174	Vararafstöð	Rafstöð	Grunnur	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-175	Birgðaskemmur	Birgðaskemmur	4 Herskálar	Gott	Flugvallarvegur 1	1941	Nei
5-176	Flugvallarvegur 7	Trésmíða- verkstæði	Herskáli	Gott	Flugvallarvegur 7A	1942	Nei
5-177		Verkstæði	Heimild	Ómetið	Flugvallarvegur	1944-84	Já
5-178		Skotfæra- geymsla	Heimild	Ómetið	Flugvallarvegur	1941	Já
5-183	Vatnstankur	Vatnsgeymir	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur 52	1941	Já
5-184	Vatnstankur	Vatnsgeymir	Heimild	Ómetið	Flugvallarvegur	1941	Já
5-185		Herbúðir	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Já
5-186		Herbúðir	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Já
5-188	Flugvallar- kampur Camp Daniel Boone	Herbúðir	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1943-65	Já
5-190		Rúst	Tóft	Gott	Öskjuhlíð	1940	Nei
5-196	Howitzer Hill / ~Fallbyssuhæð	Örnefni	Heimild	Ómetið	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-200		Rafstöð	Grunnur	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-244		Byrgi	Tóft	Slæmt	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-390		Bensíntankur	Heimild	Ómetið	Öskjuhlíð	1941	Já
5-391		Rafstöð	Heimild	Ómetið	Öskjuhlíð	1941	Já
5-392		Eldsneytis- geymir	Steinþró	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-393		Eldsneytis- leiðsla	Heimild	Ómetið	Öskjuhlíð	1941	Já
5-395	Tunnan	Flugskýli	Heimild	Ómetið	Reykjavíkur- flugvöllur	1943-84	Já
5-396		Braggi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkur- flugvöllur	1943-54	Já
5-406	Geymslubraggar	Braggi	Heimild	Ómetið	Flugvallarvegur	1944-95	Já
5-406		Braggi	Braggagólf	Gott	Flugvallarvegur	1944-95	Nei
5-407	Flugvallarvegur 5	Braggi	Hús	Gott	Flugvallarvegur	1942	Nei
5-410	Flugbraut N-S	Flugbraut	Heimild	Ómetið	Reykjavíkur- flugvöllur	1941-02	Já
5-411	Flugbraut NA-SV	Flugbraut	Heimild	Ómetið	Reykjavíkur- flugvöllur	1941-02	Já

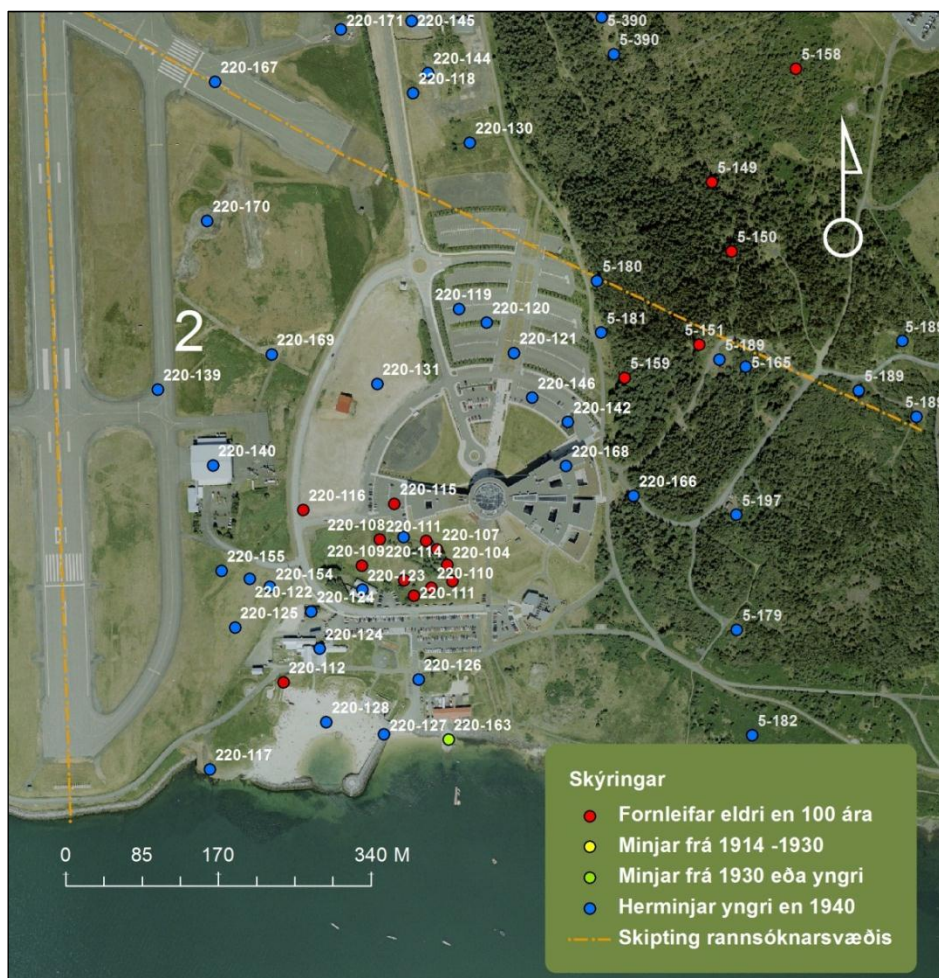
5-414		Flugvélastæði	Flugvélastæði	Ómetið	Reykjavíkur-flugvöllur	1941-02	Nei
5-415		Flugvélastæði	Flugvélastæði	Ómetið	Reykjavíkur-flugvöllur	1941	Nei
220-118		Vatnstankur	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941-06	Já
220-130	Kampur v/Nauthólsveg	Herbúðir	Grunnar	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Nei
220-144		Kvikmyndahús, Matsalur	Braggagólf	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Nei
220-145		Félagsheimili, Verslun	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1940	Já
220-156		Braggi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkur-flugvöllur	1943-54	Já
220-157	Aðalflugvallar-vekstæði, Slökkvistöð	Braggi	Hús	Gott	Reykjavíkur-flugvöllur	1943	Nei
220-164	Gamli Flugturninn	Flugturn	Hús	Gott	Reykjavíkur-flugvöllur	1941-42	Nei
220-165	Flugskýli 1	Flugskýli	Hús	Gott	Reykjavíkur-flugvöllur	1942	Nei
220-167	Flugbraut NV-SA	Flugbraut	Heimild	Ómetið	Reykjavíkur-flugvöllur	1941-02	Já
220-171		Herminjar	Flugvélastæði	Gott	Reykjavíkur-flugvöllur	1941	Nei

3.3.2 Skráning svæðis 2

Á svæði 2 sem er fyrir sunnan suðaustur-norðvestur flugbrautina og austan norður-suður flugbrautina, sjá mynd 31, eru 46 minjastaðir skráðir. Af þeim eru 13 fornleifar og 33 herminjar. Engar upplýsingar eru um minjar frá tímabilinu 1902-1940 en þá var engin byggð á þessu svæði. Skýringar er hugsanlega að finna í þeirri staðreynd að Seljamýrinni var ekki skipt upp í erfðafestulönd eins og Vatnsmýrinni. Þá var bærinn Nauthóll brenndur árið 1902 vegna taugaveiki og trúlega hefur það haft áhrif á áframhaldandi byggð eftir það, en breyting verður þegar landið var hernumið.

Tafla 7. Minjar á svæði 2.

Flokkur	Tegundir minja	Fjöldi
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	13
2	Minjar frá 1914-1930	0
3	Minjar frá 1930 og yngri	0
4	Herminjar yngri en frá 1940	33
	Samtals	46

Mynd 37. Afmörkun svæðis 2, minjar á svæðinu.¹¹⁷

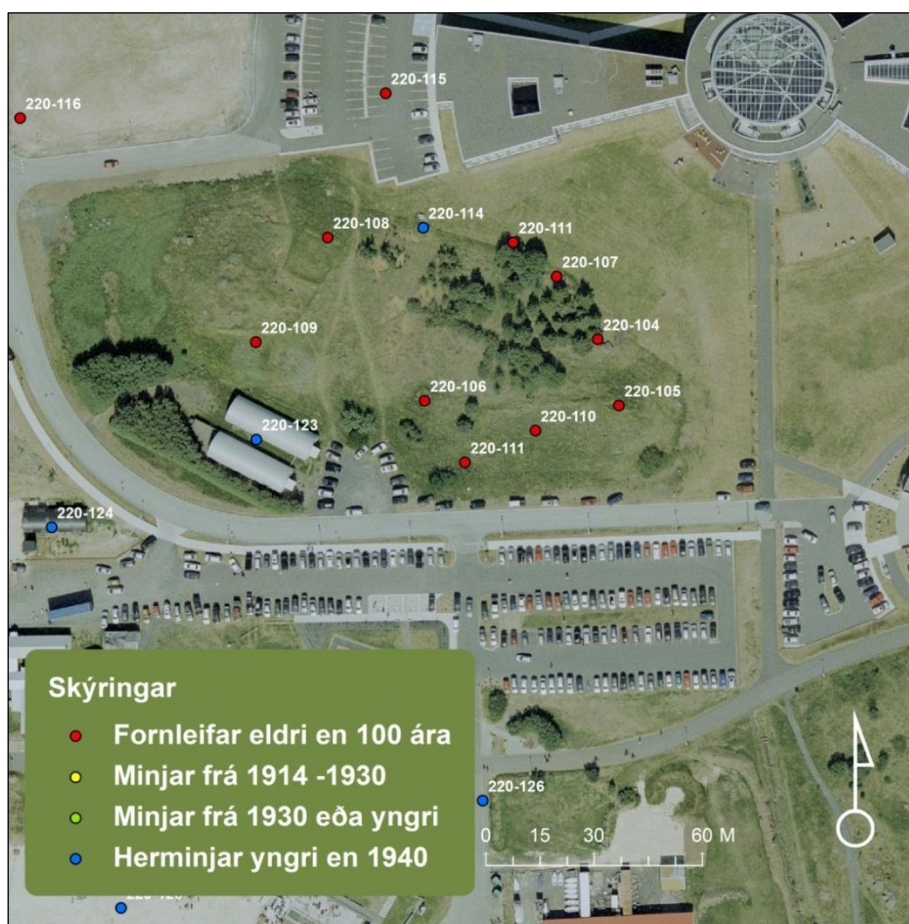
¹¹⁷ Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Elsta heimild um notkun á jarðnæði á þessu svæði er frá 1703 á stað er nefndur er Víkursel (5-159). Þar var síðast haft í seli frá bænum Hlíðarhúsi. Rústin er í dag orðin skógi vaxin og þyrfti að að fjarlægja tré af rústinni og í nágrenni hennar.

Á bæjarhól Nauthóls eru skráð 11 mannvirki. Bærinn var í byggð á árunum 1850-1902 en þá var hann brenndur er kom upp taugaveiki þar. Til eru kort af bæjar-stæðinu frá árunum 1903 og 1933 og á þeim eru garðar og leifar húss mjög greinilegar (sjá mynd 3 og mynd 4). Rutt hefur verið úr rústum bæjarhúsanna eftir árið 1933 (220-104) og er því tóftin ekki greinileg í dag (2013).

Mynd 38. Rústir Víkursels 5-159, skógi vaxnar.¹¹⁸

Mynd 39. Hluti af svæði 2, bæjarstæði Nauthóls.¹¹⁹

¹¹⁸ Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

¹¹⁹ Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Tafla 8. Fornleifar á svæði 2.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
5-151		Fjárborg	Tóft	Gott	Öskjuhlíð	~1850	Nei
5-159	Víkursel (Öskjuhlíðarsel)	Sel	Tóft	Sæmilegt	Öskjuhlíð	1703	Nei
220-104	Nauthóll	Bústaður	Bæjarhóll	Slæmt	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-105	Nauthóll	Útihús	Tóft	Gott	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-106	Nauthóll	Útihús	Tóft	Slæmt	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-107	Nauthóll	Útihús	Tóft	Slæmt	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-108	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	Gott	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-109	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	Gott	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-110	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	Sæmilegt	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-111	Nauthóll	Túngarður	Garður	Sæmilegt	Nauthólsvegur	1850	Nei
220-112	Nauthóll	Útræði	Heimild	Slæmt	Nauthólsvegur		Já
220-115		Mógröf	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1903	Já
220-116		Mógröf	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1903	Já

Á svæði 2 voru helstu herbúðirnar á bakkanum niðri við Fossvog en austast var stór kampur með um 200 bröggum (5-182). Þetta var bækistöð fluglíðs Bandaríkjaflota, U.S. Navy Fleet Air Base, eða Camp Kwicherbellyakin. Nafnið merkir þegar grannt er skoðað *Quit your bellyaching* eða *Hættið að væla*, en nafninu var breytt í Camp Mabel Leaf til heiðurs kanadíska þjóðartákninu þegar 162. sjóhernaðarflugsvæitin kanadíska tók þar við.¹²⁰

Vestar var svo Corbert Camp (220-126), þar sem nú er baðastaða við Nauthólsvík. Þetta voru bækistöðvar breskra sjóflugliða sem fyrstir gerðu út flugbáta, en síðar búðir norska sjóflugliðsins.¹²¹ Það sem einkenndi þessar herbúðir var að þeim var ekki raðað upp skipulega í röð. Fyrir framan þessar búðir var bryggja (220-127) og Northrop-brautin (220-128) sem var hallandi braut þar sem hægt var að taka flugbáta á land. Áður en flugvöllurinn var byggður var þessi aðstaða mikilvæg til að þjónusta flugbáta og sjóflugvélar.¹²²

Enn vestar við Fossvoginn kom síðar Transit Camp eða Flugvallarhótel (220-124) og standa nokkur hús en eftir af því. Þar fyrir vestan var Brancepeth Camp (220-154) en þar bjó fyrst breskt og síðar bandarískt fótgönguliðsundirfylki (um 180 manns) sem vörðu ströndina og flugvallarsvæðið.¹²³

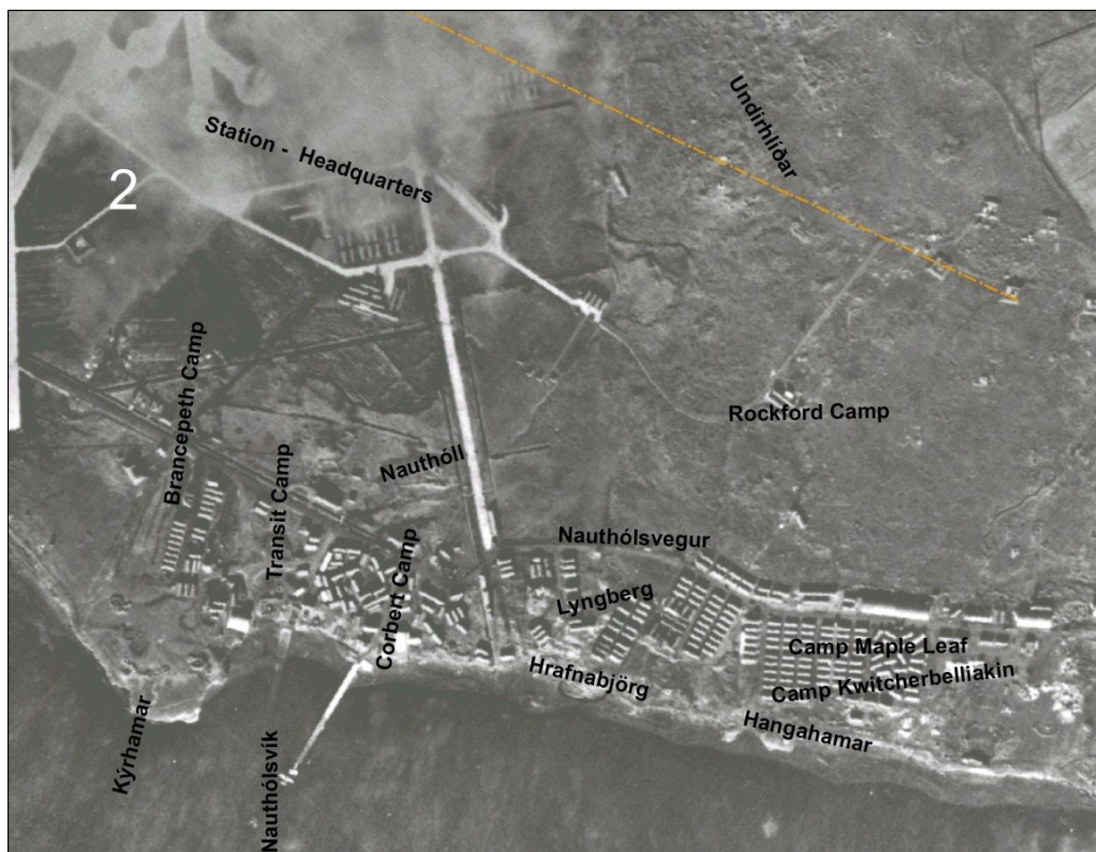
Norðar var svo Flugskýli 2 (220-140) sem í dag (2013) er skýli Landhelgisgæslunnar. Norðan við lóð Háskólans í Reykjavík voru aðalbækistöðvar breska flughersins og flugstöðvarstjórnar Stations Headquarters (220-131). Uppi í Öskjuhlíðinni var síðan Rockfort Camp (5-197), sprengigeymslunar (5-189), skotæfingarsvæði (5-181), skotgröf (5-165) og vatnstankur (5-179 og 220-119).

¹²⁰ Þór Whitehead: *Ísland í hers höndum*, bls. 226.

¹²¹ Helgi M. Sigurðsson og Ingvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 41.

¹²² Helgi M. Sigurðsson og Ingvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*, bls. 46.

¹²³ Þór Whitehead: *Ísland í hers höndum*, bls. 224-225.

Mynd 40. Kampar á svæði 2 niðri við Fossvog. Ef rýnt er í myndina sést að hvorki er búið að reisa Transit Camp né Flugskýli 2 þegar myndin er tekin 15.10.1942.¹²⁴

Tafla 9. Herminjar á svæði 2.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
5-165		Skotgróf	Skotgróf	Sæmilegt	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-179		Vatnstankur	Vatnstankur	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-180	Skotæfinga- svæði	Stígur	Stígur	Gott	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-181	Dúfnahús	Braggi	Grunnur	Sæmilegt	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-182	Camp Maple Leaf /Camp Kwitche- Bellyakin	Herbúðir	Grunnar	Sæmilegt	Öskjuhlíð	1941	Nei
5-189	Bomb stores	Sprengi- geymslur	Grunnar	Sæmilegt	Vesturhlíð	1944	Nei
5-197	Rockfort Camp	Herbúðir	Heimild	Ómetið	Öskjuhlíð		
220-114		Herminjar	Tóft	Gott	Nauthólsvegur	1941	Nei
220-117		Skotbyrgi	Skotbyrgi	Gott	Nauthólsvegur	1941	Nei
220-119		Vatnstankur	Vatnstankur	Gott	Nauthólsvegur	1941	Já
220-120	Sjúkraskýli	Braggi	Grunnur	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Já
220-121	Líkhús	Braggi	Grunnur	Ómetið	Nauthólsvegur	1941- 2006	Já
220-122	Matvöruverslun	Hús	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941- 2006	Já
220-123	Skósmíðaverkstæði /Saumastofa	Braggi	Hús	Gott	Nauthólsvegur	1941	Nei
220-124	Transit Camp, Flugvallarhótel	Hús	Braggar, hús	Gott	Nauthólsvegur	1944-45	Nei

¹²⁴ Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

220-125	Brancepeth Camp	Braggi	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Já
220-126	Corbert Camp	Herbúðir	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Já
220-127		Herminjar	Bryggja	Sæmilegt	Nauthólsvegur	1941	Nei
220-128	Northrop-brautin	Herminjar	Bryggja	Sæmilegt	Nauthólsvegur	1941-2000	Nei
220-129		Minnismerki	Minnismerki	Ómetið	Nauthólsvegur		Nei
220-131	Station - Headquarters	Herbúðir	Heimild	Ómetið	Nauthólsvegur	1941	Já
220-139	Sprengistillingarstöð	Braggi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1944	Já
220-140	Flugskýli 2	Flugskýli	Flugskýli	Gott	Reykjavíkurflugvöllur	1940	Nei
220-142	Tundurskeytamíðstöð	Verkstæði	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1940	Já
220-146		Æfingasvæði	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1940	Já
220-154		Herbúðir	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur,	1943-1954	Já
220-155	Riffilæfingasvæði	Æfingasvæði	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1943-1954	Já
220-163	Dráttarbraut	Bryggja	Bryggja	Ómetið	Nauthólsvík	1970	Nei
220-166		Vegur	Vegur	Gott	Öskjuhlíð	1940	Nei
220-168	Skambyssugeymsla	Braggi	Heimild	Ómetið	Öskjuhlíð	1941	Já
220-169		Vegur	Vegur	Ómetið	Reykjavíkurflugvöllur	1941	Nei
220-170		Flugvélastæði	Steinsteypa	Gott	Reykjavíkurflugvöllur	1941	Nei

3.3.3 Skráning svæðis 3

Á svæði 3 sem er fyrir vestan norður-suður flugbrautina og sunnan norðaustur-suðvestur flugbrautina (sjá mynd 41) eru 23 minjastaðir skráðir, þar af eru þrjár fornleifar, fimm minjar frá tímabilinu 1930 eða yngri og 15 herminjar. Áður en kom til byggingar flugvallarins var byggðin í Skildinganesi orðin nokkuð þétt og hefur staðsetning flugvallarins miðað við hana að mestu leyti.

Mynd 41. Afmörkun á svæði 3, minjar á svæðinu.¹²⁵

¹²⁵ Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Tafla 10. Minjar á svæði 3.

Flokkur	Tegundir minja	Fjöldi
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	3
2	Minjar 1914-1930	0
3	Minjar frá 1930 og yngri	5
4	Herminjar yngri en frá 1940	15
	Samtals	23

Elstu fornleifarnar á svæði 3 eru túngarðar (220-14 og 15) og fjárhús tóft (220-102) frá Skildinganesi. eru þetta vel varðveittar minjar norðan við Einarsnes, sjá töflu 11.

Tafla 11. Fornleifar á svæði 3.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
220-14	Skildinganes	Túngarður	Túngarður	Gott	Einarsnes	1900-16	að hluta
220-15	Skildinganes	Túngarður	Túngarður	Gott	Einarsnes	1900-16	að hluta
220-102	Skildinganes	Tóft	Fjárhús	Gott	Einarsnes	1900	Nei

Yngri minjar eru á fyrrum svæði olúbirgðastöðvarinnar Shell (220-49-50), þar var fyrst byggt upp úr 1930 og naut stöðin góðs af því að flugvöllurinn var byggður síðar þarna við bæjardyrnar. Stokkur með olúleiðslum var lagður frá stöðinni austur fyrir flugbrautirnar til notkunar þar.¹²⁶

Mynd 42. Yngri minjar, kort frá 1930 varpað yfir loftmynd frá 2012, minjarnar frá olústöðinni eru merktar með grænum punktum.¹²⁷

¹²⁶ Helgi M. Sigurðsson: *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri*, bls. 36.

¹²⁷ Hluti af korti Bolla Thoroddsen af Reykjavík 1932-1933, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á loftmynd úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Tafla 12. Minjar frá 1930 eða yngri á svæði 3.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
220-149		Olíugeymir, Hús	Hús	Ómetið	Shell	1933-03	Já
220-150	Olíubryggja	Bryggja	Stöplar	Slæmt	Shell	1933-03	Nei
220-161	Smiðsnes	Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1930-41	Já
220-162		Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1933-41	Já
220-179	Sjóskeylið	Flugskýli	Hús	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1938	Já

Herminjar eru austast á svæðinu en það er Blisshanger (220-179) sem er bogaskýli fyrir norðan og áfast Íslenska sjóskeylinu. Annað bogaskýli (220-154) var þar sem í dag (2013) er Flugskýli 11, en það er byggt á grunni þess.¹²⁸ Dráttarbrautin, önnur af tveimur (220-148), var til að draga Katalínu-bátana á land en Flugskýli 3 (220-141) var notað til viðgerðar á þeim auk skýlis (220-151) sem var viðgerðarskýli flugbáta, síðar nefnt Gróðurhúsið.¹²⁹

Á svæðinu voru tvö herskálaverfi; herbúðir (220-136) við Flugskýli 3 og Camp Edgewater (220-135) við Skeljatanga.¹³⁰ Þá voru vélbyssur syðst á svæðinu, nú við girðinguna við Skeljanes, til varnar. Leifar af undirstöðum, (220-138 og 220-147), má enn sjá í dag (sjá mynd 43 og 44). Sunnan við norðaustur-suðvestur flugbrautina voru akstursbrautir (220-184) og flugvélabyrgi úr sandpokum (220-183), þessi mannvirki eru að mestu horfin nema nokkrar akstursbrautir.

Mynd 43. Undirstöður vélbyssu á Reykjavíkflugvelli.¹³¹

¹²⁸ Helgi M. Sigurðsson: *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri*, bls. 39.

¹²⁹ Þór Whitehead: *Ísland í hers höndum*, bls. 224-225.

¹³⁰ Eggert Þór Bernharðsson: *Undir bárujárnsboga*, bls. 25-26.

¹³¹ Reykjavíkflugvöllur 2012. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

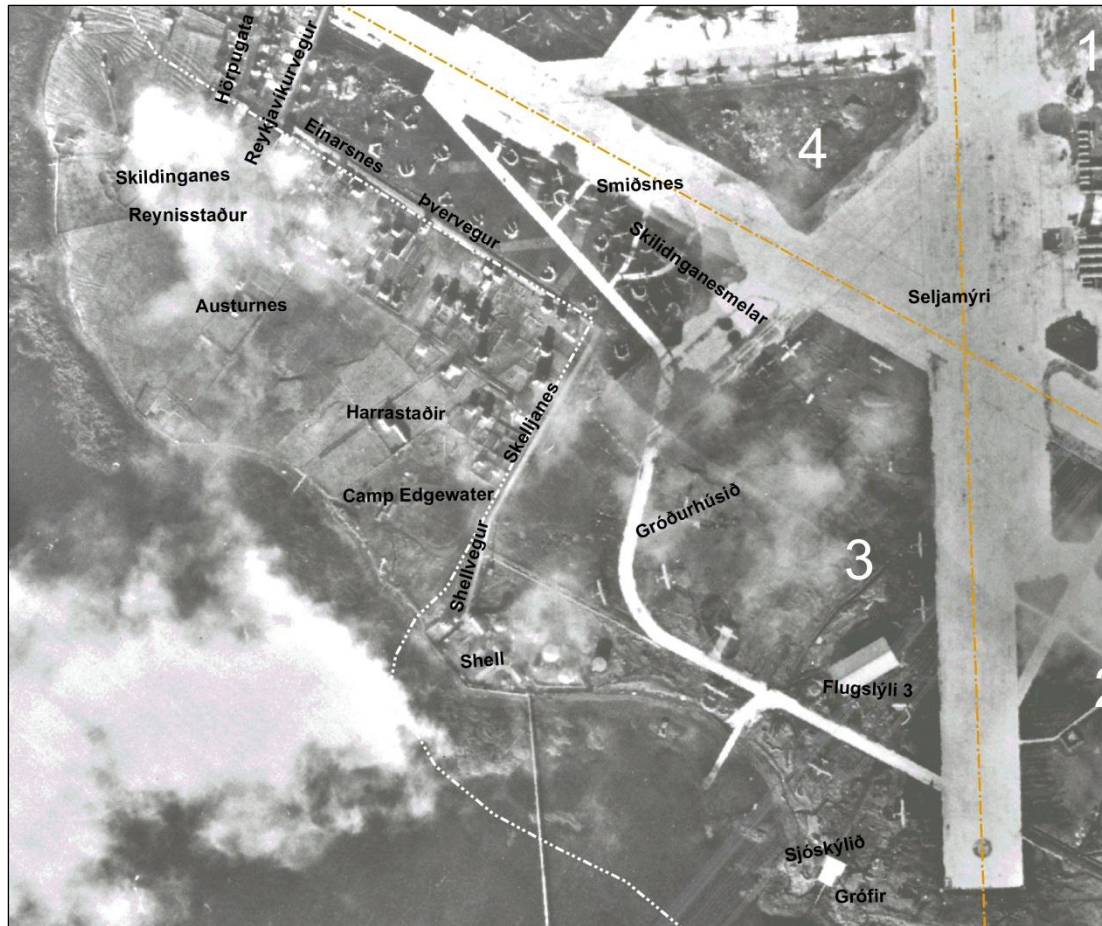

Mynd 44. Undirstöður vélbyssu á Reykjavíkflugvelli.¹³²

Tafla 13. Herminjar á svæði 3.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
220-135	Camp Edgewater	Herbúðir	Heimild	Ómetið	Skeljatangi	1942	Já
220-136		Herminjar	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1942	Já
220-137		Skotturn	Skotturn	Ómetið	Einarsnes 56	1942	Já
220-138		Byssustæði	Byssustæði	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1942	Nei
220-141	Flugskýli 3	Flugskýli	Flugskýli	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1942	Nei
220-147		Byssustæði	Byssustæði	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1941	Nei
220-148		Dráttarbraut	Stríðsminjar	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1941	Nei
220-151	Gróðurhúsið	Flugskýli	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1943-05	Já
220-152		Braggi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1944-54	Já
220-153		Braggi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1944-90	Já
220-154	Blistershanger	Flugskýli	Hús	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1942	Já
220-179	Sjóskýlið	Flugskýli	Hús	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1940	Nei
220-183		Flugvélabyrgi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1942	Já
220-184		Vegur	Vegur	Gott	Reykjavíkflugvöllur	1942	Nei
220-185		Vegur	Vegur	Gott	Reykjavíkflugvöllu	1942	Nei

¹³² Reykjavíkflugvöllur 2012. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd.

Mynd 45. Svæði 3 þann 15.10.1942. Fjögur flugskýli eru risin: Íslenska sjóskýlið og bogaskýlið við það, Flugskýli 3 og bogaskýlið vestan við Flugskýli 3, en „Gróðurhúsið“ er ekki risið. Íbúðarhús eru enn við Reykjavíkurveg og Hörpugötu.¹³³

Herminjar sem enn er að finna á svæði 3 eru: Flugskýli Flugfélag Íslands „sjóskýlið“ og bogaskýlið við það, Flugskýli 3, byssustæðin tvö og vegaspottar á milli flugbrauta.

¹³³ Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

3.3.4 Skráning svæðis 4

Á rannsóknarsvæði 4 eru skráðir 27 minjastaðir, sjá töflu 14. Þar eru tveir minjastaðir sem teljast til friðaðra fornleifa. Ellefu staðir teljast til minja sem eru yngri en frá 1930 og 14 tilheyra herminjum, sjá mynd 46.

Tafla 14. Minjar á svæði 4.

Flokkur	Tegundir minja	Fjöldi
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	2
2	Minjar frá 1914-1930	0
3	Minjar frá 1930 og yngri	11
4	Herminjar yngri en frá 1940	14
	Samtals	27

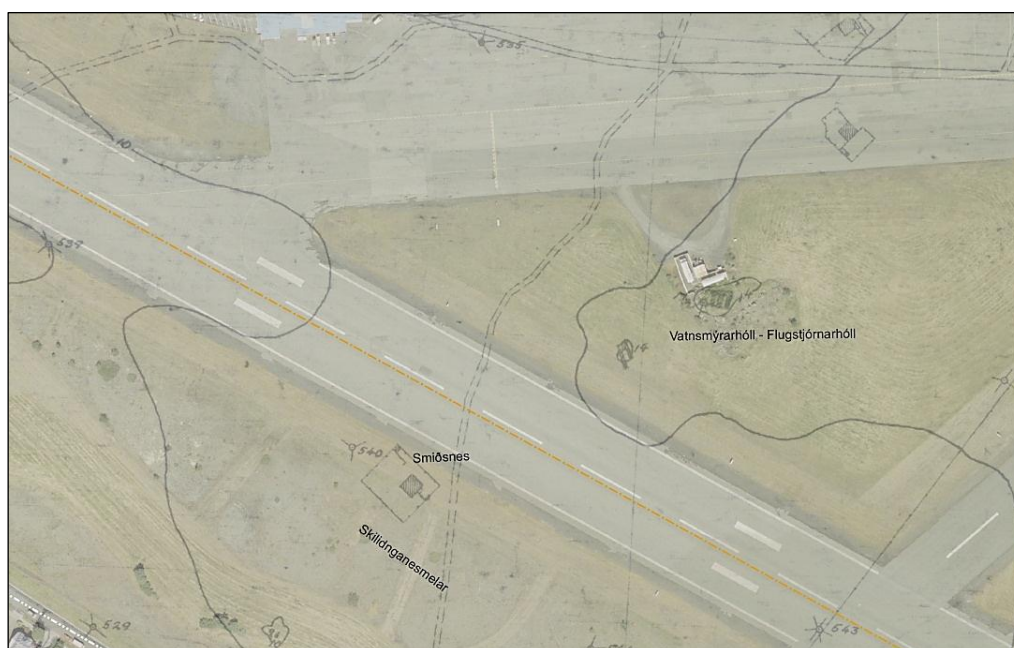
Mynd 46. Afmörkun á svæði 4, minjar á svæðinu.¹³⁴

¹³⁴ Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Fornleifar á svæði 4 eru tvær og eru staðsettar við Vatnsmýrarhól. Þar hafa verið útihús frá Skildinganesi sem hætt var að nota um 1930, öðru húsinu (220-25) var síðan raskað við gerð flugbrautanna. Á hólnum var þriggja bursta rúst en henni var raskað þegar fyrsti flugturnninn var byggður þar um 1940 og hóllinn þá nefndur Flugstjórnarhóll. Enn má greina hleðslur í hólnum frá eldra húsinu.

Tafla 15. Fornleifar á svæði 4.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
220-23	Vatnsmýrarhóll	Útihús,	Tóft	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1910-20	Nei
220-25	Vatnsmýrarhóll	Útihús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1910-20	Já

Mynd 47. Kort frá 1933 varpað yfir loftmynd frá 2012. Greinilega má sjá tvær rústir útihúsa, önnur þriggja bursta á hólnum og hin einar burstar rétt suðvestan við hólinn.¹³⁵

Á svæði 4 var töluverður búskapur um 1930. Þá var Vatnsmýrinni skipt upp í Vatnsmýrarbletti en Skildingnesmegin var einnig búið á litlum skikum. Búskapur þessi lagðist af þegar flugvöllurinn var gerður. Öll íbúðarhúsin við Reykjavíkurveg og Hörpugötu sem lentu inni á flugvallarsvæðinu, eða um 25 hús, þurftu að hverfa.

Tafla 16. Minjar frá 1930 og yngri á svæði 4.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
5-400	Vatnsmýrarblettur 13	Býli	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1930-00	Já
5-401	Vatnsmýrarblettur 13	Hlaða	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1930-42	Já
5-402	Vatnsmýrarblettur 5	Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkflugvöllur	1930-42	Já

¹³⁵ Hluti af korti Bolla Thoroddsen af Reykjavík 1932-1933, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á loftmynd úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

5-403	Vatnsmýrarblettur 21	Útihús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1930-42	Já
5-404	Vatnsmýrarblettur 21	Býli	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1930-42	Já
220-160	Vindheimar	Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1930-41	Já
220-162		Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1933-41	Já
220-172		Hús	Heimild	Ómetið	Þorragata	1933-41	Já
220-173		Hús	Heimild	Ómetið	Þorragata	1933-41	Já
220-174		Hús	Heimild	Ómetið	Þorragata	1933-41	Já
220-175		Tóft	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1933-41	Já

Skráðar herminjar á svæði 4 eru 14. Um 20 flugvélabyrgi (5-417) voru þar sem nú eru Fluggarðar, þetta voru skeifulaga byrgi byggð úr sandpokum og steypu. Þessi byrgi áttu að vernda flugvélar fyrir höggbylgjum ef til árásar kæmi. Síðasta byrgið og jafnframt það stærsta (5-394) var rífið árið 2000 vegna vegalagningar, sjá mynd 48. Gömlu flugvélastæðin eru en sjáanleg austan við þar sem áður var Flugskýli 5 og eru í dag notuð sem geymslustæði fyrir flugvélar (220-177).

Mynd 48. Nikulás Ú. Másson og Helgi M. Sigurðsson standa við flugvélabyrgið (5-394) vorið 2000. Skömmu síðar var það brotið niður.¹³⁶

Tafla 17. Herminjar á svæði 4.

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Gatan/nr.	Aldur	Horfin
5-394		Flugvélabyrgi	Stríðsminjar	Vonlaust	Reykjavíkurlflugvöllur	1941-00	Já
5-397	Flugskýli 4	Flugskýli	Stríðsminjar	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1944	Nei
5-416		Hús	Steinsteypa	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1944	Nei
5-417		Flugvélabyrgi	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1944	Já
5-418		Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1944	Já
5-419		Vegur	Vegur	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1944	Nei
5-420		Hús	Heimild	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1944	Já
220-24	Flugstjórnarhóll	Flugturn	Tóft	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1941-42	Nei
220-132		Herbúðir	Heimild	Ómetið	Þorragata	1942	Já
220-133	Camp Wright	Herbúðir	Heimild	Ómetið	Þorragata	1944	Já
220-176	Flugskýli 5	Flugskýli	Steinsteypa	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1942-75	Já
220-177		Flugvélastæði	Steinsteypa	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1943	Nei
220-178	Þorragata 16	Hús	Hús	Ómetið	Reykjavíkurlflugvöllur	1942	Nei
220-182	Þorragata 18	Braggi	Hús	Gott	Reykjavíkurlflugvöllur	1947	Nei

¹³⁶ Reykjavíkurlflugvöllur 2000. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Mynd 49. Svæði 4 árið 1942. Þá standa enn 20 skeifulaga flugvélabyrgi, Flugskýli 4 er ekki risið, en sjá má herbúðirnar Selkirk Camp norðan við flugbrautina og Camp Wright við Flugskýli 5. Ekki er búið að byggja flugbrautina yfir Reykjavíkurveg. ¹³⁷

Tvennar herbúðir voru á svæði 4; Selkirk Camp (220-132) sunnan Þorragötu og Camp Wright (220-133) þar sem Vöruafgreiðslan er í dag. Engar byggingar eru eftir frá þeim herbúðum.

Stærstu hernaðarmannvirkin eru flugskýlin, Flugskýli 4 (5-397) sem flutt var frá Kaldaðarnesi 1944 og Flugskýli 5 (5-179) sem byggt var 1942 en það brann til kaldra kola árið 1975. Húsin tvö, Þorragata 16 og 18, eru frá hernámsárunum en Þorragata 18 er flutt til á rannsóknarsvæðinu eftir 1954 (sjá húsaskrá).

Fyrsti flugturninn (220-24) eða „kontróltturninn“ var staðsettur á Vatnsmýrarhól sem er hæsti hóllinn í mýrinni. Þá var hann nefndur Flugstjórnarhóll. Uppi á hólnum er sjáanleg rúst sem snýr austur-vestur og liggja steiptar tröppur í suður frá hólnum. Flugturninn var um 10 x 5 m og byggður úr kassa undan Hurricane-vél. Þegar Gamli flugturninn var tekinn í notkun árið 1942 leysti hann „kontróltturnin“ af, nú eru olíutankar norðan megin í hólnum. ¹³⁸

¹³⁷ Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

¹³⁸ Helgi M. Sigurðsson: *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri*, bls. 42.

3.4 Húsakönnun

Húsakönnun er „...byggingarlistaleg og menningarsöguleg skoðun, könnun, greining, úttekt, skráning og mat bæjarumhverfis og einstakra húsa, studd sagnfræðilegri könnun nauðsynlegra frumheimilda.“¹³⁹ Húsakönnun sem unnin er fyrir hefðbundið deiliskipulag er tvíþætt; **byggðakönnun** með sögulegu yfirliti um þróun byggðar og byggingarsögu svæðisins og **húsakönnun** með húsaskrá og mati á varðveislugildi einstakra húsa. Í húsakönnun tekur varðveislumat til eftirtalinna þátta: byggingarlistar, menningarsögulegs gildis, umhverfisgildis, upprunalegrar gerðar húss og færð skulu rök fyrir varðveislugildi.¹⁴⁰ Tilgangur húsakönnana er að tryggja að ákvarðanir sem varða breytingar á byggð eða einstökum húsum séu teknar af þekkingu á því gildi sem þau hafa fyrir umhverfi, sögu og byggingarlist.

Mynd 50. Kort af rannsóknarsvæðinu frá 1947.¹⁴¹

¹³⁹ Vefur. Húsafríðun. Vefslóð: <http://www.husafriidun.is> → Leiðbeiningar → Húsakönnun → Leiðbeiningar um gerð byggða- og húsakönnana → nálgast hér → Byggða- og húsakönnun, 6. október 2009. Sótt 9. nóvember 2012.

¹⁴⁰ Vefur. Húsafríðun. Vefslóð: <http://www.husafriidun.is> → Leiðbeiningar → Húsakönnun → Leiðbeiningar um gerð byggða- og húsakönnana → nálgast hér → Byggða- og húsakönnun, 6. október 2009. Sótt 9. nóvember 2012

¹⁴¹ Kort af Reykjavík 1947. Teiknað af Ágústi Böðvarssyni. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Í húsaskrá fyrir *Vatnsmýri – Seljamýri – Öskjuhlíð* er 61 færsla, en hús og mannvirki eru fleiri, þar sem fleiri en eitt hús eru skráð á sumar færslur. Hús og mannvirki frá hernámsárum eru 16, 11 braggar og 4 flugskýli frá hernámssliðinu, auk flugskýlis Flugfélags Íslands (eldra), reist 1940.

Óljóst er um uppruna nokkurra bygginga sem sjást ekki á loftmyndum eða kortum frá hernámsárunum, þar sem þær standa nú. Þetta virðast vera byggingar frá hernámssliðinu, en þær hafa þá verið fluttar á núverandi stað eftir stríð. Þannig virðist vera um bragga og skýli, þar á meðal flugafgreiðsluna, á athafnasvæði Flugfélags Íslands, en það þarf að kanna uppruna og aldur þeirra bygginga betur áður en unnt er að fullyrða það.

Braggar á svæðinu umhverfis Reykjavíkflugvöll eru síðustu braggarnir frá hernámsárunum sem enn standa á sínum upphaflega stað í Reykjavík. Kannað var hvort og þá hvar annars staðar í borginni kynnu enn að vera braggar frá hernámsárunum en í ljós kom að nýlega voru fjarlægðir braggar á Gelgjutanga við Elliðaárvog og voru það síðustu braggar utan Vatnsmýrar sem enn stóðu á sínum upphaflega stað. Aðrir braggar innan borgarmarkanna hafa verið fluttir til og reistir á nýjum stöðum eftir stríð.

Hér á eftir fylgir skráning á húsum og mannvirkjum á rannsóknarsvæðinu og er því skipt upp í 6 svæði: hús og mannvirki við Nauthólsveg, við Flugvallarveg, Nauthólsvík, flugskýli við Nauthólsvík, hús og mannvirki við Skeljanes og Fluggarðar og aðstaða innanlandsflugs á Reykjavíkflugvelli.

3.4.1. Svæði 1 - hús og mannvirki við Nauthólsveg

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Flugturn

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Hlaðið úr st. steini

Útlit

Þrílyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Ein af þessum byggingum er gamli flugturninn. Flugturninn er eitt þeirra mannvirkja á Reykjavíkflugvelli sem reist voru á tímum heimsstyrjaldarinnar síðari. Bygging flugturnsins hófst árið 1941 og var hann tekinn í notkun árið 1942. Á stríðsárunum var umferð herflugvéla á Norður-Atlantshafi stjórnað úr turninum og eftir að Íslendingar tóku við flugvelliinum varð hann miðstöð flugumferðarstjórnar á Íslandi og gegndi því hlutverki fram á 7. áratug 20. aldar.

Turninn er vitnisburður um sérstakan tíma í sögu þjóðarinnar og hefur því ótvírætt menningarsögulegt gildi sem ómissandi þjóðminjar.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Flugturn.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Mikilvægt kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreyttu.

Varðveislugildi: **Flugturninn var friðaður 18. maí 2011 af mennta- og menningarmálaráðherra með vísan til 1. mgr. 4. gr. laga um húsafriðun, nr. 104/2001. Friðunin nær til ytra byrðis turnsins og burðarvirkis hans.**

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Bogabraggi

Upphafleg gerð

Tegund	Stálgrindarhús
Klæðning	Bárujárn
Þakgerð	Bogabak
Þakklæðning	Bárujárn
Undirstöður	Steinsteyptar

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

? Viðbygging

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Bragginn var upphaflega einn fjögurra sambyggðra skemmubragga. Bragginn var upphaflega notaður af setuliðinu en eftir að flugvöllurinn komst í eigu íslenskra flugmálayfirvalda var hann í fyrstu notaður sem geymsla en síðan flutti slökkvilið flugvallarins aðsetur sitt í braggann. Árið 1962 brunnu hinir þrír braggarnir. Við suðurhlíð braggans hefur verið hlaðin viðbygging og settur steinsteyptur umbúnaður fyrir akstursdyr. Ekki er finna heimildir um hvenær það var gert.

Síðustu áratugi hefur bragginn verið notaður sem vélageymsla flugvallarins.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Braggi - herskáli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Mikilvægur hluti af umhverfi gamla flugturnsins sem er friðaður.

Upprunaleg gerð: Bragginn hefur tekið breytingum en heldur þó upprunalegri lögun sinni.

Varðveislugildi: **Lagt er til að bragginn njóti verndar í rauðum flokki. Bragginn stendur við hlið gamla flugturnsins, sem er friðaður, og myndar ásamt Flugskýli 1 heildstæða þyrpingu mannvirkja frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkflugvallar.**

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Teeside Bridge and
Engineering Co. Ltd.Upphafleg notkun
Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund Stálgrindarhús
 Klæðning
 Þakgerð
 Þakklæðning
 Undirstöður

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

? Ný klæðning
 ? Endurbætur
 ? Hækkun

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Eitt af þessum byggingum er Flugskýli 1 en það var fyrsta flugskýlið sem reist var á Reykjavíkflugvelli. Við Flugskýli 1 hafa verið byggðar ýmar viðbyggingar.

Flugskýlið er eitt fjögurra breskra flugskýla af gerðinni T-2 sem smíðuð voru og sett upp á Reykjavíkflugvelli fyrir breska flugherinn af breska fyrirtækinu Teeside Bridge and Engineering Co., Ltd. í Middlesborough. Sama fyrirtæki smíðaði og setti upp Ölfusárbrúna á Selfossi árið 1945.

Ytri klæðning skýlisins hefur verið endurnýjuð. Þá hefur skýlið verið klætt og einangrað að innan og mænir við suðurgafli hækkaður á kafla fyrir flugvélastél. Ekki er að finna heimildir fyrir því hvaða ár þetta var gert.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Flugskýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Mikilvægur hluti af umhverfi gamla flugturnsins sem er friðaður.

Upprunaleg gerð: Flugskýlið hefur tekið breytingum en heldur þó upprunalegri lögun sinni. Ný klæðning.

Varðveislugildi: **Lagt er til að Flugskýli 1 njóti verndar í rauðum flokki. Flugskýli 1 stendur við hlið gamla flugturnsins, sem er friðaður, og myndar ásamt gamla bragganum heildstæða þyrpingu mannvirkja frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkflugvallar.**

Fyrsti eigandi Flugstöðin h.f.

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Geymsla**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Ein af þessum byggingum er sandgeymsla sem staðsett er á milli gamla flugturnsins og Flugskýlis 1. Húsið sést greinilega á loftmynd frá 1975. Á loftmyndum frá 1954, 1965 og 1971 er að sjá einhverskonar mannvirki á lóðinni en ekki er að finna aðrar heimildir um þau.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Flugmálastjórn Íslands

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1940 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1940-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, slökkvistöð, ratsjá, spennistöð, geymslur, skrifstofur, o.fl.

Eitt af þessum byggingum er flugskýli 8.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Flugmálastjórn Íslands

Hönnun Gísli Halldórsson
arkitekt**Upphafleg notkun**
Flugturn**Upphafleg gerð**

Tegund Steinsteyp
Klæðning Múrsléttað
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Útlit

Sjö hæðir

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Flugturninn er einn af þessum byggingum. Hann var vígður 25. ágúst 1961 og tók þar með við hlutverki gamla flugturnsins sem reistur var 1942. Nýi flugturninn er sjö hæðir.

Gísli Halldórsson (1914-2012) arkitekt hannaði flugturninn ásamt hótelinu og skrifstofubyggingu sem stendur við hlið turnsins. Gísli teiknað fjölmörg mannvirki, þar á meðal mörg félagsheimili og íþróttamannvirki, m.a. Íþróttaleikvanginn í Laugardal og Laugardalshöllina ásamt fleirum. Einnig mætti nefna Lögreglustöðina í Reykjavík, Tollstöðvarhúsið í Reykjavík, Hótel Esju og verkamannabústaði í Reykjavík sem Gísli teiknaði ásamt samstarfsmönnum sínum.

Hér verður ekki tekin frekari afstaða til varðveislugildis byggingarinnar.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Flugturn og skrifstofubygging byggð í anda módernisma.

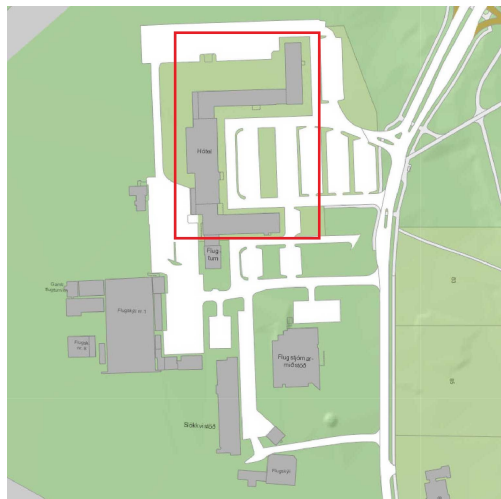
Menningsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar og loftumferðarstjórnar á Íslandi.

Umhverfisgildi: Mikilvægt kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreyttur.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Loftleiðir

Hönnun Gísli Halldórsson
arkitektUpphafleg notkun
Skrifstofa og hótél

Upphafleg gerð

Tegund Steinsteyptr
 Klæðning
 Þakgerð
 Þakklæðning
 Undirstöður

Útlit

Helstu breytingar

1966 Viðbygging /Hótél
 1971 Viðbygging /Hótél
 1975 Viðbygging /Skrifst.
 2011 Ný klæðning

Hönnuðir breytinga

Gísli Halldórsson
 Gísli Halldórsson
 Gísli Halldórsson

Saga

Húsin eru skráð undir heitinu Nauthólsvegur 50-52 í Fasteignskrá en landnúmer þess er 106641. Húsin eru skrifstofur og hótél sem reist voru á árunum 1962-1975 eftir teikningum Gísla Halldórssonar arkitekts.

Í byrjun 7. áratugs 20. aldar fór starfsemi Loftleiða sívaxandi og ljóst var að brýnt var að stækka húsnæði félagsins. Félagið fékk úthlutað lóð fyrir nýtt húsnæði við Reykjavíkflugvöll. Þar skyldi byggja skrifstofur, flugstöð og flugskóla. Hafist var handa við skrifstofubygginguna árið 1962 og árið 1964 hófst bygging hótelsins. Þar sem bráðlá á hótelinu voru útveggir þess gerðir erlendis og komu fullgerðir til landsins að utan sem innan með einangrun og gleri í öllum gluggum. Árið 1968 var farið að huga að stækkun hótelsins og var sú bygging tilbúin árið 1971. Síðasti áfangi í byggingu Loftleiða var skrifstofubygging sem byggð var eftir að Loftleiðir og Flugfélag Íslands sameinuðust 1974 en þá þurfti að stækka skrifstofurými félagsins.

Gísli Halldórsson (1914-2012) arkitekt hannaði flugturninn ásamt hótelinu og skrifstofubyggingu sem stendur við hlið turnsins. Gísli teiknaði fjölmörg mannvirki, þar á meðal mörg félagsheimili og íþróttamannvirki, m.a. Íþróttaleikvanginn í Laugardal og Laugardalshöllina ásamt fleirum. Einnig mætti nefna Lögreglustöðina í Reykjavík, Tollstöðvarhúsið í Reykjavík, Hótél Esju og verkamannabústaði í Reykjavík sem Gísli teiknaði ásamt samstarfsmönnum sínum. Hér verður ekki tekin frekari afstaða til varðveislugildis byggingarinnar.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Hótél og skrifstofubygging byggð í anda módernisma.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu Loftleiða og Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Mikilvægt kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð: Hækkað og stækkað í áföngum í stíl við upphaflega gerð. Endurnýjað að utan 2011.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Flugmálastjórn Íslands

Hönnun Teiknistofan h.f. Ármúla 6

Upphafleg notkun
Flugstjórnarmiðstöð

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Ein af þessum byggingum er flugstjórnarmiðstöðin í Reykjavík sem var reist árið 1991.

Varðveislumat:

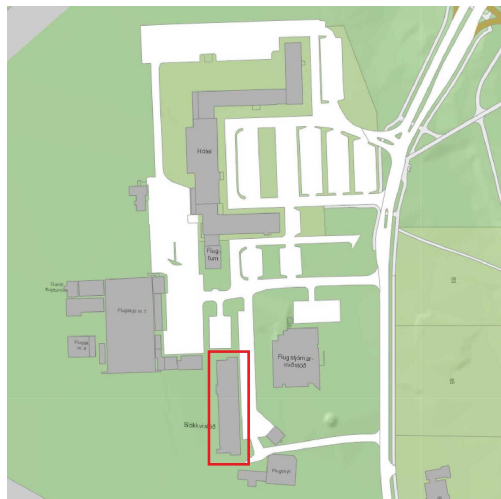
Byggingarstíll: Sérhæfð skrifstofubygging.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Flugmálastjórn Íslands **Hönnun** ÓkunnurUpphafleg notkun
Slökkvistöð**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Ein af þessum byggingum er áhaldahús Reykjavíkflugvallar sem var reist árið 1985.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt steinsteypuhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Spennistöð

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Einlyft

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Þyrping húsa við Reykjavíkurlflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Spennistöðin er ein af þessum byggingum sem reist er árið 1990.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Spennistöð.

Menningarsögulegt gildi:

Ekki mikið.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

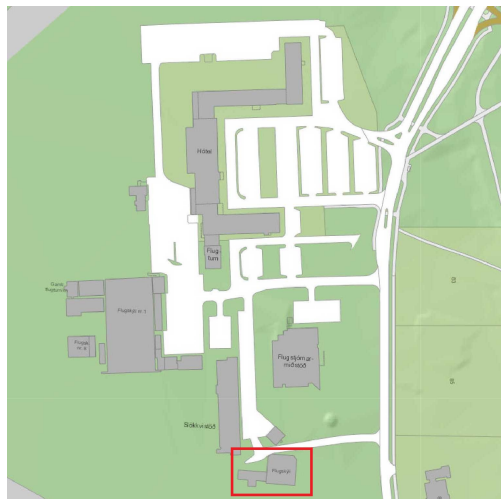
Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Flugmálastjórn Íslands

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Útlit**Helstu breytingar**

1955 Viðbygging

Hönnuðir breytinga**Saga**

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Flugskýli 7 er ein af þessum byggingum sem reist er árið 1950. Árið 1955 var reist sérhæfð viðbygging við flugskýlið sem nú (2013) er ónýtt og bíður þess að verða rifin.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt skýli. Viðbyggin: einfalt timburhús.

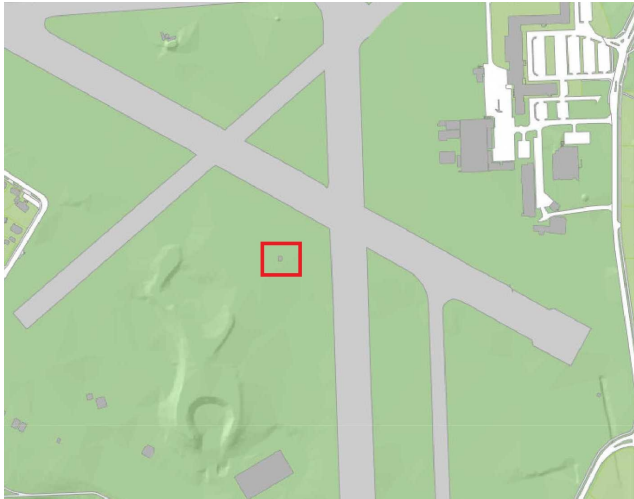
Menningsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Flugmálastjórn Íslands Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Ratsjánhús**Upphafleg gerð**

Tegund Steinsteyp
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu *Flugvöllur 106748* í Fasteignamati ríkisins en tölunar vísa í landnúmerið.

Hús sem hýsir stöð fyrir flugfjarskipti er eitt af þessum húsum.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt geymsluhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

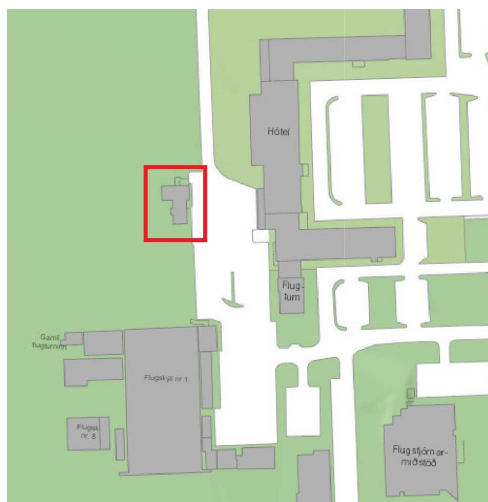
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skrifstofa

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Einlyft

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Þyrping húsa við Reykjavíkflugvöll. Húsin eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106748 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Elsta húsið er byggt árið 1941 en það yngsta árið 1997. Flest eru þau byggð frá 1941-1960. Í dag (2013) eru húsin notuð sem flugskýli, tækjageymsla, fjarskiptastöð, spennistöð, geymslur, skrifstofur og fleira.

Ein af þessum byggingum er þetta hús sem reist var árið 1969 og hýsti þá flugskóla.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skrifstofuhúsnæði.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

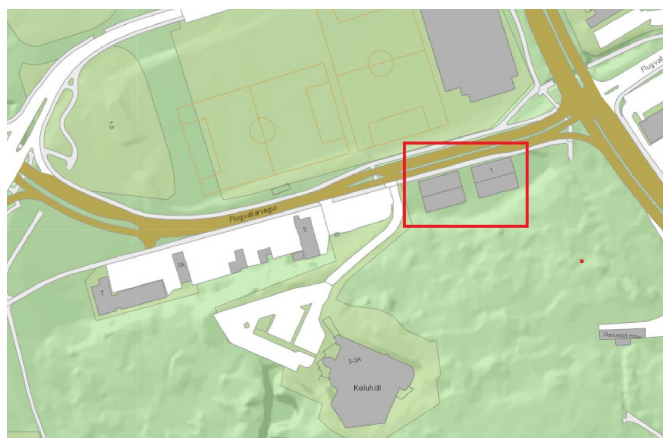
Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

3.4.2. Svæði 2 - hús og mannvirki við Flugvallarveg

Fyrsti eigandi Setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Geymsla

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Stálgrindarhús

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Húsin eru skráð undir heitinu Flugvallarvegur 1 í Fasteignaskrá en landnúmer þess eru 107465.

Þetta eru fjórir stórir braggar í tveimur samstæðum. Þeir eru reistir árið 1941 og eru bogaskemmur af óþekktri breskri gerð. Braggarnir virðast nýrri þar sem klæðning hefur verið endurnýjuð. Ýmsir aðilar tengdir flugrekstri hafa haft afnot af skemmunum eftir stríð. Í dag (2013) eru þeir geymslur fyrir ISAVIA.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Braggi - herskáli.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi:

Kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt. Skipt hefur verið um klæðningu.

Varðveislugildi:

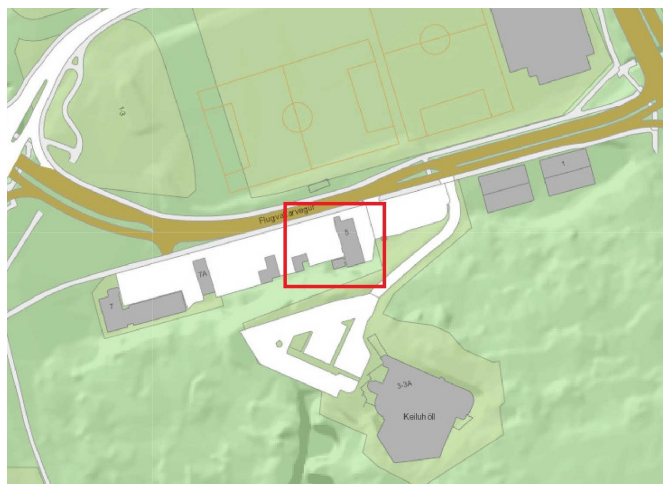
Lagt er til að svæðið sem braggarnir standa á njóti verndar í gulum flokki. Braggarnir mynda heildstæða þyrpingu ásamt öðrum mannvirkjum við Flugvallarveg frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkurflugvallar.

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Geymsla, braggi IRIS (gerð)

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund	Stálgrindarhús
Klæðning	
Þakgerð	
Þakklæðning	
Undirstöður	

1971	Viðbygging
1975	Skúr á lóð
1984	Skúr á lóð

Ókunnur
Ókunnur
Ókunnur

Saga

Húsin eru skráð undir heitinu Flugvallarvegur 5 í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 107464.

Elsta húsið er breskur braggi af gerðinni IRIS sem reistur var árið 1942. Bragginn er á þýskri loftmynd frá 15. október 1942 en ekki á bandarískri loftmynd frá því í júlí 1942. Bragginn var notaður sem bifreiðaverkstæði breska flughersins árið 1945 samkvæmt korti frá sama ári. Við vesturhlið braggans hefur verið gerð viðbygging og settur umbúnaður fyrir akstursdyr.

Á loftmynd frá 1971 (Borgarvefsjá) má sjá að byggt hefur verið lítið hús við suðurenda braggans. Á loftmynd frá 1975 (Borgarvefsjá) má sjá nýtt hús á lóðinni. Í dag (2013) notar bílaleigan húsið sem þvottastöð. Á loftmynd frá 1984 má sjá nýtt hús á lóðinni. Byggt hefur verið við það hús í áföngum síðan þá.

Í dag (2012) eru í húsunum bílaleigur og skrifstofur.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Eldra hús - Braggi - herskáli. Yngri viðbyggingar á lóðinni.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkurflugvallar.

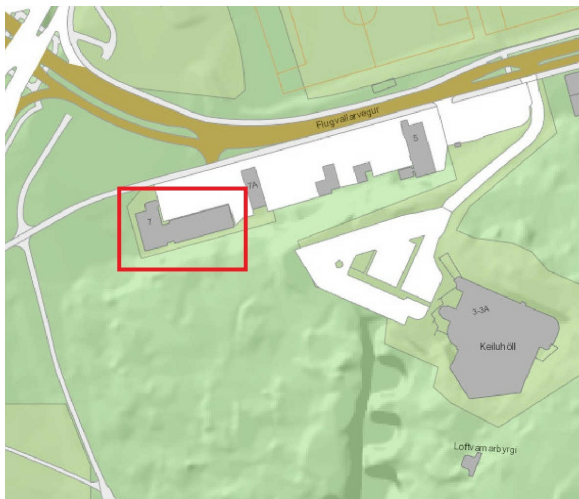
Umhverfisgildi: Bragginn er kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð: Bragginn að mestu óbreyttur að stærð en á vesturhlið gerð viðbygging og settur umbúnaður fyrir akstursdyr.

Varðveislugildi: Lagt er til að svæðið sem bragginn stendur á njóti verndar í gulum flokki. Bragginn myndar heildstæða þyrpingu ásamt öðrum mannvirkjum við Flugvallarveg frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkurflugvallar.

Fyrsti eigandi Flugbjörgunarsveitin í **Hönnun** ARKO
Reykjavík

Upphafleg notkun
Skrifstofa og geymsla

Upphafleg gerð**Útlit****Helstu breytingar****Hönnuðir breytinga**

Tegund Steinsteyptr
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Saga

Húsin eru skráð undir heitinu Flugvallarvegur 7-7a í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 107466.

Bygging húsanna hófst árið 1987 og flutti Flugbjörgunarsveit Reykjavíkur í húsið árið 1990. Áður hafði sveitin haft til umráða tvo bragga í Nauthólsvíkinni sem í dag (2013) standa við Nauthólsveg 99.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Húsagerð frá 9. áratug 20. aldar.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu Flugbjörgunarsveitarinnar í Reykjavík.

Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

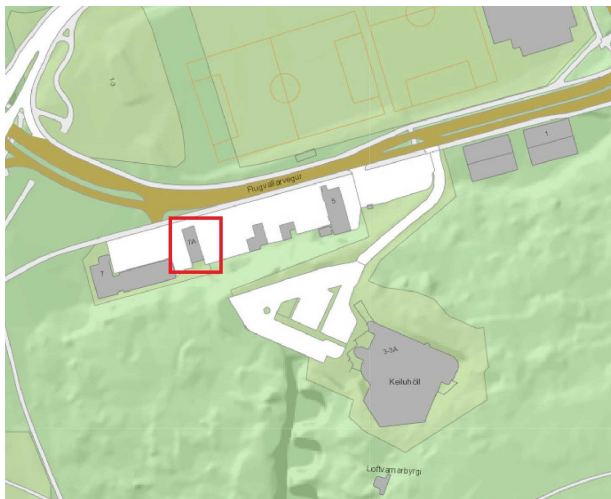
Varðveislugildi: **Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Braggi, NISSEN (gerð)

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Húsið er skráð undir heitinu Flugvallarvegur lager í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 107463.

Þetta er breskur braggi af gerðinni Nissen og er 24 fet á breidd. Bragginn má sjá á loftmynd frá 15. október 1942. Á loftmynd (abs ls 30-37) af Reykjavík sem tekin var vorið 1946 má sjá braggann greinilega. Í þessum bragga var trésmíðaverkstæði breska flughersins um tíma.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Braggi - herskáli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi: Kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð: Bragginn er að mestu óbreyttur.

Varðveislugildi: **Lagt er til að svæðið sem bragginn stendur á njóti verndar í gulum flokki. Bragginn myndar heildstæða þyrpingu ásamt öðrum mannvirkjum við Flugvallarveg frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkurflugvallar.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Rúnar Gunnarsson
arkitektUpphafleg notkun
Keiluhöll**Upphafleg gerð**Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Steinsteyp

Útlit**Helstu breytingar**

1999 Viðbygging

Hönnuðir breytinga

Guðni Pálsson

arkitekt

Saga

Húsið er skráð undir heitinu Flugvallarvegur 3-3a í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 107467.

Á vef keiluhallarinnar er að finna eftirfarandi upplýsingar um húsið: "Árið 1984 hófust framkvæmdir við Keiluhöllina í Öskjuhlíð. Víglsan fór fram þann 1. febrúar 1985. Árið 1999 var húsið svo stækkað um 400 m² og var þeim framkvæmdum lokið í september sama ár. Árið 2001 var ráðist í þær framkvæmdir að skipta út trébrautunum og settar nýjar og glæsilegar plastbrautir ásamt nýju tölvuskori af fullkornustu gerð. Í ágúst 2003 var ráðist í breytingar á keiluinnréttingum og var þá skipt um allar innréttingar í húsinu ásamt því að eldhúsinu var breytt." Veitingasalurinn Rúbín er í sama húsi.

Árið 2007 var reistur birgðageymir og tæknirými á lóðinni.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Húsagerð frá 9. áratug 20. aldar. Viðbygging í póst-móðernískum stíl.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu keiluiþróttarinnar í Reykjavík.

Umhverfisgildi: Látið falla að umhverfinu.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

3.4.3 Svæði 3 – hús og mannvirki í Nauthólsvík

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Transit Camp /Gisihús

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Nauthólsvík í útjaðri Reykjavíkurflugvallar e skráð undir heitinu Nauthólsvegur 100 í Fasteignaskrá með landnámerið 219038. Þetta er steinsteypd og hlaðið hús ásamt áföstum bragga af bandarískri BUTLER gerð.

Hér er um að ræða allmörg hús sem reist voru veturinn 1942-1943 sem gistihús sem nefndist *Hótel Winston* og var notað fyrir flugmenn og aðra þá sem áttu leið um Reykjavíkurflugvöll. Það var tekið notkun í júlí 1945. Eftir að flugmálastjórn tók við rekstri flugvallarins var flugvallarhótelíð rekið á vegum flugmálastjórnar og nefnt *Hótel Ritz* um tíma. Rekstrinum var hætt árið 1951.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Braggi - herskáli og einföld steinsteypuhús.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík, sögu Reykjavíkurflugvallar og hótelsreksturs í Reykjavík.

Umhverfisgildi: Mikilvægt kennileiti í umhverfinu. Hluti af þyrpingu bragga í Nauthólsvík.

Upprunaleg gerð: Hefur tekið breytingum, en heldur upprunalegum byggingarstíl.

Varðveislugildi: **Lagt er til að svæðið sem braggarnir standa á njóti verndar í gulum flokki. Braggarnir mynda heildstæða þyrpingu ásamt öðrum mannvirkjum í Nauthólsvík frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkurflugvallar.**

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Gistihús, braggi (Butler)

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft
Ris

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Á lóðinni Nauthólsvegur 100 stendur einn stakur braggi af gerðinni BUTLER (bandarískur).

Hann var tilheyrði áður *Hótel Winston* og var notaður til gistingar. Hann er að mestu óbreyttur að utan frá því sem var á stríðsárunum ef undanskilin er gaffhurðinn. Upphaflega voru í honum átta herbergi og gangur eftir honum endilöngum.

Á stríðsárunum voru reistir allmargir bragga af þessari gerð á svæðinu en eru nú allir horfnir nema tveir. Í dag (2013) er félagsheimili víkingafélgasins Einherja í húsinu.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Braggi - herskáli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík, sögu Reykjavíkurflugvallar og hótelsreksturs í Reykjavík.

Umhverfisgildi:

Mikilvægt kennileiti í umhverfinu. Hluti af þyrpingu bragga í Nauthólsvík.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreyttur.

Varðveislugildi:

Lagt er til að svæðið sem bragginn stendur á njóti verndar í gulum flokki. Braggarnir mynda heildstæða þyrpingu ásamt öðrum mannvirkjum í Nauthólsvík frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkurflugvallar.

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Braggar, NISSEN (gerð)

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

? Ný klæðning

Hönnuðir breytinga

Saga

Tveir braggar við Nauthólsvík í útjaðri Reykjavíkurflugvallar eru skráðir undir heitinu Nauthólsvegur 99 í Fasteignaskrá með landnúmerið 217205.

Braggarnir sjást á loftmynd sem tekin var sumarið 1943. Þessi braggar eru reistir af breska setuliðinu og eru af gerðinni Nissen. Þeir hýstu meðal annars skósmíðaverkstæði og saumastofu hersins á stríðsárunum. Síðar var þarna aðstaða fyrir Flugbjörgunarsveitina.

Í dag (2013) er í þeim félagsheimili Flugmálastjórnar Íslands, Flugröst.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Braggi - herskáli

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi: Mikilvægt kennileiti í umhverfinu. Hluti af þyrpingu bragga í Nauthólsvík.

Upprunaleg gerð: Braggarnir eru að mestu óbreyttir að stærð.

Varðveislugildi: **Lagt er til að svæðið sem braggarnir standa á njóti verndar í gulum flokki. Braggarnir mynda heildstæða þyrpingu ásamt öðrum mannvirkjum í Nauthólsvík frá hernámsárunum í Reykjavík og vísar til upphafs Reykjavíkurflugvallar.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Einar Ingimarsson
arkitektUpphafleg notkun
Félagsheimili

Upphafleg gerð

Tegund Timburgrind
 Klæðning Bárújám
 Þakgerð Mænisþak
 Þakklæðning Bárújám
 Undirstöður

Útlit

Einlyft
 Ris

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við Nauthólsveg 100a stendur félagsheimili kafara sem var tekið í notkun árið 1994.

Á vefsíðu Sportkafarafélags Íslands segir frá byggingu hússins:

"Húsnæðismál hafa verið ofarlega á baugi allt frá árinu 1982. Það var árið 1987 sem skriður komst á að hefja byggingu á eigin húsnæði. Keypt var notað timbur frá trésmiðjunni Völundi sem þá var verið að rífa og síðan hófst leit að stað til að reisa félagsheimili Sportkafarafélags Íslands. Fleiri en einn staður komu til greina en erfitt var að fá leyfi hjá viðkomandi yfirvöldum. Árið 1989 fékkst fjárstyrkur frá borgaryfirvöldum og fékk félagið úthlutaða lóð í Nauthólsvík og bygging félagsheimilisins hófst. Félagar hafa lagt til mestu vinnuna og gengið ótrauðir til verks. Þó hefur þurft að fá aðkeypt vinnuafli á tímabili vegna manneklu þegar húsið var á viðkvæmu byggingarstigi og bjarga þannig verðmætum. Húsnæðið var tekið í notkun 1994."

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt timburhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Sportkafarafélags Íslands.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Reykjavíkurborg

Hönnun Arkibúllan ehf.

Upphafleg notkun

Þjónustumiðstöð

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Steinsteypt

Útlit**Helstu breytingar**

2012 Eimbað

Hönnuðir breytinga**Saga**

Húsið er skráð undir heitinu Nauthólsvegur 102 í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 188806.

Þetta er þjónustumiðstöð fyrir ylströndina í Nauthólsvík. Þar er búninga- og sturtuaðstaða fyrir baðgesti sem og veitingasala. Húsið var tekið í notkun í júní 2001.

Í umsögn arkitektastofunnar Arkibúllan sem hannaði húsið segir: "Meginhugmyndin að þjónustuhúsinu felur í sér að vinna með hæðarmuninn á milli strandar og göngustígs og fella þannig húsið inn í Fossvogsbakkann. Þar með myndast bein tengsl við ströndina um leið og þak hússins verður áningar- og útsýnisstaður fyrir þá sem eiga leið um stíginn. Byggingin lætur því lítið yfir sér í landinu enda einungis nýtt yfir sumarmánuðina. Yfirbragð hennar er mismunandi frá vetri til sumars, annars vegar lokað með stórum tréhlerum eða opið út að ströndinni og minnir þá meira á skýli en byggingu." Árið 2012 var reist nýtt eimbað við húsið.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Póst-móðernismi.

Menningarsögulegt gildi:

Baðströnd Reykvíkinga.

Umhverfisgildi:

Hluti af útivistarsvæði í Nauthólsvík.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Bátaskýli

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Timbur, bindingur

1974 Bátaskýli

ókunnur

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Húsið er skráð undir heitinu Nauthólsvegur 104 í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 106930. Samkvæmt Fasteignaskrá eru þetta tvö sambyggð hús. Það eldra var reist árið 1957 en yngra árið 1974. Á loftmyndum má sjá að það hefur staðið þarna hús árið 1954 en það er farið árið 1975. Núverandi hús er fyrst að sjá á loftmynd frá árinu 1971.

Bæði þessi hús eru notuð sem bátaskýli. Siglingaklúbburinn Siglunes hefur aðstöðu í húsunum sem og Siglingaklúbbur Reykjavíkur, Brokey.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu íþrótt- og tólmstundarstarfs í Reykjavík.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

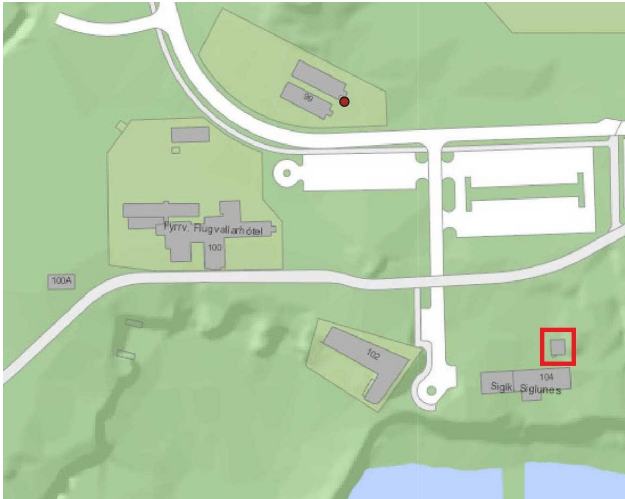
Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Einar Ingimarsson
arkitektUpphafleg notkun
Bátaskýli

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund Timbur, bindingur
 Klæðning
 Þakgerð
 Þakklæðning
 Undirstöður

Saga

Fyrir aftan Nauthólsveg 104 stendur hús sem byggt var sem starfsmannaaðastaða árið 1997 fyrir siglingaklúbbinn.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt timburhús.

Meningarsögulegt gildi: Ekki mikið.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

3.4.4. Svæði 4 - flugskýli við Nauthólsvík

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Teeside Bridge and
Engineering Co., Ltd.Upphafleg notkun
Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

? Viðbygging

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Nauthólsvík í útjaðri Reykjavíkurflugvallar eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106930 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Einnig eru hús innan girðingar á Reykjavíkurflugvelli skráð með þessu heiti. Það eru skýli 3 og gamla skýli Flugfélags Íslands. Húsin eru flest byggð á árunum 1941-1945 en líka árin 1958 og 1962.

Í flugskýli 2 fékk 269. sjóhernaðarflugsveit breska flughersins aðstöðu eftir að hún hrökklaðist úr Kaldaðarnesi til Reykjavíkurflugvallar. Í dag (2012) er húsið notað af Landhelgisgæslunni sem flugskýli en þar er flugfloti gæslunnar staðsettur. Í viðbyggingum við skýlið eru skrifstofur og verkstæði.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Flugskýli.

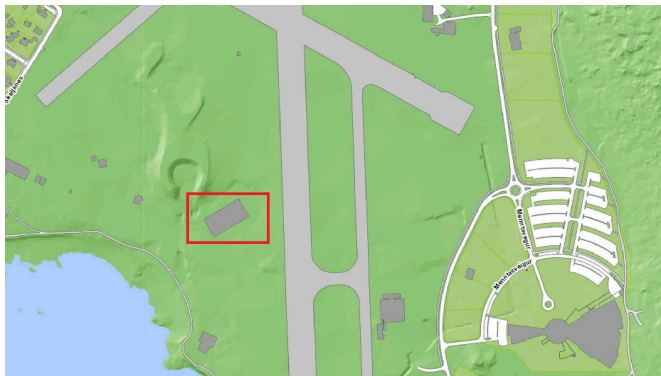
Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík sem og sögu Reykjavíkurflugvallar og Landhelgisgæslunnar.

Umhverfisgildi: Hluti af umhverfi Reykjavíkurflugvallar.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Teeside Bridge and
Engineering Co. Ltd.Upphafleg notkun
Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Nauthólsvík í útjaðri Reykjavíkurflugvallar eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106930 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Einnig eru hús innan girðingar á Reykjavíkurflugvelli skráð með þessu heiti. Það eru skýli 2 og gamla skýli Flugfélags Íslands. Húsin eru flest byggð á árunum 1941-1945 en líka árin 1958 og 1962.

Flugskýli 3 var skýli flugliðs Bandaríkjaflota og síðar 162. flugsveitar kanadíska flughersins. Skýlið var notað fyrir flugbáta af gerðinni Katalínubátar/Canso. Mikið grindverk er í flugskýlinu og þakhafið mikið. Sérstakir vinnuflokkar frá Bretlandi settu upp grindina. Grindarbitarnir sem halda áttu uppi þökunum voru boltaðir saman á jörðu niðri og hífðir upp á sinn stað í heilu lagi með blökkum.

Húsið er notað sem flugskýli (2013).

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Flugskýli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi: Hluti af umhverfi Reykjavíkurflugvallar.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Flugfélag Íslands

Hönnun Bárður Ísleifsson
arkitektUpphafleg notkun
Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund Steinsteyp
Klæðning Bárújárn
Þakgerð Mænisþak
Þakklæðning Bárújárn
Undirstöður

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

1942 Viðbygging
Bogaskýli (Blister hanger)

Hönnuðir breytinga

Ókunnur

Saga

Þyrping húsa við Nauthólsvík í útjaðri Reykjavíkflugvallar eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106930 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Einnig eru hús innan girðingar á Reykjavíkflugvelli skráð með þessu heiti. Það eru skýli 3 og skýli 2. Húsin eru flest byggð á árunum 1941-1945 en líka árin 1958 og 1962.

Fyrsta flugskýlið á Íslandi var reist árið 1932 í Vatnagörðum. Fyrst var byggt flugskýli á þessum stað árið 1938 eftir teikningu Einars Erlendssonar arkitekts og var það þá annað flugskýlið á landinu. Þegar flugskýlið í Skerjafirði var reist var það ætíð nefnt *sjóskýlið* og var notað fyrir sjóflugvélar. *Sjóskýlið* brann árið 1940 og reisti setuliðið annað skýli á sama stað eftir teikningu Bárðar Ísleifssonar arkitekts. Setuliðið reisti einnig bogaskýli (blister hanger) við flugskýlið árið 1942. Skýlið var lengst af notað til viðgerða á einkaflugvélum en er í dag (2013) notað sem flugskýli.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt steinsteypuhús. Bogaskýli (Blister hanger).

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík sem og sögu Reykjavíkflugvallar og Flugfélags Íslands.

Umhverfisgildi: Hluti af umhverfi Reykjavíkflugvallar.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: **Lagt er til að flugskýlið njóti verndar í rauðum flokki. Flugskýli Flugfélag Íslands er eitt af fyrstu flugskýlum á Íslandi hannað af íslenskum arkitekt. Það er reist á hernámsárunum og vísar til upphafs Reykjavíkflugvallar.**

Fyrsti eigandi Þyrlubjónusta Andra

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Þyrping húsa við Nauthólsvík í útjaðri Reykjavíkurflugvallar eru öll skráð undir heitinu Flugvöllur 106930 í Fasteignaskrá en tölunar vísa í landnúmerið. Einnig eru hús innan girðingar á Reykjavíkurflugvelli skráð með þessu heiti. Það eru skýli 3, skýli 2 og gamla skýli Flugfélags Íslands. Húsin eru flest byggð á árunum 1941-1945 en líka árin 1958 og 1962.

Flugskýlið sem hér um ræðir er eitt af þessum húsum. Það stendur á milli Nauthólsvegur og Menntasveigs en er skráð undir heitinu Reykjavíkurflugvöllur í Fasteignaskrá. Á loftmynd frá 1954 (Borgarvefsjá) má sjá að á þessari lóð stóðu áður bragar. Núverandi flugskýli er reist árið 1962.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

3.4.5 Svæði 5 - hús og mannvirki við Skeljanes

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Olíubirgðarstöð

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Saga

Húsin eru skráð undir heitinu Skeljanes Shell í Fasteignaskrá en landnúmer þess er 106747. Þetta er þyrping húsa við enda Skeljanes. Elsta húsið var reist árið 1927 en það yngsta árið 1974.

Olíusalan hf. var formlega stofnuð 23. ágúst 1927 en hún var undanfari HF Shell á Íslandi. Það sama ár hófust framkvæmdir við olíustöðina í Skerjafirði. Þann 14. janúar 1928 var Hlutfélagið Shell stofnað og var framkvæmdum þá að mestu lokið í Skerjafirði.

Í dag (2013) eru þessi hús skráð sem skrifstofuhúsnaði, geymslur, verkstæði, spennistöð og dæluhús.

Hér verður ekki tekin frekari afstaða til varðveislugildis bygginganna þar sem frekari rannsókna er þörf til að greina aldur þeirra og uppruna.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einföld steinsteypu- og timburhús og skýli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu Skeljungs.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Ekki vitað.

Varðveislugildi: **Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum fyrir en frekari rannsókn hefur farið fram á byggingarsögu húsanna.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Flugskýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

1995 Nýbygging

Hönnuðir breytinga**Saga**

Ekki er að finna heimildir um þessi tvö hús í Fasteignaskrá.

Á loftmyndum má sjá að eldra húsið er sannarlega komið árið 1975 en árið 1971 er ekki að sjá hús á staðnum. Yngra húsið er sannarlega komið árið 1995 en það er ekki að sjá á loftmynd árið 1990.

Húsin voru notuð af Þyrluþjónustunni um tíma.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt skýli og einfalt timburhús (sumarbústaður).

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

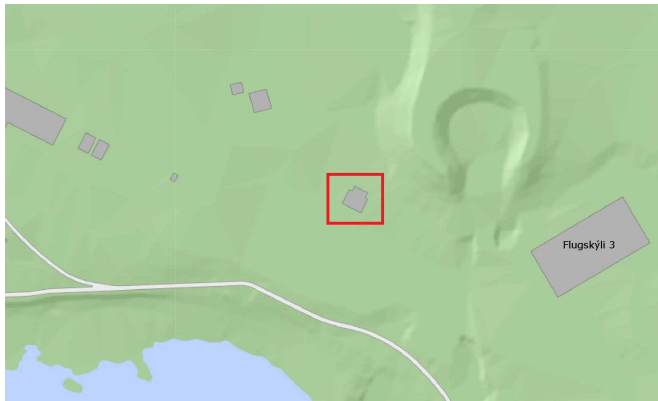
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Ekki er að finna heimildir um þetta hús í Fasteignaskrá.

Á loftmynd má sjá að húsið er komið árið 1971. Af loftmyndum frá árinu 1954 og 1965 má sjá að einhver starfsemi fer fram á lóðinni en ekki ljóst hver hún var.

Hér stóð áður Blisterhanger (sjá fornleifaskrá (220-154)).

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

3.4.6 Svæði 6 - Fluggarðar og nærliggjandi svæði

Fyrsti eigandi Setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Braggar

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 10 er eitt af þessum húsum. Á loftmynd (ábs. ls. 31-67) sem tekin var vorið 1946 má sjá þyrpingu bragga þar sem núverandi hús stendur. Á loftmynd frá 1954 (sem er á Borgarvefsjá) má sjá húsið greinilega. Eftir lok síðari heimsstyrjaldarinnar flutti Flugfélag Íslands starfsemi sína á þetta svæði. Sjá má í auglýsingum frá félaginu allt frá árinu 1947 að það er með starfsemi (m.a. skrifstofu) á Reykjavíkflugvelli.

Hér verður ekki tekin frekari afstaða til varðveislugildis bygginganna þar sem frekari rannsókn er þörf til að greina aldur þeirra og uppruna.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einföld timburhús.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu innanlandsflugs á Íslandi, Reykjavíkflugvallar og vísar til upphafs hans.

Umhverfisgildi:

Kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð:

Talsvert breytt. Viðbyggingar frá ýmsum tímum.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum fyrr en frekari rannsókn hefur farið fram á byggingarsögu húsanna.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skemma

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 12 er eitt af þessum húsum. Á loftmynd frá árinu 1975 (Borgarvefsjá) má sjá húsið greinilega.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt geymsluhúsnæði.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Sóttþreinsibygging**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Steinsteyp

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Húsið er skráð undir heitinu Þorrgata 12a í Fasteignaskrá. Landnúmer eignarinnar er 106745 en önnur mannvirki skráð undir sama landnúmer eru Þorrgata 22 og spennistöð við Fluggarða 23 sem og flugskýlin við Fluggarða. Þessi hús eru staðsett innan girðingar flugvallarins.

Húsið er að finna á korti frá 1954.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt steinsteypuhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Olíutankar

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund Olíutankar
 Klæðning
 Þakgerð
 Þakklæðning
 Undirstöður

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 12b og 12c eru olíutankar. Sá eldri var reistur árið 1954 (12c) en sá yngri árið 1966 (12b). Þeir standa við flugstjórnarhólinn en það er hóll á flugvöllinum þar sem fyrsti flugturninn ("kontrólturminn") var staðsettur árið 1942. Sá flugturn var gerður úr kassa undan Hurricane-vél en var notaður stutt. Enn í dag (2013) má sjá steiptar tröppur sem liggja upp á hólinn.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Olíutankar.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

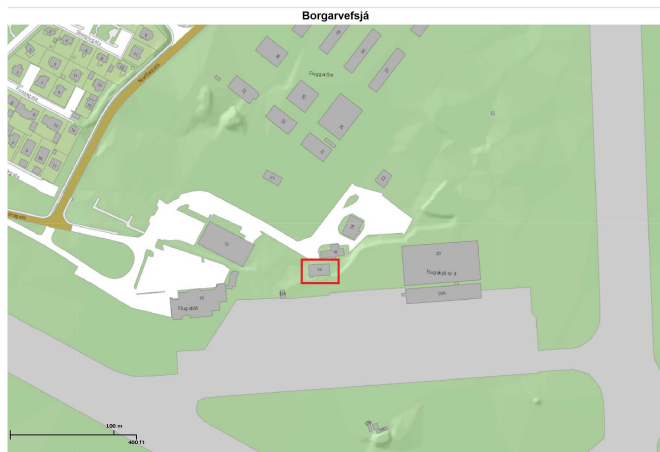
Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Geymsla

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkurflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 14 er eitt af þessum húsum. Á loftmynd 1965 (Borgarvefsjá) má sjá húsið greinilega.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Geymlsa

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Einlyft

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkurflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 16 er eitt af þessum húsum. Samkvæmt fasteignamati var það reist árið 1942. Á loftmyndum frá 1954 og 1965 (sem eru á Borgarvefsjá) má sjá húsið greinilega.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt geymsluhúsnæði.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Braggi

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkurlugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 18 er eitt af þessum húsum. Á loftmynd frá 1965 (Borgarvefsjá) má sjá húsið greinilega en á eldri mynd frá 1954 (Borgarvefsjá) er húsið ekki að finna. Í fasteignaskrá er húsið sagt byggt árið 1947.

Þessi braggi er að öllum líkindum fluttur á núverandi lóð eftir 1954. Leiða má að því líkur að hann hafi jafnvel staðið annars staðar á Reykjavíkurlugvelli eða í nágrenni hans.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Braggi - herskáli.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkurlugvallar.

Umhverfisgildi:

Kennileiti í umhverfinu.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreyttur.

Varðveislugildi:

Lagt er til að bragginn verði varðveittur, ef ekki á sínum upprunalega stað þá í Nauthólsvík við hlið annarra bragga þar.

Fyrsti eigandi Breska setuliðið

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Flugskýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 20 er eitt af þessum húsum. Húsið var upphaflega reist sem flugskýli í Kaldaðarnesi við Ölfusá. Þegar flæddi yfir ósana var flugskýlið flutt á Reykjavíkflugvöll og stækkað um helming árið 1944.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Flugskýli.

Menningsögulegt gildi: Tengist sögu hernámsára í Reykjavík og sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Hluti af umhverfi Reykjavíkflugvallar.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skrifstofa og verkstæði

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 20a er eitt af þessum húsum. Það er reist sem viðbygging við flugskýli 4 árið 1979 en þá sést það fyrst á loftmynd.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Félagsheimili**Upphafleg gerð****Útlit****Helstu breytingar****Hönnuðir breytinga**

Tegund	Timbur, bindingur	Einlyft
Klæðning		
Þakgerð		
Þakklæðning		
Undirstöður		

Saga

Við afgreiðslu innanlandsflugsins á Reykjavíkflugvelli er þyrping húsa skráð undir landnúmerinu 106746.

Þorragata 21 er eitt af þessum húsum. Það var reist sem félagsheimili félags einkaflugmanna.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt timburhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Steinsteyp

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Húsið er skráð undir heitinu Þorragata 22 í Fasteignaskrá. Landnúmer eignarinnar er 106745 en önnur mannvirki skráð undir sama landnúmer eru Þorragata 12a og spennistöð við Fluggarða 23 sem og flugskýlin við Fluggarða. Þessi hús eru innan girðingar flugvallarins.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt steinsteypuhús.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið.

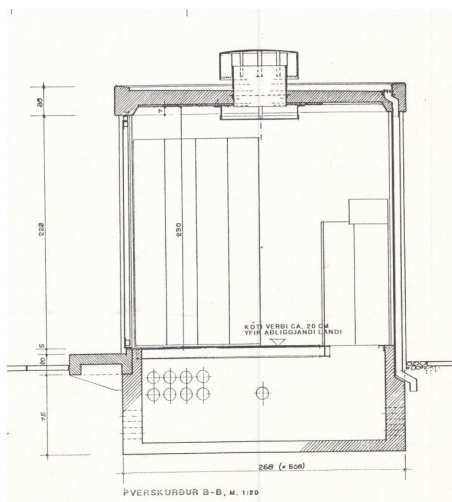
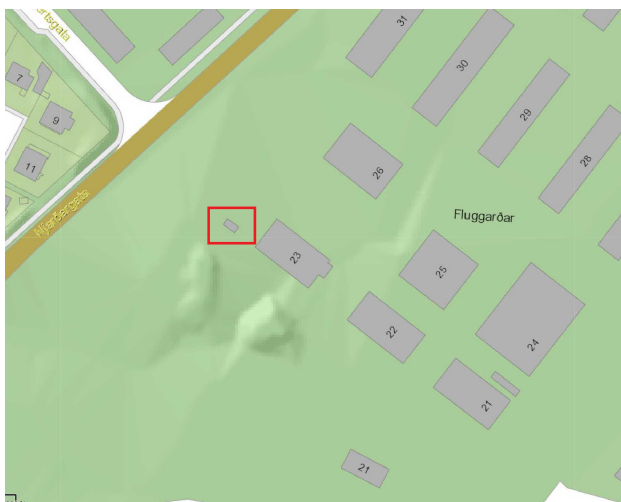
Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Rafmagnsveita
Reykjavíkur

Hönnun Guðmundur Kr. Kristinsson,
Ferdinand Alfredsson

Upphafleg notkun
Spennistöð

Upphafleg gerð

Tegund Steinsteyp
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

1967 ILS radar

Hönnuðir breytinga

ókunnur

Saga

Húsið er skráð undir heitinu Flugvöllur spennistöð 132 í Fasteignaskrá. Landnúmer eignarinnar er 106745 en tvö önnur mannvirki eru skráð undir sama landnúmer, Þorragata 22 og 12a. Þessi hús eru innan girðingar flugvallarins.

Á sömu lóð og spennistöðin er í dag (2013) ILS radar sem var reistur árið 1967.

Til er teikning af spennistöðinni frá árinu 1994.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Spennistöð.

Menningarsögulegt gildi: Ekki mikið gildi.

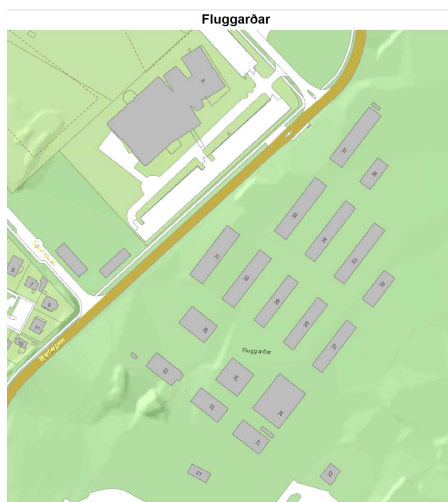
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

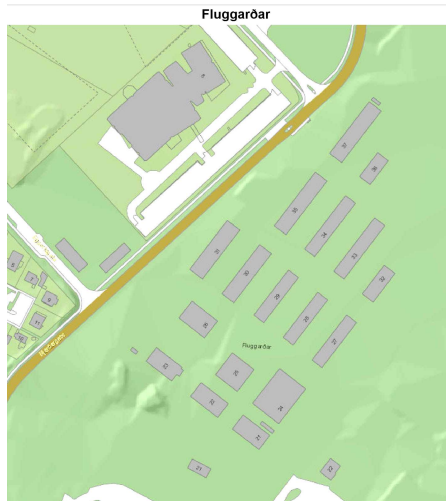
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkflugvöll.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

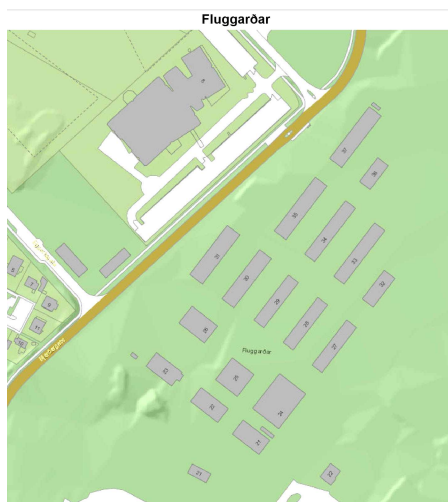
Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlugvöll. Árið 2008 er ferðaskrifstofan Oriental rekin í húsinu sem og Þyrluþjónustan.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlugvallar.

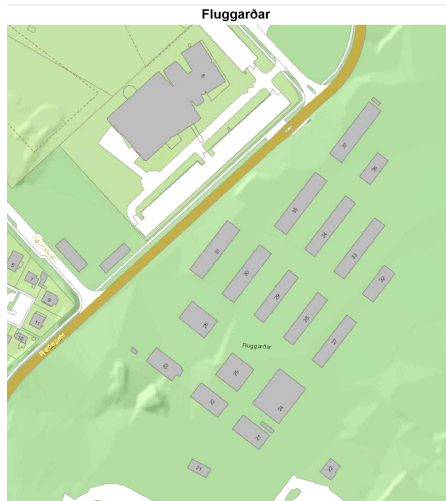
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkflugvöll. Árið 2008 er eigandi hússins Íslenska flugsögufélagið.

Varðveislumat:

Byggingarstíll: Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

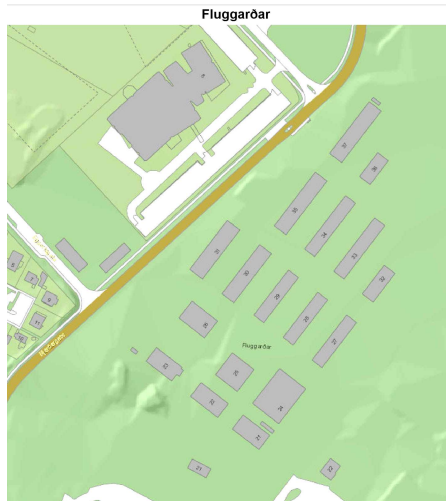
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð****Útlit****Helstu breytingar****Hönnuðir breytinga****Tegund**

Stálgrindarhús

Einlyft

Klæðning**Þakgerð****Þakklæðning****Undirstöður****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkflugvöll. Árið 2008 er Flugfélagið Geirfugl ehf. rekið í húsinu.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.**Umhverfisgildi:**

Ekki mikið gildi.

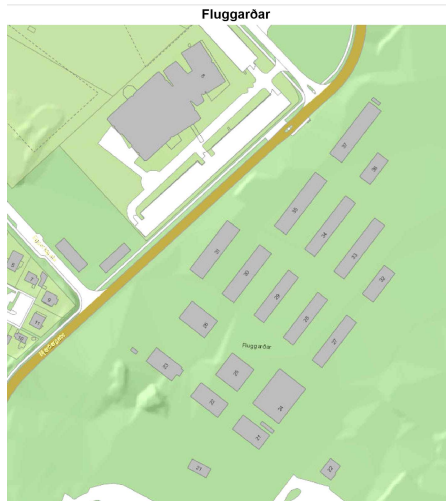
Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlugvöll. Í húsinu voru árið 2008 m.a. fyrirtækin Ísflug ehf. og Íslandsþyrlur ehf. með aðstöðu.

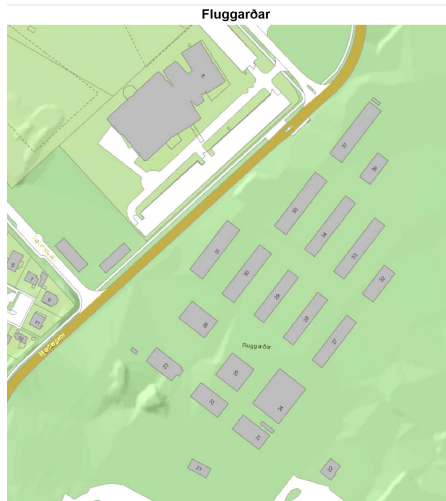
Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlugvallar.**Umhverfisgildi:** Ekki mikið gildi.**Upprunaleg gerð:** Að mestu óbreytt.**Varðveislugildi:** Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð****Útlit****Helstu breytingar****Hönnuðir breytinga****Tegund**

Stálgrindarhús

Einlyft

Klæðning**Þakgerð****Þakklæðning****Undirstöður****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

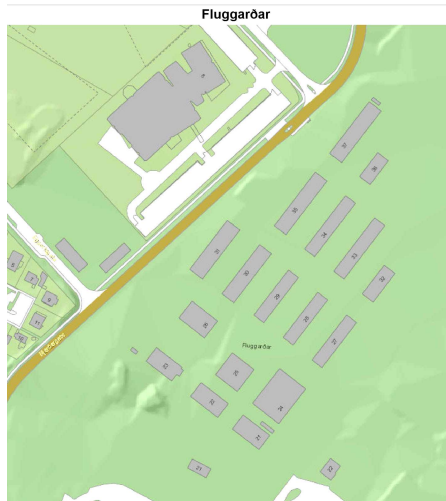
Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

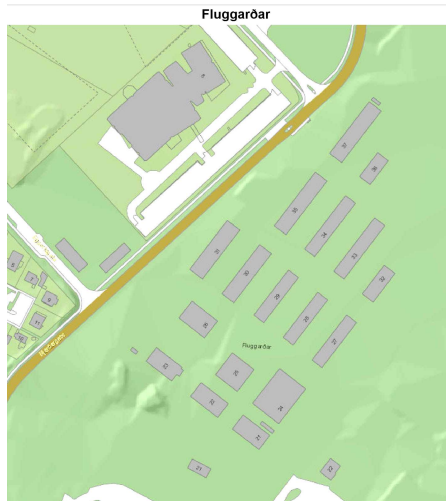
Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

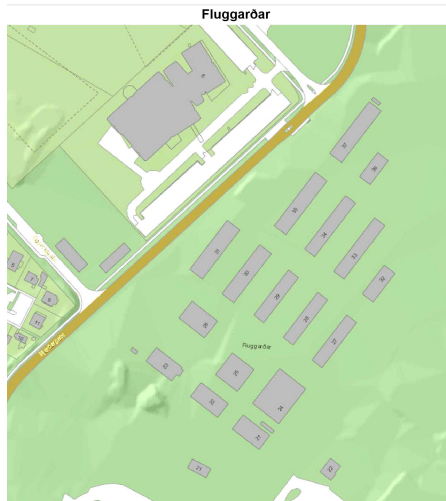
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli

Upphafleg gerð

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Saga

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkflugvöll. Árið 2008 er Þytur ehf. rekinn í húsinu.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

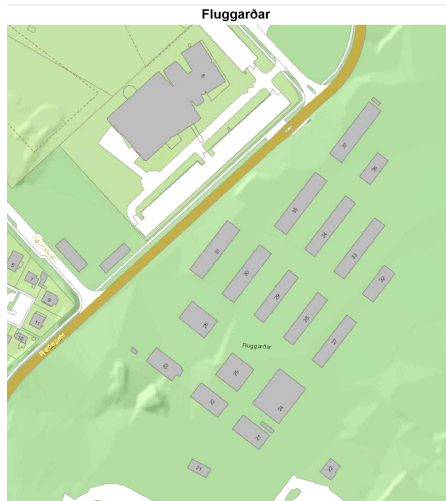
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

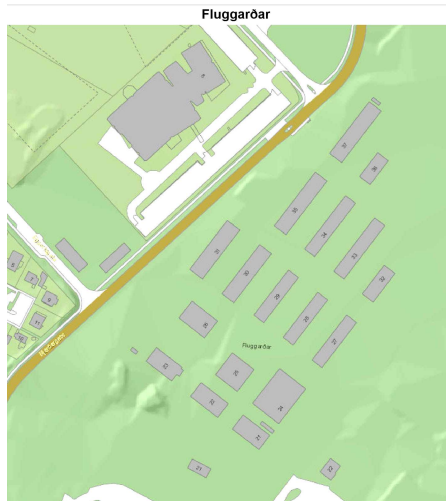
Umhverfisgildi: Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð: Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi: Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

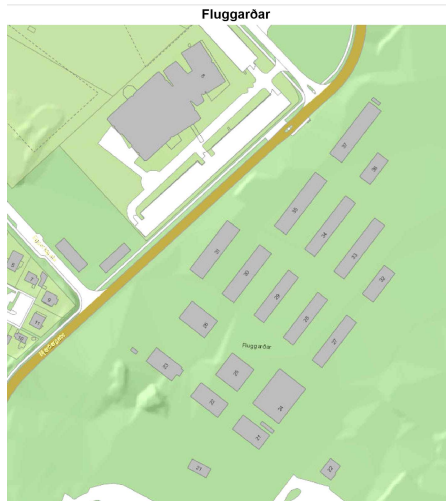
Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Stálgrindarhús

Einlyft

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

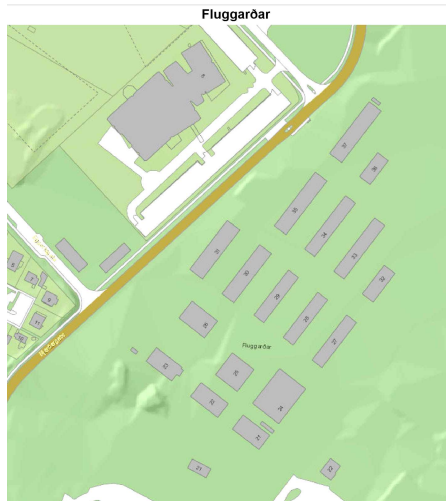
Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð**

Tegund
Klæðning
Þakgerð
Þakklæðning
Undirstöður

Stálgrindarhús

Útlit

Einlyft

Helstu breytingar**Hönnuðir breytinga****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi: Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

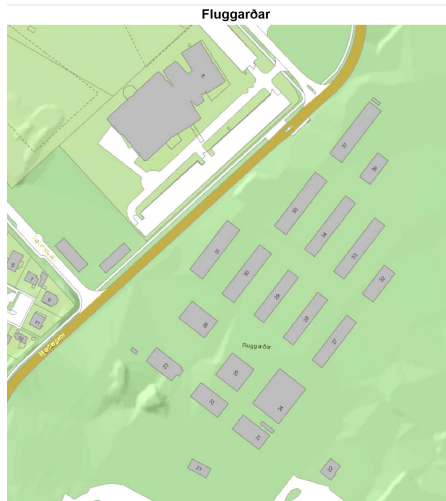
Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli

Upphafleg gerð

Útlit

Helstu breytingar

Hönnuðir breytinga

Tegund

Stálgrindarhús

Einlyft

Klæðning

Þakgerð

Þakklæðning

Undirstöður

Saga

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkurlflugvöll.

Varðveislumat:

Byggingarstíll:

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu Reykjavíkurlflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

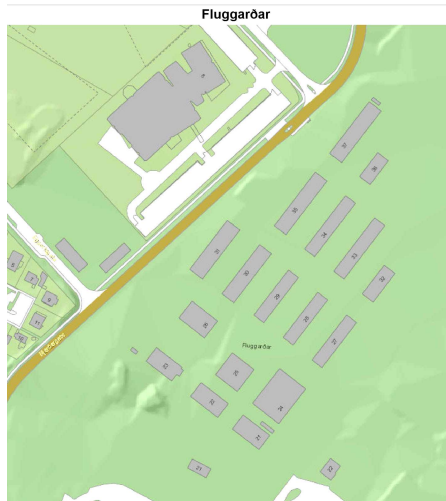
Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:

Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.

Fyrsti eigandi Ókunnur

Hönnun Ókunnur

Upphafleg notkun
Skýli**Upphafleg gerð****Útlit****Helstu breytingar****Hönnuðir breytinga****Tegund**

Stálgrindarhús

Einlyft

Klæðning**Þakgerð****Þakklæðning****Undirstöður****Saga**

Hluti af byggð flugskýla sem reist voru á árunum 1978 til 2006 við Njarðargötu við Reykjavíkflugvöll.

Varðveislumat:**Byggingarstíll:**

Einfalt skýli.

Menningarsögulegt gildi:

Tengist sögu Reykjavíkflugvallar.

Umhverfisgildi:

Ekki mikið gildi.

Upprunaleg gerð:

Að mestu óbreytt.

Varðveislugildi:**Ekki er gerð tillaga að sérstökum verndunarákvæðum.**

4. Varðveislumat og niðurstöður

4.1 Varðveislumat fyrir fornleifar og yngri minjar

Þar sem rannsóknarsvæðið er mjög stórt var því skipt upp í fjögur svæði eftir flugbrautunum. Skráðir voru 163 minjastaðir, þar af voru 24 sem teljast til fornleifa (100 ára eða eldri) en 29 sem teljast til yngri minja og 110 til herminja.

Tafla 18. Minjar á rannsóknarsvæðinu.

Flokkur	Tegundir minja	Svæði 1	Svæði 2	Svæði 3	Svæði 4	Samtals
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	6	13	3	2	24
2	Minjar frá 1914-1930	4	0	0	0	4
3	Minjar frá 1930 og yngri	9	0	5	11	25
4	Herminjar yngri en 1940	48	33	15	14	110
	Samtals	67	46	23	27	163

Helstu einkenni svæðisins út frá sögu og minjum eru tengsl við gamla bændasamfélagið, ræktun erfðafestulands og uppbygging setuliðsins sem í dag er á góðri leið með að hverfa vegna breytinga á skipulagi og endurnýjunar á Reykjavíkurlflugvelli.

Minjar sem tengjast gamla bændasamfélaginu eru fornleifar í Öskjuhlíð, bæjarhóll Nauthóls, útihús frá Skildinganesi við Einarsnes og við Vatnsmýrarhól. Allt eru þetta friðaðar fornleifar sem ekki má hreyfa við nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Minjar sem tilheyra ræktun erfðafestulands Vatnsmýrarinnar eru að mestu horfnar vegna framkvæmda á flugvellingum. Einu minjarnar sem enn sjást eru Öskustígur (5-427), vegur sem skipti Vatnsmýrinni upp í ræktunarlönd og sem er sjáanlegur að litlum hluta. Elstu húsin á Hlíðarenda eru auk þess fulltrúar þessa tímabils.

Herminjar á svæðinu eru fjölbreyttar og við skráningu kom í ljós að þær eru að miklu leyti horfnar. Flestar heillegar herminjar er að finna á austurhluta flugvallarins, svæði 1 og 2. Á austurhluta flugvallarins er að finna flestar og heillegustu herminjar í Reykjavík og ætti því að vernda þennan minjaflokk þar, sem fulltrúa hernámsáranna í sögu Reykjavíkur.

Herminjar eru einna best varðveittar á svæði 1. Vestast á svæði 1 er að finna mannvirki sem tilheyrðu uppbyggingu flugvallarins, námu og tilheyrandi hleðsluveggi (5-161 og 5-162) við Flugvallarveg og varnarmannvirki vestan í Öskjuhlíðinni sem kalla mætti Fallbyssuhæð (Howitzer Hill). Þar er að finna neyðarstjórnstöð (5-167) og tvö skotbyrgi (5-168 og 5-169). Önnur mannvirki, sem má sjá leifar af, eru gryfjur fyrir eldsneytistanka og hleðsluveggir úr grágrýti (5-163 og 5-172), og auk þess undirstöður húsa sem hýstu dælubúnað fyrir eldsneytistankana. Skotgröf (5-164) er

einnig að finna þar og vatnsgeymi (5-170). Það sem er eftir af flugvélastæðum eru minjar 5-415, 5-414 og 220-171, og liggja þær allar innan flugvallargirðingar.

Á svæði 2 er helstu herminjar að finna í Öskjuhlíð; skotæfingarsvæði (5-180), skotgröf (5-165), vatnstanka (5-179 og 220-119) og úti við Nauthólsvík á Kýrhamri er skotbyrgi (220-117). Innan flugvallagirðingar er flugvélastæði (220-170).

Á svæði 3 er steipt braut til að draga upp flugbáta (220-148) auk akstursvegur (220-184 og 185). Við Skeljanes eru undirstöður tveggja vélbyssu (220-138 og 220-147).

Á svæði 4 eru leifar fyrsta flugturnsins „kontróltturnsins“ (220-23), flugvallastæði (220-177) og grunnur Flugskýlis 5 (220-176).

4.2 Varðveislumat fyrir hús og mannvirki

Við mat á varðveislugildi byggðar eru metnir á fjórir þættir: *Listrænt gildi, menningarsögulegt gildi, umhverfisgildi og upprunaleg gerð*. Varðveislugildi húsa byggist síðan á innbyrðis mati á vægi hvers þáttar og vega þar þyngst gildi byggingarlistar, menningarsögu og umhverfis.

Við mat á varðveislugildi húsa og mannvirkja er stuðst er við Húsverndarskrá Reykjavíkur sem gefin var út sem þemahefti með *Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996-2016, Húsvernd í Reykjavík, svæðið innan Hringbrautar / Snorrabrautar*. Einnig er stuðst við endurskoðun á varðveisluflokkum Húsverndarskrár Reykjavíkur sem er hluti af borgarverndarstefnu sem lögð hefur verið fram sem hluti af Aðalskipulagi Reykjavíkur 2010-2030, og er nú í skipulagsferli (mars 2013).

Varðveisluflokkarnir eru:

BLÁR FLOKKUR: *Friðlýst hús og mannvirki.*

Hús friðlýst samkvæmt 5. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012, sem segir: „Friðlýsing fornleifa, húsa og mannvirkja getur falið í sér kvöð sem þinglýst er á fasteign og hefur þann tilgang að tryggja sem best varðveislu menningarminja.“ Á skrá er getið hvaða hluti byggingar er friðaður og friðunarár.

FJÓLUBLÁR FLOKKUR: *Friðuð hús.*

Hús friðuð samkvæmt aldursákvæði 29. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012, sem segir: „Öll hús og mannvirki sem eru 100 ára eða eldri eru friðuð.“

RAUÐUR FLOKKUR: *Einstök hús, húsaaraðir og götumyndir* sem lagt er til að vernda með hverfisvernd í deiliskipulagi vegna byggingarlistarlegrar, menningarsögulegrar og/eða umhverfislegrar sérstöðu þeirra.

GULUR FLOKKUR: *Samstæður húsa og heildir* sem lagt er til að vernda með hverfisvernd í deiliskipulagi vegna umhverfislegrar sérstöðu þeirra.

Hverfisvernd byggir á 2. gr. skipulagslaga 2010 nr.123/22. september en þar segir: „*Hverfisvernd*: Ákvæði í svæðis-, aðal- eða deiliskipulagi um verndun sérkenna eldri byggðar, annarra menningarsögulegra minja eða náttúruminja“.¹

¹ Skipulagslög 2010 - nr. 123 - 22. september. Tóku gildi 1. janúar 2011.

Til umfjöllunar er svæði sem afmarkast í suður af Fossvogi, í austur af Fossvogskirkjugarði og Öskjuhlíð, í norður af Hringbraut og í vestur af Njarðargötu, Porragötu, Suðurgötu, Einarsnesi og Skeljanesi.

HÚSVERNDARSKRÁ REYKJAVÍKUR

Varðveislumat húsa og mannvirkja á ofangreindu svæði:

BLÁR FLOKKUR: Friðlýst hús og mannvirki.

Gamli flugturninn, Reykjavíkflugvelli – reistur 1941-1942

Friðaður af mennta- og menningarmálaráðherra 18. maí 2011 með vísan til 1. mgr. 4. gr. laga um húsafriðun, nr. 104/2001. Friðunin nær til ytra byrðis turnsins og burðarvirkis hans. Nú friðlýstur samkvæmt 5. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012.

RAUÐUR FLOKKUR: Einstök hús, húsaðir og götumyndir.

Braggi og Flugskýli 1 við gamla flugturninn

Lagt er til að braggi og Flugskýli 1, njóti verndar, sem einstakar byggingar. Bragginn og Flugskýli 1 standa við gamla flugturninn sem er friðaður og myndar heildstæða þyrpingu mannvirkja frá hernámsárunum í Reykjavík sem vísar til upphafs Reykjavíkflugvallar.

Flugskýli Flugfélags Íslands (eldra) – 1940

Fyrst var byggt flugskýli á þessum stað árið 1938 eftir teikningu Einars Erlendssonar arkitekts og var það annað flugskýlið á landinu og það ætíð nefnt *sjóskýlið* og var notað fyrir sjóflugvélar. *Sjóskýlið* brann árið 1940 og reisti setuliðið annað skýli á sama stað eftir teikningu Bárðar Ísleifssonar arkitekts. Setuliðið reist einnig bogaskýli (blister hanger) við flugskýlið árið 1942. Flugskýli Flugfélags Íslands er eitt af fyrstu flugskýlum á Íslandi hannað af íslenskum arkitekt.

GULUR FLOKKUR: Samstæður húsa og heildir sem lagt er til að vernda með hverfisvernd í deiliskipulagi vegna umhverfislegra sérstöðu þeirra.

Flugvallavegur 1, 5 og 7a - Braggar við Flugvallarveg

Þyrping bragga undir norðurrótum Öskjuhlíðar. Austast er samstæða fjögurra bragga (Flugvallavegur 1) og vestar standa tveir stakir braggar (Flugvallavegur 5 og 7a) frá upphafsárum hernáms Reykjavíkur. Æskilegt er að þeir standi áfram á sínum stað.

Nauthólsvegur 99 og 100 – Braggar við Nauthólsvík.

Byggingar sem voru hluti af Transit Camp, sem var mun stærri þyrping bragga en standa þar í dag. Þar var gistiheimili fyrir ferjuflugmenn og síðar var rekið þar flugvallarhótel.

4.3 Niðurstöður

Á nokkrum stöðum í Vatnsmýri, Seljamýri og í Öskjuhlíð er að finna menningarminjar; fornleifar, hús og mannvirki, sem mynda heildir og leggur Minjasafn Reykjavíkur áherslu á að þær beri að varðveita. Þessar heildir eru:

Gamli flugturninn.

Friðaður skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012. Við hann stendur braggi og Flugskýli 1. Saman mynda þessi mannvirki heild frá hernámsárunum. Nálægð við minjasvæði í Öskjuhlíð gerir það að verkum að þessar byggingar myndu henta vel fyrir safn og sem sýningarstaður fyrir flugminjar og sögu hernámsáranna í Reykjavík.

Öskjuhlíð.

Þar er að finna minjar, sem gefa mynd af uppbyggingu flugvallarins, aðstöðu og starfsemi hernámsliðsins. Dæmi um slíkar minjar eru, skotbyrgi, stjórnbyrgi, skotgrafir, skotæfingarsvæði, gryfjur fyrir eldsneytistanka og ýmsa hleðsluveggi úr grágrýti svo sem varnarveggi fyrir eldsneytistanka, vatnsgeymar og nokkur gólf og grunnar bygginga. Auk þess er að finna þar mjög merkilegt sel og stekki sem eru fulltrúar bændasamfélagsins.

Braggar við Flugvallarveg.

Þyrping bragga undir norðurrótum Öskjuhlíðar. Austast er samstæða fjögurra bragga og vestar standa tveir stakir braggar frá upphafsárunum hernáms Reykjavíkur. Æskilegt er að þeir standi áfram á sínum stað.

Nauthólsvík.

Byggingar sem voru hluti af Transit Camp, sem var mun stærri þyrping bragga en standa þar í dag. Þar var gistiheimili fyrir ferjuflugmenn og síðar var rekið þar flugvallarhótel. Þar er auk þess bæjarstæði Nauthóls nokkuð heilt sem sýnir vel hvernig kotbýli frá 19. öld voru uppbyggð.

Þann 23. júlí 2013 var deiliskipulag fyrir svæðið breytt. Samkvæmt nýju deiliskipulagi var fellt niður ákvæði um stríðsminjasafn á svæðinu en í staðinn verði ákvæði um að húsin verði fyrir veitingarekstur eða aðra starfsemi og þjónustu sem fellur að nýtingu útivistarsvæðis og starfsemi í Nauthólsvík. Byggingarreiturinn er skilgreindur umhverfis núverandi hús og þau sem hafa verið rifin. Leyfileg er endurbygging á núverandi byggingum sem tekur mið af upprunalegri stærð og útliti. Mögulegt er að byggja ný hús sem taka mið af fyrirkomulagi, stærð og útlit húsa sem hafa verið rifin.

Að mati Minjasafns Reykjavíkur ber samhliða breytingum á skipulagi að taka tillit til herminja og fornleifa á svæðinu. Lagt er til að á austanverðum Reykjavíkurflugvelli, Öskjuhlíð og Nauthólsvík verði varðveittar herminjar fyrir allt Reykjavíkur-svæðið. Á þessu svæði er að finna heillegustu minjar um veru breska og bandaríska setuliðsins í Reykjavík. Til að styrkja þetta svæði enn frekar mætti þetta bragga-byggðina við Flugvallarveg og í Nauthólsvík með aðfluttum bröggum (til dæmis bragginn við Þorragötu 18). Einnig mætti flytja minjar eins og undirstöður fyrir byssur við Skeljanes á Kýrhamra við Nauthólsvík en trúlega hafa svipaðar byssur verið þar.

5. Heimildaskrá

Óprentaðar heimildir:

Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn (MsR – Ábs.):

Byggðar lóðir í Reykjavík.
Húsaskrá Reykjavíkur.
Kortasafn.

Borgarskjalasafn (BsR):

Aðf. 723–724. Brunatrygging húsa 1874–1895.
Aðf. 734–748. Brunabótavirðingar.
Aðf. 751–757. Brunatrygging húsa 1896–1943.
Aðf. 3374. Götunöfn og húsanúmer 1914–1960.
Skjöl byggingarfulltrúa (B) fyrir Reykjavíkurflugvöll.

Byggingarfulltrúinn í Reykjavík (Byggf. Rvk.):

Dagbækur.
Innlagðar teikningar.

Prentaðar heimildir:

Anna Lísu Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning lóðar Háskóla Reykjavíkur. Öskjuhlíð – Nauthóll*. Minjasafn Reykjavíkur, skýrsla 130. Reykjavík 2006.

Annálar íslenskra flugmála 1917-1928. Arngrímur Sigurðsson setti saman. Reykjavík 1971.

Annálar íslenskra flugmála 1936-1938. Arngrímur Sigurðsson setti saman. Reykjavík 1987.

Árni Magnússon og Páll Vídalín: *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín II og III. bindi. Gullbringu- og Kjósarsýsla*. 2. útg. [ljósprentun], Hið íslenska fræðafélag. Kaupmannahöfn 1982.

Árni Óla: „Gull í Vatnsmýrinni“. *Reykjavík fyrri tíma. Sögukaflar*. Fyrsta bindi, Reykjavík 1984, bls. 457-465.

Ágúst Ásgeirsson: *Heil öld til heilla. Saga ÍR í 100 ár*. Reykjavík 2007.

Birna Gunnarsdóttir: *Skýrsla um menningarminjar í landi Reykjavíkurflugvallar*. Fornleifastofnun Íslands FS-24-96051. Reykjavík 1996.

Bjarni F. Einarsson: *Fornleifaskrá Reykjavíkur*. Minjasafn Reykjavíkur, skýrsla 45. Reykjavík 1995.

Eggert Norðdahl: *Flugsaga Íslands 191-1945. Í stríði og friði*. 1. bindi. Reykjavík 1991.

Eggert Þór Bernharðsson: *Saga Reykjavíkur. Borgin 1940 – 1990*. Fyrri og síðari hluti. Reykjavík 1998.

Eggert Þór Bernharðsson: *Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940-1970*. Reykjavík 2000.

Einar S. Arnalds: *Reykjavík, sögustaður við Sund*, 4. bindi, *Lykilbók*. Reykjavík, 1989.

Diplomatarium Islandicum. Íslenskt fornbréfasafn, sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga, og aðrar skrár, er snerta Ísland eða íslenska menn, I.-XV. bindi. Hið íslenska bókmenntafélag, Kaupmannahöfn og Reykjavík, 1857-1950.

Gunnar M. Magnúss: *Virkið í norðri, II. bindi Þríbýlisárin*. Reykjavík 1984.

Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar. 1870-1940*. Fyrri hluti. Reykjavík 1991.

Helgi M. Sigurðsson og Ingvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð, náttúra og saga*. Árbæjarsafn og Borgarskipulag. 1993.

Helgi M. Sigurðsson: *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri. Úttekt ásamt tillögum um verndun og lagfæringar*. Minjasafn Reykjavík, skýrsla 8. Reykjavík 1991.

Járnbrautin í Reykjavík: hafnargerð í Reykjavík og járnbrautir á Íslandi. Árbæjarsafn 1982.

Jakob Benediktsson: *Íslensk fornrit I. Íslendingabók, Landnáma*. Hið íslenska fornritafélag. Reykjavík 1968.

Jón Birgir Pétursson og Steinar J. Lúðvíksson: *Valur vængjum þöndum*. Reykjavík 1981.

Klemens Jónsson: *Saga Reykjavíkur*, fyrra bindi. Reykjavík 1929.

Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur, nr. 69, 8. september 1931.

Lög um menningarminjar 2012 - nr. 80 - 29. júní. 1. janúar 2013.

Morgunblaðið, 26. júní 1916, bls. 1; 30. ágúst 1919, bls. 4; 3. september 1919, bls. 1; 4. september 1919, bls. 1; 2. júlí 1931, bls. 3.

Oscar Aldred: *Excavations at Nauthóll 2007*. Fornleifastofnun Íslands, FS371-07281, Reykjavík 2007.

Páll Líndal: *Reykjavík, sögustaður við Sund* 1. bindi, A-G. Reykjavík 1986.

Páll Líndal, *Reykjavík, sögustaður við Sund* 2. bindi, H-P. Reykjavík 1987.

Páll Líndal, *Reykjavík, sögustaður við Sund*. 3. bindi, R-Ö. Reykjavík 1988.

Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir: *Húsakönnun. Valssvæði og umhverfi. Hringbraut, Bústaðavegur, Flugavallarvegur og Hlíðarfótur*. Minjasafn Reykjavíkur, skýrsla 96. Reykjavík 2002.

Reykjavík, fregnmiði, 1. apríl 1905.

Safnahúsið 1909-2009 Þjóðmenningarhúsið. Ritstjóri Eggert Þór Bernharðsson. Reykjavík 2009.

Sigurður G. Magnússon: *Lífshættir í Reykjavík, 1930-1940*. Reykjavík 1985.

Skipulagslög 2010 - nr. 123 - 22. september. Tóku gildi 1. janúar 2011.

Tíminn, 21. janúar 1960, bls. 12.

Tjörnin: saga og lífríki. Ritstjóri Ólafur Karl Nielsen. Reykjavík 1992.

Valur vængjum þöndum. Ritstjóri Ólafur Gústafsson. Reykjavík 1981.

Vísir, 4. september 1919, bls. 2.

Þorkell Grímsson: „Reykvískar fornleifar“. *Reykjavík í 1100 ár, safn til sögu Reykjavíkur*. Reykjavík 1974, bls. 53-74.

Þorkell Grímsson og Þorleifur Einarsson: „Fornminjar í Reykjavík og aldursgreiningar“. *Árbók Hins íslenska Fornleifafélags*. Reykjavík 1969, bls. 80-97.

Þór Whitehead: *Ísland í hers höndum*. Reykjavík 2002.

Óútgefið efni:

Örnefnaskrá Guðlaugs R. Guðmundssonar fyrir Skildinganes. 181156-220-2. Örnefnasvið Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum. Sarpur.

Vefsíður:

Borgarvefsjáin. Vefslóð: <http://borgarvefsja.is/website/bvs/>.

Húsafriðun. Vefslóð: <http://www.husafridun.is> → Leiðbeiningar → Húsakannanir → Leiðbeiningar um gerð byggða- og húsakannanna → nálgast hér → Byggða- og húsakönnun, 6. október 2009. Sótt 9. nóvember 2012.

Innanríkisráðuneytið. Vefslóð: <http://www.innanrikisraduneyti.is> → Útgáfa → Útgefið efni → Útgefið efni á sviði samgöngu- og sveitarstjórnarmála 1996-2010 → 1.6.2004 *Reykjavíkurflugvöllur – lokaskýrsla*. Sótt 19. febrúar 2013.

Isavia. Vefslóð: <http://www.isavia.is> → Flugvellir → Reykjavíkurflugvöllur → Saga Reykjavíkurflugvallar. Sótt 10. janúar 2013.

Valur. Vefslóð: <http://www.valur.is> → Valur → Saga → Flutningar að Öskjuhlíð.
Sótt 12. desember 2012.

Kort:

Bolli Thoroddsen og Helgi Sigurðsson: Fossvogur, kort 1, blað 424, 1933,
Mælingadeild Reykjavíkur. Afrit Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Nauthóll, kort Landmælingadeild Herforingjaráðs 1903, handrit, Landmælingar
Íslands.

R. Lievog, Kaupstaðarlóðin 1787. Frummynd varðveitt í Landsbókarsafni en er eign
Þjóðskjalasafns.

Reykjavík Airfield. Kort af Reykjavíkurflugvelli. RAF (Royal Air Force), 1944.
Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Victor Lottin, Reykjavík 1836. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

6. Myndaskrá

Þær myndir þar sem ekki er getið um annað tóku Helga Maureen Gylfadóttir og Anna Lísu Guðmundsdóttir á vettvangi í september og nóvember 2012.

Forsíða. Loftmynd. Séð yfir Reykjavíkurlflugvöll vorið 1946. Ljósmyndari ókunnur. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, ÁBS LS 31-67.

Mynd 1. Jarðamörk Reykjavíkur og Skildinganes árið 1703. Skýringar settar inn á loftmynd úr Borgarvefsjá af Önnu Lísu Guðmundsdóttir eftir Einar S. Arnalds: *Reykjavík. Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls. 6.

Mynd 2. Helstu örnefni á rannsóknarsvæðinu. Skýringar settar inn á loftmynd úr Borgarvefsjá af Önnu Lísu Guðmundsdóttir eftir Einar S. Arnalds: *Reykjavík. Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls. 170 – 171 og Eggert Þór Bernharðsson: *Undir bárujárnsboga*, bls. 24-25.

Mynd 3. *Nauthóll* og nágrenni árið 1903. Græna svæðið er túnið við bæinn, rauðu strikin sýna vegarslóðana sem lágu þarna norður með Öskjuhlíð og í vestur til Skildinganes. Móggrafirnar eru fyrir norðan og norðvestan bæinn, þær eru bláar þar sem þær eru fullar af vatni. Hér tekið eftir: Nauthóll: kort Landmælingadeild Herforingjaráðs 1903, handrit. Landmælingar Íslands.

Mynd 4. Korti af Nauthóli frá 1933 hefur verið varpað yfir loftmynd frá 2012 úr LUKR. Staðsetning húsanna og matjurtagarðanna er nokkuð ljós. Númer eiga við fornleifaskrá, rauðir punktar eru fornleifar en bláir punktar eru herminjar. Hluti af korti Bolla Thoroddsen af Reykjavík 1932-1933, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á kort úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Mynd 5. Rúst 220-107, útihús (gráir steinar) og girðingar (bláir steinar) við Nauthól. Hér tekið eftir: Oscar Aldred: *Excavations at Nauthóll 2007*, bls. 6.

Mynd 6. Landamerkjasteinn í Öskjuhlíðinni. Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljós. alg.

Mynd 7. Hér má sjá gufukrana lyfta upp grjóti í Öskjuhlíðinni ca. árið 1913. Hér tekið eftir: Guðjón Friðriksson: *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar*. Fyrri hluti, bls. 322.

Mynd 8. Lega járnbrautarinnar frá tíma hafnargerðarinnar sett á kortagrunn frá 2013, rauða línan sýnir leið járnbrautanna. Samsett mynd úr grunni LUKR og korti úr *Járnbrautin í Reykjavík: hafnargerð í Reykjavík og járnbrautir á Íslandi*, Árbæjarsafn 1982.

Mynd 9. Yfirlitsmynd yfir vesturhluta Öskjuhlíðar tekin í mars 1946. Fremst á myndinni má sjá hitavatnsgeyma. Grjótnámurnar má sjá fyrir miðri mynd og niðurgafna eldsneytisgeyma vinstra megin við þær. Braggabyrpingar eru við rætur hlíðarinnar við Flugvallarveg. Ljós. Sigurhans E. Vignir. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, ÁBS LS 33-44.jpg.

Mynd 10. Vatnsmýri 1887. Grænaborg er þar sem í dag er Landspítali. Á kortinu eru merktir inn mótökustaðirnir í Vatnsmýrinni og vegirnir að þeim. Hluti af korti Sveins Sveinsson 1887. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Mynd 11. Kort sem sýnir erfðafestulöndin og byggðina sem hvarf undir flugvöllinn. Kort sem sýnir erfðafestubletti í Reykjavík, teiknað af Þorleifi Kristóferssyni, 5. apríl 1955. Hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni.

Mynd 12. Kort sem sýnir Skildinganes og Seljamýri frá því um 1933. Kort frá 1933. Bolli Thoroddsen, Öskjuhlíð, kort 1, blað 424, 1933, Mælingadeild Rvk.

Mynd 13. Mikið var fjallað um gullfundinn í Vatnsmýrinni í blöðum bæjarins. *Reykjavík*, fregnmiði, 1. apríl 1905.

Mynd 14. Leitað eftir gulli í Vatnsmýrinni árið 1907. Ljós. Magnús Ólafsson. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, MAÓ 746.

Mynd 15. Bæjarhúsin að Hlíðarenda um 1939. Hér tekið eftir: *Valur vængjum þöndum*, bls. 44.

Mynd 16. Frá vígslu Valsvallar árið 1949. Séra Friðrik Friðriksson tekur upphafsspurnuna. Hér tekið eftir: *Valur vængjum þöndum*, bls. 57.

Mynd 17. Séð yfir Suðurpólana um árið 1930. Ljós. ókunnur. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn, I – 801.

Mynd 18. Hér má sjá staðsetningu Tívolísins árið 1953. Hluti af korti Mælingadeildar Reykjavíkur frá 1953. Reykjavík 1:2000 bl. 22. Hér tekið eftir eintaki á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni.

Mynd 19. Góðviðrisdagur í Tívoli um 1946-1951. Fremst á myndinni er hringekjan og til vinstri er bátatjörnin. Bak við hringekjuna sér í skemmtistaðinn Vetrargarðinn en fyrir framan hann er speglasalurinn. Ljós. Karl Christian Nielsen. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, KAN 001 047 1-2.

Mynd 20. Fjör í bátatjörninni á sjötta áratug 20. aldar. Í baksýn má sjá íbúðarhús í Litla-Skerjó. Ljós. Sigurður Úlfarsson. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, SIÚ S01 005 1-3.

Mynd 21. Forvitnir krakkar virða fyrir sér fyrstu íslensku flugvélinu. Ljós. Magnús Ólafsson. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, MAÓ 978.jpg.

Mynd 22. Margar auglýsingar birtust í blöðum bæjarins um fyrstu aðalflugsýninguna á Íslandi. *Vísir*, 4. september 1919, bls. 2.

Mynd 23. *Graf Zeppelin* við Öskjuhlíðina. Neðan úr loftfarinu hangir pokinn sem pósturinn var settur í. Ljós. Sigurhans E. Vignir. Ljósmyndasafn Reykjavíkur, VIG gamalt 001 2-2.

Mynd 24. Teikning Gústafs E. Pálssonar verkfræðings af flugvelli í Vatnsmýrinni frá árinu 1937. Hér tekið eftir: Arngrímur Sigursson: *Annálar íslenskra flugmála 1936-1938*, bls. 79.

Mynd 25. Kort af Öskjuhlíð og Reykjavíkflugvelli árið 1944, gert af breska flughernum. „Reykjavík Airfield.“ Kort af Reykjavíkflugvelli. RAF (Royal Air Force), 1944. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Mynd 26. Samsett mynd, kort frá 1944 sett yfir loftmynd af rannsóknarsvæðinu. Korti af Reykjavíkflugvelli „Reykjavík Airfield.“ 1944, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á lofmynd frá 2012 úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Mynd 27. Hér má sjá vestari hluta flugvallarins 1942 og þau hús sem þurftu að víkja. Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Mynd 28. Hér má sjá braggabyggðina við vestanverða Öskjuhlíð og í Nauthólsvík árið 1942. Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Mynd 29. Tveir turnar. Hér tekið eftir: *Tíminn*, 21. janúar 1960, bls. 12.

Mynd 30. Flugsýning á Reykjavíkflugvelli þann 15. september 1945. Bretar héldu flugsýninguna í tilefni af því að þá voru 5 ár liðin frá sigri þeirra í orrustunni um Bretland. Myndin er tekin úr gamla flugturninum og fremst á myndinni má sjá samtengda bragga þar sem fyrsta farþegaafgreiðslan var eftir að Íslendingar tóku formlega við vellino af Bretum 6. júní 1946. Ljós. Sigurhans E. Vignir. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn, abs I 648 – Gunnar M. Magnúss: *Virkið í norðri*, II. bindið, fyrsta myndasería eftir bls. 80.

Mynd 31. Rannsóknarsvæðinu er skipt upp í fjögur svæði 1-4, eftir miðju norður-suður flugbraut og norðvestur -suðaustur flugbraut. Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Mynd 32. Afmörkun svæðis 1, minjar á svæðinu. Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá .

Mynd 33. Camp Daniel Boone, síðar Flugvallarkampur, stóð við Flugvallarbraut, auk stórra herskalahverfa austan við Flugskýli 1(5-185) og við Nauthólsveg (5-186). Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn. – Skýringar settar inn af Önnu Lísu Guðmundsdóttur.

Mynd 34. Horft í vestur eftir gryfjunum sem hýstu eldsneytistankanna (5-163). Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljós. alg.

Mynd 35. Dyraop niður í neyðarstjórnstöð (5-167) og skotbyrgi (5-168). Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljós. alg.

Mynd 36. Skotgröf (5-164) í Öskjuhlíð. Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Mynd 37. Afmörkun svæðis 2, minjar á svæðinu. Loftmynd LUKR. Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Mynd 38. Rústir Víkursels 5-159, skógi vaxnar. Öskjuhlíð 2005. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Mynd 39. Hluti af svæði 2, bæjarstæði Nauthóls. Loftmynd LUKR. Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Mynd 40. Kampar á svæði 2 niðri við Fossvog. Ef rýnt er í myndina sést að hvorki er búið að reisa Transit Camp né Flugskýli 2 þegar myndin er tekin 15.10.1942. Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn. Skýringar settar inn af Önnu Lísu Guðmundsdóttur.

Mynd 41. Afmörkun á svæði 3, minjar á svæðinu. Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Mynd 42. Yngri minjar, kort frá 1930 varpað yfir loftmynd frá 2012, minjarnar frá olústöðinni eru merktar með grænum punktum. Hluti af korti Bolla Thoroddsen af Reykjavík 1932-1933, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á loftmynd úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Mynd 43. Undirstöður vélbyssu á Reykjavíkurflugvelli. Reykjavíkurflugvöllur 2012. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Mynd 44. Undirstöður vélbyssu á Reykjavíkurflugvelli. Reykjavíkurflugvöllur 2012. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Mynd 45. Svæði 3 þann 15.10.1942. Fjögur flugskýli eru risin: Íslenska sjóskýlið og bogaskýlið við það, Flugskýli 3 og bogaskýlið vestan við Flugskýli 3, en „Gróðurhúsið“ er ekki risið. Íbúðarhús eru enn við Reykjavíkurveg og Hörpugötu. Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn. Skýringar settar inn af Önnu Lísu Guðmundsdóttur.

Mynd 46. Afmörkun á svæði 4, minjar á svæðinu. Loftmynd LUKR ásamt minjastöðum samkvæmt fornleifaskrá.

Mynd 47. Kort frá 1933 varpað yfir loftmynd frá 2012. Greinilega má sjá tvær rústir útihúsa, önnur þriggja bursta á hólnum og hin einar burstar rétt suðvestan við hólinn. Hluti af korti Bolla Thoroddsen af Reykjavík 1932-1933, hér tekið eftir afriti á Minjasafni Reykjavíkur – Árbæjarsafni, varpað á loftmynd úr kortagrunni Landsupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR).

Mynd 48. Nikulás Úlfar Másson og Helgi Máni Sigurðsson standa við flugvélabyrgið (5-394) vorið 2000. Reykjavíkurflugvöllur 2000. Minjasafn Reykjavíkur. Ljósmynd. alg.

Mynd 49. Svæði 4 árið 1942. Þá eru 20 skeifulaga flugvélabyrgi enn uppistandandi, Flugskýli 4 er ekki risið, en sjá má herbúðirnar Selkirk Camp norðan við flugbrautina og Camp Wright við Flugskýli 5. Ekki er búið að byggja flugbrautina yfir Reykjavíkurveg. Hluti úr þýskri njósnamynd sem tekin var 15. október 1942. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn. Skýringar settar inn af Önnu Lísu Guðmundsdóttur.

Mynd 50. Kort af rannsóknarsvæðinu frá 1947. Kort af Reykjavík 1947. Teiknað af Ágústi Böðvarssyni. Minjasafn Reykjavíkur – Árbæjarsafn.

Viðauki 1

Viðauki 1

Svæði 1

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Lengd	Breidd	Gatan/nr.	ISN93 X	ISN93 Y	Aldur	Horfin Flokkur	Svæði	
5-149	Skildinganesstekkur?	Stekkur	Tóft	Gott	6	3,5	Öskjuhlíð	357718,20	405968,15	~1850	Nei	1	1
5-150		Stekkur	Tóft	Gott	8	8	Öskjuhlíð	357739,88	405890,71	~1850	Nei	1	1
5-152		Náma	Náma	Slæmt	250	20	Öskjuhlíð	357466,48	406433,67	1913	Nei	1	1
5-157	Beneventum	Samkomustaður	Grasflöt*	Ómetið	30	6	Öskjuhlíð	357657,61	406239,52	1850	Já	1	1
5-158		Fjánhús	Tóft	Gott	11	5	Öskjuhlíð	357811,48	406094,60	1850	Nei	1	1
5-160		Landamerki	Áletrun	Gott	1,5	1	Öskjuhlíð	357629,70	406168,18	1839	Nei	1	1
5-161		Herminjar, Grjóthleðsla	Hleðsla	Gott	50	2	Flugvallarvegur	357594,89	406463,22	1941	Nei	4	1
5-162		Herminjar, Náma	Náma	Vonlaust	100	80	Flugvallarvegur	357681,55	406406,03	1941	Nei	4	1
5-163		Herminjar, Eldsneytisgeymir	Gryfja	Gott	108	24	Öskjuhlíð	357608,24	406318,40	1941	Nei	4	1
5-164		Herminjar, Skotgröf	Skotgröf	Ómetið	29	1	Öskjuhlíð	357538,67	406412,58	1941	Nei	4	1
5-166		Herminjar, Jarðhús	Jarðhýsi	Ómetið	6	6	Flugvallarvegur	357679,22	406435,45	1941	Nei	4	1
5-167	Neyðarstjórnstöð	Herminjar, Stjórnstöð	Byrgi	Ómetið	8,7	7,3	Öskjuhlíð	357657,45	406333,80	1941	Nei	4	1
5-168		Herminjar, Skotbyrgi	Skotbyrgi	Ómetið	5	2,5	Öskjuhlíð	357657,28	406316,11	1941	Nei	4	1
5-169		Herminjar, Skotbyrgi	Skotbyrgi	Ómetið	4	3	Öskjuhlíð	357697,22	406364,47	1941	Nei	4	1
5-170		Herminjar, Vatnsgeymir	Vatnsgeymir	Ómetið	15	9	Öskjuhlíð	357587,46	406245,05	1941	Nei	4	1
5-171		Herminjar, Vatnsgeymir	Heimild	Ómetið	13	8	Flugvallarvegur	357381,80	406407,80	1941-2006	Já	4	1
5-172		Herminjar, Veggur	Varnaveggur	Ómetið	100	1	Öskjuhlíð	357564,89	406178,93	1941	Nei	4	1
5-173	Dælustöð	Herminjar, Dæluhús	Grunnur	Ómetið	8	5	Öskjuhlíð	357550,34	406246,02	1941	Nei	4	1
5-174	Vararafstöð	Herminjar, Rafstöð	Grunnur	Ómetið	35,5	8,5	Öskjuhlíð	357512,80	406202,60	1941	Nei	4	1
5-175	Birgðaskemmur	Herminjar, Birgðaskemmur	4 Herskálar	Ómetið	28,1	10,6	Flugvallarvegur 1	357742,48	406532,83	1941	Nei	4	1
5-176	Flugvallarvegur 7	Herminjar, Trésmiðaverkstæ	Herskáli	Gott	20,7	7,2	Flugvallarvegur 7A	357541,62	406474,06	1942	Nei	4	1
5-177		Herminjar, Verkstæði	Heimild	Ómetið	29	25	Flugvallarvegur	357369,88	406350,11	1944-1984	Já	4	1
5-178		Herminjar, Skotfærageymslæ	heimild	Ómetið	15	10	Nauthólsvegur	357375,31	406331,81	1941	Já	4	1
5-183	Vatnstankur	Herminjar, Vatnsgeymir	Heimild	Ómetið	20	10	Nauthólsvegur 52	357188,21	406384,32	1941	Já	4	1
5-184	Vatnstankur	Herminjar, Vatnsgeymir	Heimild	Ómetið	20	10	Flugvallarvegur	357626,72	406533,63	1941	Já	4	1
5-185		Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	175	85	Nauthólsvegur	357270,71	406317,13	1941	Já	4	1
5-186		Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	117	109	Nauthólsvegur	357399,70	406245,60	1941	Já	4	1
5-188	Camp Daniel Boone/ Flugvallakæ	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	100	55	Nauthólsvegur	357497,24	406748,90	1944-1965	Já	4	1
5-190		Herminjar, Rúst	Tóft	Ómetið	4,5	4	Öskjuhlíð	357661,89	406229,90	1940	Nei	4	1
5-196	Howitzer Hill / ~Fallbyssuhæð	Herminjar, Örnefi	Heimild	Ómetið			Öskjuhlíð	357705,68	406341,09	1941	Nei	4	1
5-200		Herminjar, Rafstöð	Grunnur	Sæmilegt	5	3,7	Öskjuhlíð	357486,81	406210,26	1940-1940	Nei	4	1
5-213	Pólarnir	Íbúðahverfi	Heimild	Ómetið			Bústaðavegur	357627,90	406976,90	1916-60	Já	2	1
5-243		Vegur	Vegur	Gott	120	3	Öskjuhlíð	357723,17	406425,89	1930	Nei	3	1
5-244		Jarðhús, Byrgi	Tóft	Ómetið	7	6	Öskjuhlíð	357655,35	406449,32	1941	Nei	4	1

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Lengd	Breidd	Gatan/nr.	ISN93 X	ISN93 Y	Aldur	Horfin	Flokkur	Svæði
5-390		Herminjar, Bensíntankur	Heimild	Ómetið	17,5		Öskjuhlíð	357608,59	406110,57	1941	Já	4	1
5-391		Herminjar, Rafstöð	Heimild	Ómetið	6	5	Öskjuhlíð	357575,84	406184,52	1941	Já	4	1
5-392		Herminjar, Eldsneytisgeymir	Steinþró	Gott			Öskjuhlíð	357467,36	406152,52	1941	Nei	4	1
5-393		Herminjar, Eldsneytisleiðsla	Heimild	Ómetið	615	0,5	Öskjuhlíð	357469,29	406203,81	1941	Já	4	1
5-395	Tunnan	Herminjar, Flugskýli	Heimild	Ómetið	30	28	Reykjavíkurlflugvöllur	357154,23	406383,11	1943-1984	Já	4	1
5-396		Herminjar, Braggi	Heimild	Ómetið	70	30	Reykjavíkurlflugvöllur	357127,90	406398,66	1943-1954	Já	4	1
5-398	Hlíðarendi, Vatnsmýrabl. XIV	Býli	Jarðræktarsvæði	Gott			Bústaðarvegur	357712,61	406736,72	1914-2012	Nei	2	1
5-403	Vatnsmýrablettur 21	Útihús	Heimild	Ómetið	22	5,4	Reykjavíkurlflugvöllur	357103,30	406670,80	1930-1942	Já	3	1
5-404	Vatnsmýrablettur 21	Býli	Heimild	Ómetið	10	6	Reykjavíkurlflugvöllur	357096,81	406679,39	1930-1942	Já	3	1
5-406	Geymslubraggar	Herminjar, Braggi	Heimild	Ómetið	25	21	Flugvallarvegur	357460,45	406452,25	1944-1995	Já	4	1
5-406		Herminjar, Braggi	Braggagólf	Gott	25	21	Flugvallarvegur	357460,45	406452,25	1944-1995	Nei	4	1
5-407	Flugvallarvegur 5	Herminjar, Braggi	Hús	Gott	26	10,5	Flugvallarvegur	357628,18	406499,62	1942	Nei	4	1
5-410	Flugbraut N-S	Herminjar, Flugbraut	Heimild	Ómetið	1457	88	Reykjavíkurlflugvöllur	356950,21	406858,05	1941-2002	Já	4	1
5-411	Flugbraut NA-SV	Herminjar, Flugbraut	Heimild	Ómetið	1258	90	Reykjavíkurlflugvöllur	357287,51	406718,31	1941-2002	Já	4	1
5-412	Vatnsmýrablettur 17	Býli	Heimild	Ómetið	15	7	Reykjavíkurlflugvöllur	357160,02	406622,43	1930-1942	Já	3	1
5-413	Vatnsmýrablettur 18	Býli	Heimild	Ómetið	8	7	Flugvallarvegur	357394,04	406555,26	1930-1942	Já	3	1
5-414		Herminjar, Flugvélastæði	Flugvélastæði	Ómetið	125	100	Reykjavíkurlflugvöllur	357249,93	406569,90	1941-2002	Nei	4	1
5-415		Herminjar, Flugvélastæði	Flugvélastæði	Ómetið	134	100	Reykjavíkurlflugvöllur	357150,05	406751,94	1941	Nei	4	1
5-421	Gullholan	Borhola	Heimild	Ómetið			Hringbraut	356818,95	406661,87	1922	Já	2	1
5-422	Vatnsmýrablettur 3	Jarðrækt	Heimild	Ómetið			Nýja Hringbraut	357585,28	406923,74	1930	Já	3	1
5-423	Vatnsmýrablettur 16	Jarðrækt	Heimild	Ómetið			Nýja Hringbraut	357484,73	406887,75	1930	Já	3	1
5-424	Vatnsmýrablettur 15	Jarðrækt	Heimild	Ómetið			Nýja Hringbraut	357338,68	406939,61	1930	Já	3	1
5-425	Vatnsmýrablettur 7	Jarðrækt	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	357027,53	407068,73	1930	Já	3	1
5-427	Öskustígur-Öskuvegur	Vegur	Vegur	Gott	1500	15	Reykjavíkurlflugvöllur	357139,72	406901,51	1930	Nei	3	1
220-118		Herminjar, Vatnstankur	Vatnstankur	Ómetið	20	5	Nauthólsvegur	357385,18	406067,59	1941-2006	Já	4	1
220-130	Kampur v/Nauthólsveg	Herminjar, Herbúðir	Grunnar	Ómetið	140	100	Nauthólsvegur	357448,44	406012,21	1941	Nei	4	1
220-144		Herminjar, Kvikmyndahús, N	Braggagólf	Ómetið	60	50	Nauthólsvegur	357401,67	406089,96	1941	Nei	4	1
220-145		Herminjar, Félagsheimili, Ve	Heimild	Ómetið	70	60	Nauthólsvegur	357383,47	406147,94	1940	Já	4	1
220-156		Herminjar, Braggi	Heimild	Ómetið	73	17	Reykjavíkurlflugvöllur	357186,11	406264,22	1943-1954	Já	4	1
220-157	Aðalflugvallarvekst., Slökkvistöð	Herminjar, Braggi	Hús	Gott	30	12	Reykjavíkurlflugvöllur	356784,85	406550,49	1943	Nei	4	1
220-164	Gamli Flugturninn	Herminjar, Flugturn	Hús	Gott	10	10	Reykjavíkurlflugvöllur	357105,47	406314,62	1941-42	Nei	4	1
220-165	Flugskýli 1	Herminjar, Flugskýli	Hús	Gott	72	36	Reykjavíkurlflugvöllur	357153,83	406290,75	1942	Nei	4	1
220-167		Herminjar, Flugbraut	Flugbraut	Ómetið	1358	98	Reykjavíkurlflugvöllur	357164,56	406079,92	1940-2006	Já	4	1
220-171	Flugvélastæði	Herminjar	Steinsteypa	Ómetið	179	3,8	Reykjavíkurlflugvöllur	357304,81	406138,45	1941	Nei	1	1

Svæði 2

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Lengd	Breidd	Gatan/nr.	ISN93 X	ISN93 Y	Aldur	Horfin	Flokkur	Svæði
5-159	Víkursel (Öskjuhlíðarsel)	Sel	Tóft	Sæmilegt	11	6	Öskjuhlíð	357620,96	405749,75	1703	Nei	1	2
5-165		Herminjar, Skotgröf	Skotgröf	Sæmilegt	20	1	Öskjuhlíð	357755,58	405762,16	1941	Nei	4	2
5-179		Herminjar, Vatnstankur	Vatnstankur	Gott	13	8	Öskjuhlíð	357745,80	405468,70	1941	Nei	4	2
5-180	Skotæfingarsvæði	Herminjar, Stígur	Stígur	Gott	60	1	Öskjuhlíð	357590,05	405857,70	1941	Nei	4	2
5-181	Dúfnahús	Herminjar, Braggi	Grunnur	Ómetið	26	3	Öskjuhlíð	357594,55	405800,09	1941	Nei	4	2
5-182	Camp Maple Leaf/Camp Kwitcherbellia	Herminjar, Herbúðir	Grunnar	Sæmilegt	413	103	Öskjuhlíð	357762,66	405350,93	1941	Nei	4	2
5-189	Bomb stores	Herminjar, Sprengigeymsla	Grunnar	Ómetið	24	17	Vesturhlíð	358210,37	405784,71	1944	Nei	4	2
5-197	Rockfort Camp	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	28	20	Öskjuhlíð	357745,11	405596,85	1942	Já	4	2
220-104	Nauthóll	Bústaður	Bæjarhóll	Slæmt	11	8	Nauthólsvegur	357423,04	405541,00	1850	Nei	1	2
220-105	Nauthóll	Bústaður	Tóft	Ómetið	13	5	Nauthólsvegur	357428,85	405522,65	1850	Nei	1	2
220-106	Nauthóll	Útihús	Tóft	Slæmt	9	6	Nauthólsvegur	357375,09	405523,96	1850	Nei	1	2
220-107	Nauthóll	Útihús	Tóft	Slæmt	7	4	Nauthólsvegur	357411,59	405558,43	1850	Nei	1	2
220-108	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	Gott	25	10	Nauthólsvegur	357348,22	405569,20	1850	Nei	1	2
220-109	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	Gott	20	11	Nauthólsvegur	357328,28	405540,19	1850	Nei	1	2
220-110	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	Sæmilegt	20	11	Nauthólsvegur	357405,73	405515,66	1850	Nei	1	2
220-111	Nauthóll	Túngarður	Garður	Sæmilegt	170	1,5	Nauthólsvegur	357386,25	405506,86	1850	Nei	1	2
220-112	Nauthóll	Útræði	Heimild	Slæmt			Nauthólsvegur	357240,70	405409,90	1900	Já	1	2
220-114		Herminjar	Tóft	Gott	2	2	Nauthólsvegur	357374,66	405571,93	1941	Nei	4	2
220-115		Mógröf	Heimild	Ómetið	20	20	Nauthólsvegur	357364,28	405609,19	1903	Já	1	2
220-116		Mógröf	Heimild	Ómetið	100	10	Nauthólsvegur	357262,99	405602,30	1903	Já	1	2
220-117		Herminjar, Skotbyrgi	Skotbyrgi	Ómetið	3	3	Nauthólsvegur	357159,08	405313,04	1941	Nei	4	2
220-119		Herminjar, Vatnstankur	Vatnstankur	Ómetið	20	5	Nauthólsvegur	357436,19	405826,60	1941	Já	4	2
220-120	Sjúkraskýli	Herminjar, Braggi	Grunnur	Ómetið	20	5	Nauthólsvegur	357467,38	405811,38	1941	Já	4	2
220-121	Líkhús	Herminjar, Braggi	Grunnur	Ómetið	9	8	Nauthólsvegur	357497,58	405777,19	1941-2006	Já	4	2
220-122	Matvöruverslun	Herminjar, Hús	Heimild	Ómetið	15	6	Nauthólsvegur	357203,06	405525,65	1941-2006	Já	4	2
220-123	Skósmíðaverkstæði / Saumastofa	Herminjar, Braggi	Hús	Ómetið	25	8	Nauthólsvegur	357271,75	405488,87	1941	Já	4	2
220-124	Transit Camp	Herminjar, Hús	Braggar, hús	Ómetið	79	64	Nauthólsvegur	357328,46	405513,23	1944-45	Nei	4	2
220-125	Branceperh Camp	Herminjar, Braggi	Heimild	Ómetið	100	5	Nauthólsvegur	357391,17	405413,13	1941	Já	4	2
220-126	Corberr Camp	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	70	64	Nauthólsvegur	357186,90	405471,05	1941	Já	4	2
220-127		Herminjar	Bryggja	Ómetið	93	6	Nauthólsvegur	357352,82	405352,09	1941	Nei	4	2
220-128	Northrop- brautinn	Herminjar	Bryggja	Ómetið	85	6,5	Nauthólsvegur	357290,91	405383,35	1941-2000	Nei	4	2
220-129		Minnismerki	Minnismerki	Ómetið			Nauthólsvegur	357311,68	405404,53			4	2
220-131	Station - Headquarters	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	160	130	Nauthólsvegur	357345,15	405742,76	1941	Já	4	2
220-139	Sprengistillingarstöð	Herminjar Braggi	Heimild	Ómetið	25	23	Reykjavíkurlugvöllur	357101,06	405736,52	1944	Já	4	2
220-140	Flugskýli 2	Herminjar, Flugskýli	Flugskýli	Ómetið	43	37	Reykjavíkurlugvöllur	357162,31	405652,09	1940	Nei	4	2
220-142	Tundurskeytamiðstöð	Herminjar, Verkstæði	Heimild	Ómetið	22	12	Reykjavíkurlugvöllur	357557,56	405700,26	1940	Já	4	2

220-146		Herminjar, Æfingasvæði	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlugvöllur	357518,04	405727,43	1940	Já	4	2
220-155	Riffilæfingarsvæði	Herminjar, Æfingasvæði	Stríðsminjar	Ómetið			Reykjavíkurlugvöllur	357171,82	405534,27	1943-1954	Já	4	2
220-163		Dráttarbraut	Bryggja	Ómetið	163	10	Nauthólsvík	357424,58	405346,45	1970	Nei	3	2
220-166		Vegur, Herminjar	Vegur	Gott			Öskjuhlíð	357630,79	405617,89	1940	Nei	4	2
220-168	Skammbyssegymsla	Herminjar, Braggi	Heimild	Ómetið	14	10	Öskjuhlíð	357555,67	405651,62	1941	Já	4	2
220-169		Herminjar, Vegur	Vegur	Ómetið	179	3,8	Reykjavíkurlugvöllur	357227,57	405775,89	1941	Nei	4	2
220-170		Herminjar, Flugvélastæði	Steinsteypa	Ómetið	179	3,8	Reykjavíkurlugvöllur	357155,89	405924,94	1941	Nei	4	2

Svæði 3

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Lengd	Breidd	Gatan/nr.	ISN93 X	ISN93 Y	Aldur	Horfin	Flokkur	Svæði
220-14		Túngarður	Túngarður	Gott	83	1,5	Einarsnes	355920,59	406345,00	1900-16	að hluta	1	3
220-15		Túngarður	Túngarður	Gott	40	1,5	Einarsnes	356068,82	406570,48	1900-16	að hluta	1	3
220-102		Tóft	Fjánhús	Gott	11	9	Einarsnes	356053,64	406561,52	1900	Nei	1	3
220-135	Camp Edgewater	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið			Skeljatangi	356359,17	406008,69	1942	Já	4	3
220-136		Herbúðir, Herminjar	Heimild	Ómetið	50	50	Reykjavíkurlflugvöllur	356889,14	405781,98	1942	Já	4	3
220-137		Skotturn	Skotturn	Ómetið	1	1	Einarsnes 56	356363,29	406349,94	1942	Já	4	3
220-138		Herminjar, Byssustæði	Byssustæði	Gott			Reykjavíkurlflugvöllur	356464,70	405965,04	1942	Nei	4	3
220-141	Flugskýli 3	Herminjar, Flugskýli	Flugskýli	Gott	74	31	Reykjavíkurlflugvöllur	356855,99	405818,83	1942	Nei	4	3
220-147		Herminjar, Byssustæði	Byssustæði	Gott			Reykjavíkurlflugvöllur	356507,90	405968,66	1941	Nei	4	3
220-148		Herminjar, Dráttarbraut	Steypa	Gott	100	10	Reykjavíkurlflugvöllur	356706,41	405745,97	1941	Nei	4	3
220-149		Olíugeymir, Hús	Heimild	Ómetið			Shell	356478,78	405862,49	1933-2003	Já	3	3
220-150	Olíubryggja	Bryggja	Stöpplar	Ómetið	290	4	Shell	356468,54	405763,04	1933-2003	Nei	3	3
220-151	Gróðurhúsið	Herminjar, Flugskýli	Heimild	Ómetið	28	13	Reykjavíkurlflugvöllur	356696,72	405984,41	1943-2005	Já	4	3
220-152		Herminjar, Braggi	Heimild	Ómetið	33	23	Reykjavíkurlflugvöllur	356669,01	406023,95	1944-1954	Já	4	3
220-153		Herminjar, Braggi	Braggagólf	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	356666,28	405966,33	1944	Nei	4	3
220-154	Blisshanger	Herminjar, Flugskýli	Braggagólf	Ómetið	20	18	Reykjavíkurlflugvöllur	356695,82	405863,72	1942	Nei	4	3
220-161	Smiðsnes	Hús	Heimild	Ómetið	7	7	Reykjavíkurlflugvöllur	356590,04	406346,49	1930-1941	Já	3	3
220-162		Hús	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	356186,47	406502,21	1933-1941	Já	3	3
220-179	Sjóskýlið	Flugskýli	Hús	Ómetið	38	27	Reykjavíkurlflugvöllur	356824,12	405599,59	1938	Já	3	3
220-179	Sjóskýlið	Herminjar, Flugskýli	Hús	Gott			Reykjavíkurlflugvöllur	356824,12	405599,59	1940	Nei	4	3
220-183		Herminjar, Flugvélaborgi	Heimild	Ómetið		1	Reykjavíkurlflugvöllur	356768,88	406993,68	1942	Já	4	3
220-184		Herminjar, Vegur	Vegur	Gott			Reykjavíkurlflugvöllur	356592,30	406318,00	1942	Nei	4	3
220-185		Herminjar, Vegur	Vegur	Gott	500	15	Reykjavíkurlflugvöllur	356578,42	405936,76	1942	Nei	4	3
220-23	Vatnsmýrahóll	Herminjar, Flugturn, Tóft	Tóft	Ómetið	10	5	Reykjavíkurlflugvöllur	356730,23	406429,78	1941-1942	Nei	4	3
220-24		Tóft	Heimild	Ómetið	10	5	Reykjavíkurlflugvöllur	356719,74	406431,11	1910-1920	Já	1	3
220-25	Vatnsmýrarhóll	Tóft	Heimild	Ómetið	10	5	Reykjavíkurlflugvöllur	356682,14	406410,70	1910-1920	Nei	1	3

Svæði 4

Númer	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Ástand	Lengd	Breidd	Gatan/nr.	ISN93 X	ISN93 Y	Aldur	Horfin	Flokkur	Svæði
5-394		Herminjar, Flugvélabyrgi	Heimild	Ómetið	70	38	Reykjavíkurlflugvöllur	356847,67	406639,74	1941-2000	Já	4	4
5-397	Flugskýli 4	Herminjar, Flugskýli	Hús	Gott	75	38	Reykjavíkurlflugvöllur	356795,15	406608,14	1944	Nei	4	4
5-400	Vatnsmýrablettur 13	Býli	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	356818,38	406691,46	1930-2000	Já	3	4
5-401	Vatnsmýrablettur 13	Hlaða	Heimild	Ómetið	12	10	Reykjavíkurlflugvöllur	356874,03	406674,36	1930-1942	Já	3	4
5-402	Vatnsmýrablettur V	Hús	Heimild	Ómetið	12	10	Reykjavíkurlflugvöllur	356813,16	406760,57	1930-1942	Já	3	4
5-426	Vatnsmýrablettur 5	Jarðrækt	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	356823,27	407157,63	1930	Já	3	4
5-416		Herminjar, Hús	Steinsteypa	Ómetið	15	10,5	Reykjavíkurlflugvöllur	356811,19	407061,87	1944	Nei	4	4
5-417		Herminjar, Flugvélabyrgi	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	356768,88	406993,68	1944	Já	4	4
5-418		Herminjar, Hús	Heimild	Ómetið	20	20	Reykjavíkurlflugvöllur	356816,62	406947,77	1944	Já	4	4
5-419		Herminjar, Vegur	Vegur	Ómetið	150	17	Reykjavíkurlflugvöllur	356745,46	406748,81	1944	Nei	4	4
5-420		Herminjar, Hús	Heimild	Ómetið	25	15	Reykjavíkurlflugvöllur	356759,10	406638,75	1944	Já	4	4
220-23	Vatnsmýrahóll	Útihús, Tóft	Tóft	Ómetið	10	5	Reykjavíkurlflugvöllur	356730,23	406429,78	1910-20	Nei	1	4
220-24	Flugstjórnarhóll	Herminjar, Flugturn	Tóft	Ómetið	10	5	Reykjavíkurlflugvöllur	356719,74	406431,11	1941-42	Nei	4	4
220-25	Vatnsmýrahóll	Útihús	Heimild	Ómetið	10	5	Reykjavíkurlflugvöllur	356682,14	406410,70	1910-20	Já	1	4
220-132	Selkirk Camp	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	100	100	Njarðargata/Þorragata	356330,90	406794,50	1942	Já	4	4
220-133	Camp Wright	Herminjar, Herbúðir	Heimild	Ómetið	180	130	Þorragata	356537,40	406604,48	1944	Já	4	4
220-160	Vindheimar	Hús	Heimild	Ómetið	6	6	Reykjavíkurlflugvöllur	356784,54	406504,37	1930-1941	Já	3	4
220-162		Hús	Heimild	Ómetið			Reykjavíkurlflugvöllur	356186,47	406502,21	1933-1941	Já	3	4
220-172		Hús	Heimild	Ómetið	12	5	Þorragata	356474,20	406627,73	1933-1941	Já	3	4
220-173		Hús	Heimild	Ómetið	10	10	Þorragata	356461,56	406634,92	1933-1941	Já	3	4
220-174		Hús	Heimild	Ómetið	10	10	Þorragata	356442,47	406616,14	1933-1941	Já	3	4
220-175		Tóft	Heimild	Ómetið	9,5	5,4	Reykjavíkurlflugvöllur	356376,93	406572,29	1933-1941	Já	3	4
220-176	Flugskýli 5	Herminjar, Flugskýli	Steinsteypa;	Ómetið	73	37	Reykjavíkurlflugvöllur	356592,12	406671,64	1942-1975	Já	3	4
220-177		Herminjar, Flugvélastæði	Steinsteypa	Ómetið	73	50	Reykjavíkurlflugvöllur	356640,08	406644,99	1943	Nei	4	4
220-178	Þorragata 16	Herminjar, Hús	Hús	Ómetið	24	10	Reykjavíkurlflugvöllur	356678,05	406606,36	1942	Nei	4	4
220-182	Þorragata 18	Skemma, Herminjar	Hús	Gott	19	13	Reykjavíkurlflugvöllur	356695,84	406633,90	1947	Nei	4	4

Skýrslur Minjasafns Reykjavíkur

- 133 Drífa Kristín Þrastardóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Kringlan, Listabraut, Kringlumýrarbraut, Miklabraut*. Rvk. 2006.
- 134 Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Lindargata 50 – 62*. Rvk. 2007.
- 135 Drífa Kristín Þrastardóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Seljavegur, Ananaust, Holtsgata, Vesturgata*. Rvk. 2007.
- 136 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning vegna tvöföldunar Suðurlandsvegur frá gatnamótum við Vesturlandsveg austur fyrir Rauðavatn*. Rvk. 2007.
- 137 Drífa Kristín Þrastardóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Skólavörðustígur, Kárástígur, Frakkastígur*. Rvk. 2007.
- 138 Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Baldursgata, Þórsgrata, Njarðargata, Freyjugata*. Rvk. 2008.
- 139 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Mat á umhverfisáhrifum Sundabrautar 2. áfanga. Fornleifar á framkvæmdasvæðinu*. Rvk. 2008.
- 140 Drífa Kristín Þrastardóttir, Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Grímsstaðaholtið og nágrenni*. Rvk. 2008.
- 141 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning vegna gerðar Hallsvegur-Úlfarsfellsvegur*. Rvk. 2008.
- 142 Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Túngata, Hofsvallagata, Hávallagata, Bræðraborgarstígur*. Rvk. 2008.
- 143 Drífa Kristín Þrastardóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Urðarstígur, Njarðargata, Bergstaðastræti, Baldursgata*. Rvk. 2008.
- 144 Drífa Kristín Þrastardóttir, Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Skólavörðustígur, Njarðargata, Þórsgrata, Baldursgata, Lokastígur, Týsgata*. Rvk. 2009.
- 145 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning Þormódsstaða*. Rvk. 2009.
- 146 Drífa Kristín Þrastardóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Örfirisey og Grandinn*. Rvk. 2009.
- 147 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning. Örfirisey og Grandinn*. Rvk. 2009.
- 148 Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Samtún, Nóatún, Miðtún, Hátún, Höfðatún*. Rvk. 2009.
- 149 Guðfinna Ósk Erlingsdóttir og Bragi Bergsson: *Húsakönnun. Hagamelur, Hofsvallagata, Hringbraut, Furumelur*. Rvk. 2009.
- 150 Drífa Kristín Þrastardóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Laugarnesvegur, Sundlaugavegur, Laugalækur, Hrístateigur, Otrateigur*. Rvk. 2009.
- 151 Helga Maureen Gylfadóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir, Pétur H. Ármannsson: *Húsakönnun. Vogahverfi*. Rvk. 2010.
- 152 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning vegna tvöföldunar Suðurlandsvegur frá gatnamótum við Vesturlandsveg austur að Hólmsá*. Rvk. 2010.
- 153 Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning jarðarinnar Ártúns á Kjalarnesi*. Rvk. 2010.
- 154 Drífa Kristín Þrastardóttir, Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Vesturvallagata, Sólvallagata, Framnesvegur, Holtsgata*. Rvk. 2010.
- 155 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning Landspítalalóðar*. Rvk. 2011.
- 156 Helga Maureen Gylfadóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir: *Húsakönnun. Grundarstígur, Skálholtsstígur, Þingholtsstræti, Spítalastígur*. Rvk. 2011.
- 157 Guðný Gerður Gunnarsdóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir: *Ingólfstorg og nágrenni. Skrá yfir fornleifar og hús í vesturhluta Kvosar*. Rvk. 2011.
- 158 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Þéttbýlismyndun í Reykjavík á 18. öld. Samanburður ritheimilda og fornleifa*. Rvk. 2011.
- 159 Margrét Björk Magnúsdóttir: *Rannsókn á seljum í Reykjavík*. Rvk. 2011.
- 160 Anna Lís Guðmundsdóttir og Sverrir Snævar Jónsson: *Fornleifaskráning og jarðsjármælingar í miðbæ Reykjavíkur*. Rvk. 2012.